

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu	Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě
Registrační číslo projektu	CZ.02.2.69/0.0./0.0/16_015/0002400

Znalosti a dovednosti pro praxi 4

Distanční studijní text

Jana Novotná Galuszková, Jaroslava Malá, Petr Rotrekl

Opava 2019

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA V OPAVĚ

Obor: 0231 Osvojování si jazyka

Klíčová slova: [Klikněte sem a zadejte text.](#)

Anotace: Program Znalosti a dovednosti pro praxi 4 zahrnuje tři studijní předměty ve formě seminářů: Fondy EU a projektové řízení, Geografie cestovního ruchu a Kulturní management. Jejich náplň je jak teoretická, tak praktická s povinností vypracovat samostatné projekty či prezentace.

Autor: **Ing. Jana Novotná Galuszková**
Mgr. Jaroslava Malá
Mgr. Petr Rotrekl

Obsah

ÚVODEM.....	7
RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY.....	8
1 FONDY EU A PROJEKTOVÉ ŘÍZENÍ.....	9
1.1 Kohezní politika EU – úvod do problematiky I.....	10
1.1.1 Smysl a cíl kohezní politiky EU.....	10
1.1.2 Základní pojmy kohezní politiky EU.....	11
1.1.3 Principy kohezní politiky EU.....	15
1.2 Kohezní politika EU – úvod do problematiky II.....	17
1.2.1 Vývoj kohezní politiky EU.....	17
1.2.2 Programová období a cíle kohezní politiky EU.....	18
1.3 Kohezní politika EU – strategický, legislativní a finanční rámec (fondy EU) ...	24
1.3.1 Strategický rámec kohezní politiky EU.....	24
1.3.2 Legislativní rámec kohezní politiky EU.....	26
1.3.3 Fondy EU.....	27
1.3.4 Víceletý finanční rámec EU.....	28
1.4 Evropská územní spolupráce jako jeden z cílů kohezní politiky EU.....	29
1.4.1 Evropská územní spolupráce.....	30
1.4.2 Euroregiony.....	32
1.4.3 Evropské seskupení pro územní spolupráci.....	33
1.5 Programové nástroje, operační programy v České republice se zaměřením na programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce.....	36
1.5.1 Programové nástroje.....	37
1.5.2 Operační programy v České republice.....	40
1.5.3 Programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce.....	40
1.5.4 Fondy malých projektů v programech přeshraniční spolupráce.....	41
1.6 Představení vybraného programu v rámci cíle Evropská územní spolupráce pro výuku projektového řízení.....	43
1.6.1 INTERREG V-A Česká republika - Polsko.....	45
1.6.2 Fond mikroprojektů.....	49
1.7 Projektový cyklus a jeho fáze.....	52
1.7.1 Projektový cyklus a jeho fáze.....	53

1.7.2	Identifikace problému	54
1.7.3	Posouzení projektového záměru	54
1.7.4	Zpracování a předložení projektové žádosti	55
1.7.5	Realizace projektu.....	57
1.7.6	Ukončení a vyhodnocení projektu	57
1.7.7	Zajištění udržitelnosti projektu	57
1.8	Přípravná fáze projektu I.....	58
1.8.1	Specifikace předmětu projektu	59
1.8.2	Specifikace cílů, výstupů, výsledků a cílových skupin projektu	61
1.8.3	Specifikace klíčových aktivit projektu.....	62
1.8.4	Rozpočet projektu	63
1.8.5	Ustavení projektového týmu	66
1.9	Přípravná fáze projektu II.....	67
1.9.1	Aplikace MS2014+	68
1.9.2	Datová oblast projektové žádosti	69
1.9.3	Finalizace a předložení projektové žádosti, elektronický podpis	74
1.10	Realizační fáze projektu	74
1.10.1	Řízení projektu.....	75
1.10.2	Realizace klíčových aktivit projektu.....	75
1.10.3	Realizace propagačních opatření	76
1.10.4	Monitorování a kontrola projektu	78
1.10.5	Změny projektu.....	79
1.11	Závěrečná fáze projektu, udržitelnost projektu	80
1.11.1	Závěrečná fáze projektu	80
1.11.2	Udržitelnost projektu	81
1.12	Projektové řízení – případové studie I.....	83
1.12.1	Případová studie 1	83
1.12.2	Případová studie 2.....	85
1.13	Projektové řízení – případové studie II, zadání témat a vstupních dat pro zpracování projektů.....	88
1.13.1	Případová studie 3.....	89
1.13.2	Případová studie 4.....	90
1.13.3	Případová studie 5.....	91

1.13.4	Zadání témat a vstupních dat pro zpracování projektů	93
2	GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU	94
2.1	Cestovní ruch (historie, základní pojmy, legislativa).....	95
2.1.1	Předmět studia, druhy a formy cestovního ruchu	96
2.1.2	Historie.....	98
2.1.3	Základní pojmy	99
2.1.4	Legislativa.....	100
2.2	Geografie cestovního ruchu (předmět studia, základní pojmy)	102
2.2.1	Základní pojmy	103
2.3	Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu.....	104
2.3.1	Lokalizační podmínky	105
2.4	Realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu.....	108
2.4.1	Doprava.....	109
2.4.2	Ubytovací a stravovací zařízení	110
2.5	Kulturní a přírodní dědictví UNESCO	111
2.5.1	Kulturní dědictví	113
2.5.2	Přírodní dědictví Přírodním dědictvím mohou být	114
2.6	Regionalizace cestovního ruchu Evropy, aktuální situace poptávky	116
2.6.1	Geografie cestovního ruchu Evropy	117
2.6.2	Aktuální situace poptávky.....	117
2.6.3	Vybrané trendy.....	117
2.7	Evropa – cestovatelé a cestopisy	119
2.7.1	Cestovatel.....	120
2.7.2	Cestopis.....	120
2.8	Velká Británie a Irsko	122
2.9	Německo.....	124
2.10	Rakousko, Švýcarsko.....	126
2.11	Itálie	128
2.12	Itálie II	129
2.13	Shrnutí, opakování.....	131
	LITERATURA	133
	PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON.....	135

ÚVODEM

Tato studijní opora je určena studentům druhého, resp. třetího ročníku jazykových oborů pro odbornou praxi. Na jejím obsahu se podíleli tři autoři se zkušenostmi ve svých specializacích, kteří v tomto distančním textu představí své předměty, a podrobněji pak náplň jednotlivých seminářů. Součástí každé kapitoly budou také otázky a úkoly, náměty k dalšímu studiu i k zamyšlení. Každý předmět má svůj e-learningový kurz.

Seminář Fondy EU a projektové řízení v první části seznamuje studenty s problematikou kohezní politiky Evropské unie a s ní související problematikou evropských fondů určených k financování projektů prostřednictvím operačních programů. Druhá část semináře si klade za cíl představit všechny aspekty projektového řízení tak, aby na závěr studenti mohli zpracovat zjednodušený projekt na zadané téma.

Seminář Geografie cestovního ruchu ve své teoretické části pojedná o základních pojmech oboru, o jeho historii i o aktuálních trendech. V praktické části bude úkolem studentů zpracovat na základě získaných poznatků prezentaci vybrané lokality.

RYCHLÝ NÁHLED STUDIJNÍ OPORY

Fondy EU a projektové řízení

1. Kohezní politika EU – úvod do problematiky I
2. Kohezní politika EU – úvod do problematiky II
3. Kohezní politika EU – strategický, legislativní a finanční rámec (fondy EU)
4. Evropská území spolupráce jako jeden z cílů kohezní politiky EU
5. Programové nástroje, operační programy v České republice se zaměřením na programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce
6. Představení vybraného programu v rámci cíle Evropská územní spolupráce pro výuku projektového řízení
7. Projektový cyklus a jeho fáze
8. Přípravná fáze projektu I
9. Přípravná fáze projektu II
10. Realizační fáze projektu
11. Závěrečná fáze projektu, udržitelnost projektu
12. Projektové řízení – případové studie I
13. Projektové řízení – případové studie II, zadání témat a vstupních dat pro zpracování projektů

Geografie cestovního ruchu

1. Geografie (předmět studia, základní pojmy)
2. Cestovní ruch (základní pojmy, historie, legislativa)
3. Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu
4. Realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu
5. Kulturní a přírodní dědictví UNESCO
6. Regionalizace cestovního ruchu Evropy, aktuální situace poptávky
7. Evropa - cestovatelé a cestopisy
8. Velká Británie a Irsko
9. Německo
10. Rakousko, Švýcarsko
11. Itálie
12. Itálie II
13. Shrnutí, opakování

1 FONDY EU A PROJEKTOVÉ ŘÍZENÍ

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola **Fondy EU a projektové řízení** uvádí studenty do problematiky kohezní politiky Evropské unie a s ní související problematiky evropských fondů určených k financování projektů, které napomáhají regionálnímu rozvoji a vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými členskými zeměmi EU. Vzhledem k tomu, že předmět je součástí studijního programu zaměřeného na výuku cizích jazyků, je v rámci teoretických východisek kohezní politiky EU věnována pozornost především cíli kohezní politiky „Evropská územní spolupráce“ a konkrétnímu programu, který pak je východiskem pro výuku projektového řízení.

Výuka projektového řízení zahrnuje všechny fáze projektového cyklu a jejich řešení na příkladech konkrétních projektů (případových studiích).

Výuka je ukončena zadáním tematických okruhů a vstupních dat pro zpracování zjednodušeného projektu, který bude tvořit praktickou část zkoušky.

CÍLE KAPITOLY

- Osvojit si základní poznatky z oblasti kohezní politiky EU.
- Porozumět smyslu a základním principům kohezní politiky EU.
- Seznámit se s fondy EU jako hlavním nástrojem kohezní politiky EU.
- Získat přehled o programových nástrojích v České republice.
- Využít získané poznatky z oblasti projektového řízení při zpracování vlastního projektu na zadané téma.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

koheze / soudržnost, evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI), region soudržnosti NUTS 2, programová období, cíle kohezní politiky, iniciativy Společenství, konvergence, Lisabonská strategie, Strategie Evropa 2020, Maastrichtská smlouva, Lisabonská smlouva, nařízení, evropská územní spolupráce (EÚS), INTERREG, euroregiony, evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), společný strategický rámec, Dohoda o partnerství, operační programy, programy přeshraniční spolupráce, projektový cyklus, aplikace MS2014+ / IS KP14+ / CSSF

1.1 Kohezní politika EU – úvod do problematiky I

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Téma je první částí úvodu do problematiky kohezní politiky Evropské unie a s ní související problematiky evropských fondů určených k financování projektů, které napomáhají regionálnímu rozvoji a vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými členskými zeměmi EU.

Tato úvodní část představuje smysl, základní pojmy a principy kohezní politiky.

CÍLE TÉMATU

- Osvojit si základní pojmy z oblasti kohezní politiky EU.
 - Porozumět smyslu a základním principům kohezní politiky EU.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

koheze / soudržnost (hospodářská, sociální, územní), evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI), statistické jednotky NUTS a LAU, region soudržnosti NUTS 2, hrubý domácí produkt

1.1.1 SMYSL A CÍL KOHEZNÍ POLITIKY EU

V rámci Evropské unie stále přetrvávají značné ekonomické a sociální rozdíly jak mezi jednotlivými členskými státy, tak i uvnitř členských států samotných. K překonávání těchto rozdílů slouží kohezní politika EU (politika soudržnosti), která je hlavní investiční politikou EU a je postavena na principu solidarity. Tento princip, který je zakotven ve Smlouvě o Evropské unii, znamená, že hospodářsky vyspělejší státy přispívají na rozvoj méně rozvinutých regionů, což má mít pozitivní dopad na EU jako celek. Smyslem kohezní politiky je podpořit vyvážený a harmonický rozvoj, a to především snížením sociálních a ekonomických rozdílů mezi regiony. Klíčovým nástrojem kohezní politiky jsou evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI), jejichž prostřednictvím mohou členské země čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU.

DEFINICE

Kohezní politika EU je politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU. Je politikou, jejímž cílem je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů, snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů a posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti za účelem rozvoje EU.

1.1.2 ZÁKLADNÍ POJMY KOHEZNÍ POLITIKY EU

Statistické jednotky NUTS a LAU

Pro potřeby získávání zejména ekonomických informací o jednotlivých územích EU na srovnatelné bázi a také pro potřeby programování v rámci strukturálních fondů EU byly Eurostatem, statistickým úřadem EU, v roce 2003 zavedeny územní statistické jednotky NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques / Nomenclature of Units for Territorial Statistics, Nomenklatura územních statistických jednotek). Následně byla v roce 2007 pro úroveň okresů a obcí zavedena klasifikace LAU (Local Administrative Units). Nyní unifikovaná struktura územních jednotek zahrnuje 4 úrovně NUTS (NUTS 0, NUTS 1, NUTS 2, NUTS 3) a 2 úrovně LAU (LAU 1, LAU 2). Vymezení jednotlivých NUTS je dáno počtem obyvatel a rozlohou.

Klasifikace NUTS/LAU v České republice

NUTS/LAU	vymezení
NUTS 0	stát: Česká republika
NUTS 1	území: Česká republika
NUTS 2	8 regionů soudržnosti
NUTS 3	14 krajů
LAU 1	77 okresů
LAU 2	6 249 obcí

Zdroj: ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck. 2017. s. 73

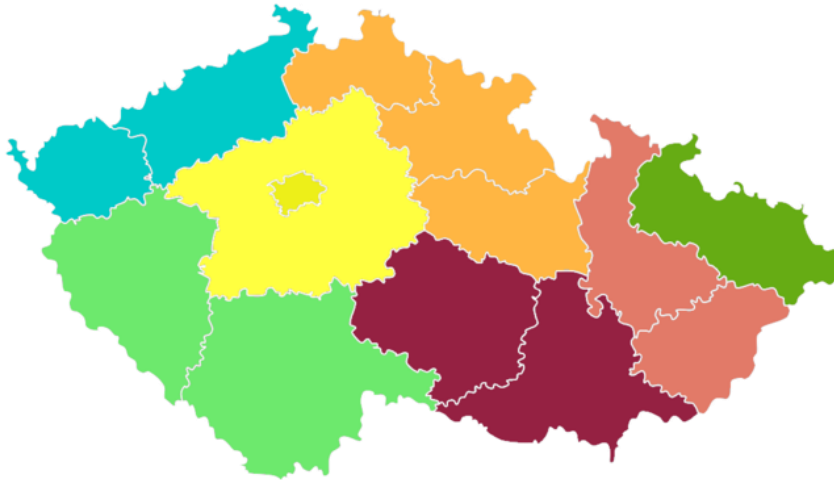
Region soudržnosti NUTS 2

Základní územní jednotkou pro realizaci kohezní politiky EU a vyhodnocování jejich efektů je území na úrovni NUTS 2, tzv. region soudržnosti.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Mapka názorně ukazuje vymezení jednotlivých regionů soudržnosti NUTS 2 v České republice. Pojmenujte je a přiřaďte k nim jednotlivé kraje. Řešení najdete v závěru tématu.

Obrázek 1: Mapa regionů soudržnosti NUTS 2 v ČR

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/CZ-NUTS>

KONTROLNÍ OTÁZKA

O1: Do kterého regionu soudržnosti NUTS 2 spadá Moravskoslezský kraj? Odpověď najdete v závěru tématu.

Kategorizace regionů NUTS 2 dle HDP

Základním ukazatelem pro posouzení regionálních rozdílů v EU je pro účely kohezní politiky hrubý domácí produkt (HDP) na obyvatele. Z toho pohledu jsou regiony rozděleny do tří základních kategorií:

- méně rozvinuté (pod 75 % průměru EU)
- přechodové (75 – 100 % průměru EU)
- rozvinutější regiony (nad 100 % průměru EU).

Podle zařazení do jednotlivých kategorií je stanovována rozdílná maximální výše finanční podpory z fondů EIS pro projekty v daných regionech. Nově jsou k základnímu kritériu HDP navrhována další kritéria, která by lépe odrážela socioekonomickou situaci na místě – nezaměstnanost mladých lidí, nízkou vzdělanost, změnu klimatu nebo přijímání a začleňování migrantů.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Vyhledejte aktuální statistiku HDP na obyvatele na úrovni České republiky a jednotlivých regionů soudržnosti NUTS 2.

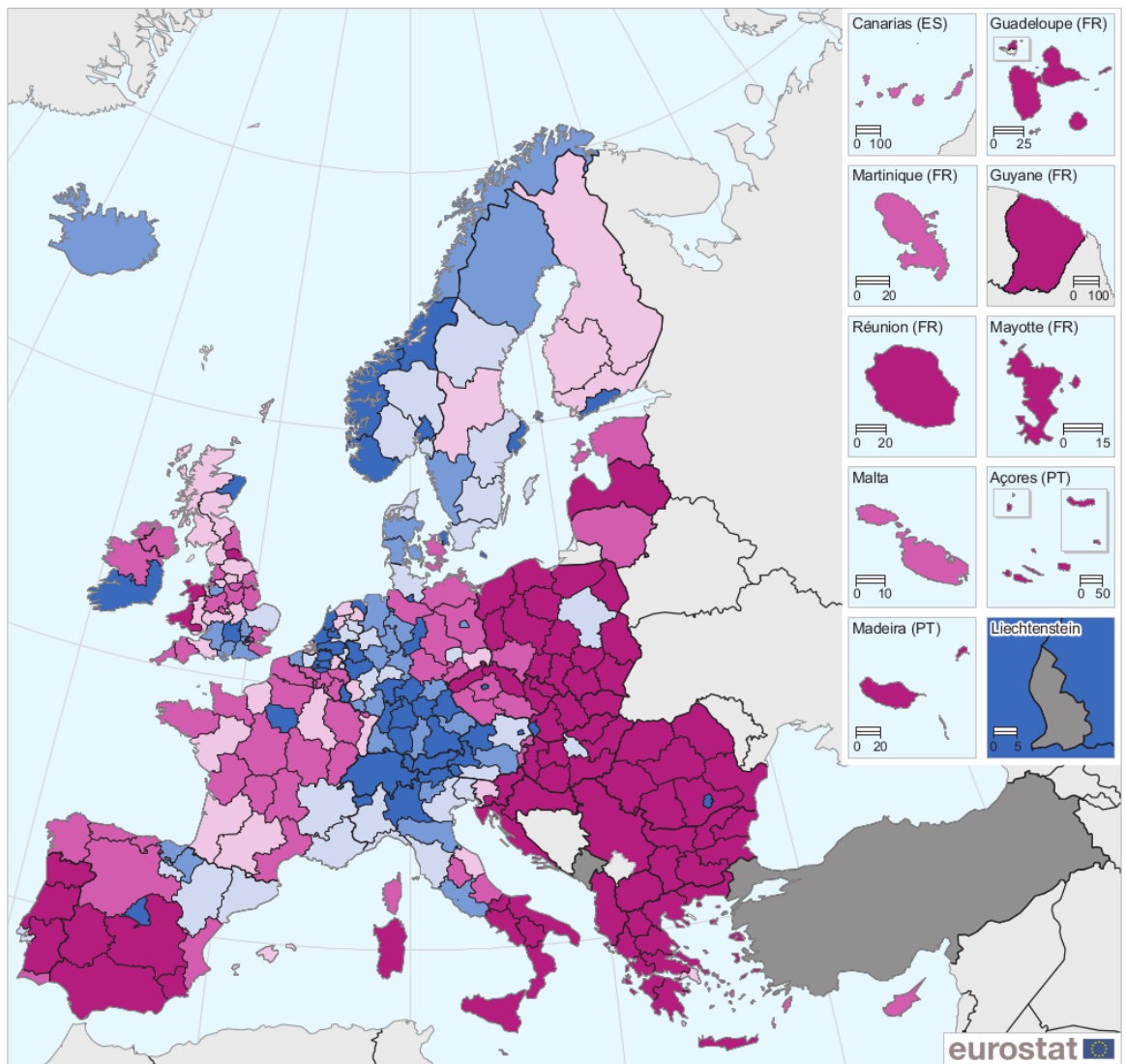
KONTROLNÍ OTÁZKA

O2: Do které kategorie regionů patří Moravskoslezský kraj a do které Praha? Odpověď najdete v závěru tématu.

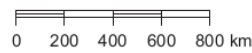
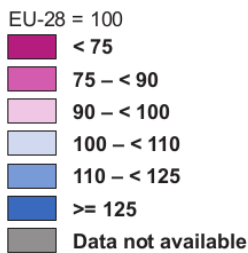
Gross domestic product (GDP) per inhabitant in purchasing power standard (PPS) in relation to the EU-28 average, by NUTS 2 regions, 2014 (*)

(% of the EU-28 average, EU-28 = 100)

(% of the EU-28 average, EU-28 = 100)

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - GISCO, 04/2016

(*) Norway: 2013. Switzerland, Albania and Serbia: national data. Switzerland and Albania: provisional.

Source: Eurostat (online data codes: [nama_10r_2gdp](#) and [nama_10_pc](#))

Obrázek 2: Mapa HDP dle regionů soudržnosti NUTS 2 v EU

Zdroj: <https://www.google.cz>

1.1.3 PRINCIPY KOHEZNÍ POLITIKY EU

Princip programování a plánování

Tato zásada znamená, že podpora v rámci kohezní politiky je realizována v podobě víceletých a víceoborových programů, pro které se zpracovávají detailní programové dokumenty schvalované Evropskou komisí. Prostředky ze strukturálních fondů jsou alokovány na tyto programy, které se následně realizují prostřednictvím konkrétních projektů.

Princip partnerství

Příprava, naplňování a hodnocení programů není jen úkolem vlády dané členské země, ale do všech těchto fází jsou aktivně zapojeny i další subjekty – regionální a místní orgány, ekonomičtí a sociální partneři, zástupci univerzit, nevládního neziskového sektoru apod.

Princip koncentrace

Kohezní politika a její prostředky mají být soustředěny do regionů s nejvýznamnějšími problémy a na aktivity, které přinesou maximální užitek. Výhody plynoucí z koncentrace jsou kromě vyšší efektivity a větší viditelnosti také snadnější a přehlednější monitorování a kontrola.

Princip doplňkovosti

Členské státy nemohou využívat prostředky poskytované v rámci kohezní politiky jako náhradu vlastních rozpočtových výdajů. Prostředky poskytnuté ze zdrojů EU mají pouze doplňovat prostředky z národních zdrojů. Jde tedy o spolufinancování projektů, byť v mnoha případech, zejména v méně rozvinutých regionech tvoří prostředky EU většinu. Tento princip má vést k vyšší efektivnosti a zodpovědnosti při využívání poskytnutých prostředků.

Princip hodnocení, monitorování a transparentnosti

Jedná se o průběžné sledování a vyhodnocování efektivnosti využívání prostředků ze zdrojů EU. Způsobů hodnocení je celá řada a zahrnuje předběžné hodnocení (ex ante), průběžné a následné hodnocení (ex post). V případě konkrétních projektů znamená uplatňování principu monitorování a vyhodnocování velmi důslednou kontrolu, a to ve všech fázích procesu čerpání z hlediska věcného i finančního. Před schválením projektu je požadováno podrobné hodnocení jeho dopadů, následuje průběžné monitorování realizace projektu a nakonec zhodnocení skutečných přínosů projektu.

ODPOVĚDI

Řešení samostatného úkolu: Přehled krajů a regionů soudržnosti NUTS 2 v České republice.

Obrázek 3: Mapa krajů a regionů soudržnosti NUTS 2 v ČR

Zdroj: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Migrace/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>

O1: Moravskoslezský kraj spadá, resp. tvoří region soudržnosti NUTS 2 Moravskoslezsko.

O2: Moravskoslezský kraj patří do kategorie méně rozvinutých regionů, Praha do rozvinutějších regionů. (období 2014-2020)

SHRNUTÍ TÉMATU

Kohezní politika EU je politikou hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU. Jejím cílem je snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje jednotlivých regionů v rámci EU. Pro potřeby získávání informací o jednotlivých územích EU na srovnatelné bázi a také pro potřeby programování v rámci strukturálních fondů EU byly zavedeny územní statistické jednotky NUTS a LAU, přičemž základními územními jednotkami pro realizaci kohezní politiky EU jsou jednotky NUTS 2, tzv. regiony soudržnosti.

Kohezní politika EU je postavena na několika základních principech, kterými jsou plánování a programování, partnerství, koncentrace, doplňkovost, hodnocení, monitorování a transparentnost.

1.2 Kohezní politika EU – úvod do problematiky II

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Druhá část úvodu do problematiky kohezní politiky EU nabízí náhled do jejího vývoje podle jednotlivých programových období, a to od jejich počátků na konci 80. let minulého století až po nástin její podoby v období po roce 2020.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se s vývojem kohezní politiky EU.
- Získat přehled o jednotlivých programových obdobích kohezní politiky EU.
- Porozumět vývoji kohezní politiky EU v souvislosti s rozšiřováním EU.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

programová období, cíle kohezní politiky, iniciativy Společenství, předvstupní nástroje, největší rozšíření EU, nástroje výpomoci, konvergence

1.2.1 VÝVOJ KOHEZNÍ POLITIKY EU

Vývoj kohezní politiky EU představuje proces, který probíhá od počátků evropské integrace na konci 50. let minulého století, nicméně ke vzniku kohezní politiky v pravém slova smyslu došlo až na sklonku 80. let, kdy byly zavedeny do praxe její výchozí principy:

- koncentrace na omezený počet cílů při současné orientaci na nejméně rozvinuté regiony;
- víceleté plánování (v prvním období 1989-1993 pětileté, ve druhém období 1994-1996 šestileté a počínaje rokem 2000 sedmileté), které je založeno na analýze, strategickém plánování a vyhodnocování;
- dodatečné ověřování, že členské země respektují zásadu doplňkovosti, tedy že prostředky EU nenahrazují národní zdroje;
- partnerství při přípravě a implementaci programů.

Kohezní politika prošla za dobu své existence významným vývojem. Z politiky zaměřené na podporu regionů postižených útlumem těžkého průmyslu a na zaostalé venkovské regiony bojující o finanční prostředky se vyvinula v jednu z nejdůležitějších politik EU, která má Evropě zajistit konkurenceschopnost ve světě a pomoci čelit výzám 21. století.

1.2.2 PROGRAMOVÁ OBDOBÍ A CÍLE KOHEZNÍ POLITIKY EU

Období 1989-1993

Toto pětileté programové období představovalo první skutečně víceletý, strategický, na programování a společných pravidlech založený systém, který se opíral o pět prioritních cílů:

- Cíl 1: Podpora rozvoje a strukturálních změn v regionech, jejichž rozvoj zaostává
- Cíl 2: Změny v regionech vážně ovlivněných průmyslovým poklesem
- Cíl 3: Boj s dlouhodobou nezaměstnaností
- Cíl 4: Usnadnění pracovní integrace mladých lidí
- Cíl 5 (a): Urychlení změn zemědělských struktur
- Cíl 5 (b): Podpora rozvoje venkovských oblastí

Hlavními příjemci kohezních prostředků byly Španělsko, Itálie, Portugalsko a Řecko. Zajímavá je také alokace Cíle 1 v období po roce 1990 z důvodu sjednocení Německa a vstupu nových spolkových zemí (bývalé NDR) do Evropského společenství, čímž došlo k jeho rozšíření o poměrně velké území i počet obyvatel.

Vedle národních a regionálních programů bylo v rámci kohezní politiky podpořeno ještě 16 tzv. iniciativ Společenství, jejichž smyslem bylo přispět k řešení specifických problémů určitých regionů nebo sektorů. Např. iniciativa INTERREG s rozpočtem 1,1 mld. ECU byla určena k podpoře přeshraniční spolupráce mezi sousedícími regiony, iniciativa LEADER s objemem 455 mil. ECU zahrnovala podporu místních a venkovských rozvojových projektů apod.

Období 1994-1999

Významným milníkem pro toto programové období byla *Smlouva o Evropské unii* (Maastrichtská smlouva), která vstoupila v platnost 1. listopadu 1993 a která učinila z ekonomické a sociální koheze jednu z hlavních priorit Evropského společenství. Na kohezní politiku byla pro toto období vyčleněna částka 168 mld. ECU, čímž došlo k navýšení podílu kohezní politiky na celkovém rozpočtu ES na přibližně 32 %. Pět základních cílů, na jejichž dosažení byla kohezní politika zaměřena v předchozím období (viz výše), zůstalo v tomto období prakticky nezměněno. Od 1. ledna 1995, společně se vstupem Rakouska, Finska a Švédska do EU, přibyl šestý kohezní cíl zaměřený na podporu rozvoje a strukturálních změn mimořádně řídké osídlených území Finska a Švédska. Počet iniciativ Společenství se oproti předchozímu období snížil na 13 a tyto byly zaměřeny především na podporu přeshraničních, nadnárodních a inovačních projektů.

Období 2000-2006

Do tohoto programového období spadá dosud největší rozšíření EU, kdy 1. května 2004 přistoupilo 10 nových členů včetně České republiky, které zvýšily počet obyvatel EU o 20 %, ale její HDP pouze o 5 %. Příprava kohezní politiky na toto největší rozšíření započala již v roce 1997, kdy Evropská komise předložila ucelený strategický dokument *Agenda 2000*. Ten popisuje celkové výhledy pro rozvoj EU a jejich politik, horizontální problémy vyvolané rozšířením a nástin víceletého finančního rámce na období 2000-2006. Tento dokument představoval určitou reformu kohezní politiky. Legislativní balíček, který byl souhrnem nařízení pro programové období 2000-2006 a který se opíral o *Agendu 2000*, byl schválen v průběhu roku 1999 a zahrnoval také předvstupní nástroje pro kandidátské země:

- ISPA (*Instrument for Structural Policy for Pre-Accession*), který zajišťoval pomoc při financování projektů v oblasti dopravy a životního prostředí
- SAPARD (*Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development*), který pomáhal kandidátským zemím v oblasti přípravy na společnou zemědělskou politiku a pomáhal řešit specifické problémy v sektoru zemědělství a ve venkovských oblastech kandidátských zemí
- PHARE (akronym původně vyjadřoval *Poland and Hungary: Assistance for Restructuring their Economies*; později rozšířen i na ostatní asociované a kandidátské státy).

Proces rozšíření EU významně zvýšil problémy ekonomické a sociální koheze, a to především z důvodu výrazného zaostávání nových členských zemí a jejich regionů v porovnání s průměrem tehdejších členských zemí EU-15. Např. úroveň České republiky v roce 2000 – měřená HDP na obyvatele - činila 58 % průměru tehdejší EU-15.

Reforma kohezní politiky na programové období 2000-2006 vedla ke zpřehlednění a redukci počtu cílů na tři (spojením cílů 2, 5 a 6 a cílů 3 a 4 z období 1994-1999). Došlo také k výraznému snížení iniciativ na čtyři: INTERREG, URBAN, LEADER+ a EQUAL.

V období 2000-2006 došlo k výraznému navýšení prostředků na kohezní politiku. Celkově se jednalo o částku 234,7 mld. EUR, z čehož 213 mld. EUR bylo vynaloženo pro stávající země EU-15 a 21,7 mld. EUR pro nové členské země, které se po přistoupení v květnu 2004 mohly k využívání kohezních nástrojů připojit ještě v průběhu tohoto programového období.

Období 2007-2013

Do tohoto programového období spadá další vlna rozšíření EU, a to o Bulharsko a Rumunsko, které se staly členy EU 1. ledna 2007 a jejichž regiony patřily k těm nejméně rozvinutým, a dále Chorvatsko, které přistoupilo 1. července 2013. V roce 2007 byl pod úrovní 75 % unijního průměru přibližně každý čtvrtý region EU, nejnižší hodnotu 26 % vykazoval bulharský region Severozapaden. Z hlediska členských států podle vyjádření

prostřednictvím ukazatele HDP na obyvatele byl nejbohatší členský stát přibližně sedmkrát bohatší než nejchudší. Na kohezní politiku v tomto období bylo učeno celkem 347 mld. EUR, přičemž více než 81 % prostředků šlo na podporu nejméně rozvinutých regionů.

Pro kohezní politiku tohoto období je charakteristická doposud největší míra solidarity s nejméně rozvinutými regiony na jedné straně a na straně druhé snaha o to, aby do kohezní politiky byly zapojeny všechny regiony EU. Cíle kohezní politiky byly definovány takto:

- **Cíl Konvergence:** byl určen pro nejméně rozvinuté členské státy a regiony, jejichž HDP na obyvatele bylo nižší než 75 % průměru EU. Jednalo se o 84 regionů soudržnosti NUTS 2 v 17 členských státech a objem prostředků dosáhl výše 282,2 mld. EUR, tj. 81,5 % celkového objemu zdrojů na kohezní politiku v tomto období.
- **Cíl Regionální konkurence a zaměstnanost:** týkal se všech ostatních regionů, které nespadaly pod Cíl Konvergence. Objem prostředků činil 54,9 mld. EUR (16 %).
- **Cíl Evropská územní spolupráce:** navázal na předchozí iniciativu INTERREG a podporoval přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci. Z hlediska vyčleněného objemu prostředků představoval tento cíl výrazně menšinový podíl na kohezní politice – 8,7 mld. EUR (2,5 %).

V tomto období také došlo k zavedení nových nástrojů založených na návratné finanční výpomoci namísto dotací, které představovaly společnou aktivitu Evropské komise a Evropské investiční banky. Jednalo se o iniciativy JEREMIE a JESSICA. Další iniciativa JASPERS (Joint Assistance to Support Projects in European Regions) nenabízela finanční prostředky, ale bezplatnou technickou pomoc odborníků při přípravě velkých a náročných projektů, které měly zvýšit pravděpodobnost jejich schválení Evropskou komisí a zajištění jejich spolufinancování z fondů EU.

Dalším novým prvkem tohoto období bylo zavedení nástroje na úrovni EU pro překonávání překážek v oblasti přeshraniční spolupráce – tzv. evropských seskupení pro územní spolupráci (podrobněji viz téma 1.4 Evropská územní spolupráce jako jeden z cílů kohezní politiky EU).

KONTROLNÍ OTÁZKY

O3: Co znamená slovo „konvergence“? Odpověď najdete v závěru tématu.

O4: Co znamenají akronymy iniciativ JEREMIE a JESSICA a pro koho byly určeny? Odpověď najdete v závěru tématu.

Období 2014-2020

Kohezní politika v období 2014-2020 je silně zaměřena na výkonnost, úspornost a efektivitu. Podpora nejméně rozvinutých regionů je stále prioritní, ale míra solidarity s nimi již není tak patrná jako v předchozím období a čerpání prostředků je podmíněno splněním náročných předběžných, průběžných i následných podmínek.

Tři cíle kohezní politiky období 2007-2013 byly redukovány na dva:

- **Investice pro růst a zaměstnanost**
- **Evropská územní spolupráce**

Pro toto období bylo vytyčeno 11 tematických cílů:

- 1) posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací;
- 2) zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií;
- 3) zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství a odvětví rybářství a akvakultury;
- 4) podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích;
- 5) podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik;
- 6) zachování a ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů;
- 7) podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách;
- 8) podpora udržitelné zaměstnanosti, kvalitních pracovních míst a mobility pracovních sil;
- 9) podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci;
- 10) investice do vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a do celoživotního učení;
- 11) posilování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných stran a přispívání k účinné veřejné správě.

Poprvé v historii kohezní politiky se objem prostředků na ni vyčleněných snížil, a to na celkový objem 325 mld. EUR (o 8,5 % oproti předchozímu období).

Období 2021-2027

Pro účely kohezní politiky je pro období 2021–2027 vyčleněna částka 330,6 mld. EUR. Jsou vytyčeny dva cíle, jejichž naplňování má vést k dalšímu posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti:

- Investice pro zaměstnanost a růst
- Evropská územní spolupráce (Interreg)

Jedenáct tematických cílů používaných v období 2014–2020 bylo zjednodušeno na pět jasně stanovených cílů:

- **inteligentnější Evropa** díky podpoře inovativní a inteligentní ekonomické transformace;
- **zelenější, nízkouhlíková Evropa** díky podpoře přechodu na čistou a spravedlivou energii, zelených a modrých investic, oběhového hospodářství, přizpůsobení se změnám klimatu a prevence a řízení rizik;
- **propojenější Evropa** díky zvyšování mobility a regionálního propojení IKT;
- **sociálněji Evropa** díky provádění evropského pilíře sociálních práv;
- **Evropa bližší občanům** díky podpoře udržitelného a integrovaného rozvoje městských, venkovských a pobřežních oblastí a místních iniciativ.

S ohledem na specifika evropské územní spolupráce byly stanoveny ještě dva specifické cíle pro Interreg:

- **lepší správa Interreg**
- **bezpečnější a lépe chráněná Evropa**

SAMOSTATNÝ ÚKOL

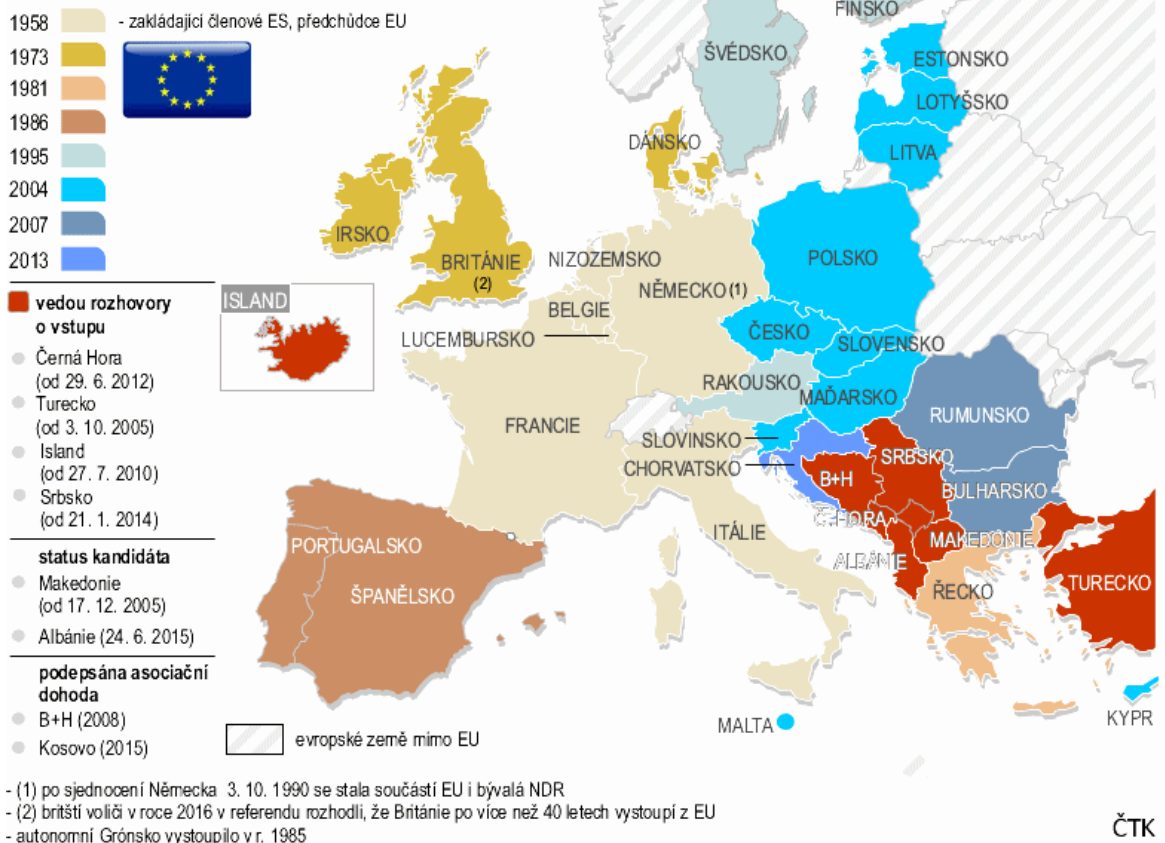
V Nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro regionální rozvoj a o Fondu soudržnosti vyhledejte, na co mají být zaměřeny jednotlivé specifické cíle v období 2021-2027.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Prostudujte si mapu, která názorně ukazuje postupné rozšiřování EU, a jednotlivé vlny si zařaďte do kontextu vývoje kohezní politiky.

Rozšiřování Evropské unie

Obrázek 4: Rozšiřování Evropské unie

Zdroj: <https://www.google.cz>

ODPOVĚDI

O3: Konvergence = sblížení (v ekonomii: tendence méně vyspělých ekonomik dohánět ekonomiky více vyspělé)

O4: JEREMIE (Joint European Resources for Micro to medium Enterprises) – určena k podpoře malých a středních podniků

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas) – určena k podpoře udržitelného rozvoje městských oblastí

SHRNUTÍ TÉMATU

Vývoj kohezní politiky EU představuje proces, který probíhá od počátků evropské integrace na konci 50. let minulého století, nicméně ke vzniku kohezní politiky v pravém

slova smyslu došlo až na sklonku 80. let, kdy byly zavedeny do praxe její výchozí principy. V souladu s principem plánování je kohezní politika EU realizována v rámci víceletých období, která jsou počínaje rokem 2000 sedmiletá. Každé z těchto období má svá specifika, která jsou v tomto tématu stručně zachycena.

1.3 Kohezní politika EU – strategický, legislativní a finanční rámec (fondy EU)

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Téma uvádí základní strategie EU, jakými jsou Lisabonská strategie a strategie Evropa 2020. Dále představuje základní legislativní rámec kohezní politiky EU, a to jak na úrovni primárního, tak sekundárního práva EU. Třetí část tématu seznamuje s finančními nástroji kohezní politiky EU, tj. evropskými strukturálními a investičními fondy (fondy ESI) a víceletým finančním rámcem EU.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se se strategickým a legislativním rámcem kohezní politiky EU.
 - Získat přehled o fondech EU jako hlavním nástroji kohezní politiky EU.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Lisabonská strategie, Strategie Evropa 2020, primární právo EU, Maastrichtská smlouva, Lisabonská smlouva, sekundární právo/právní akty EU, nařízení, Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, víceletý finanční rámec EU

1.3.1 STRATEGICKÝ RÁMEC KOHEZNÍ POLITIKY EU

Lisabonská strategie

V březnu 2000 byla na zasedání Evropské rady v Lisabonu schválena Lisabonská strategie, jejímž cílem bylo do roku 2010 vytvořit z Evropské unie „nejdynamičtější a nejkonkurenceschopnější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou udržitelného hospodářského růstu, vytváření více kvalitních pracovních příležitostí a zachovávající sociální soudržnost“.

Strategie Evropa 2020

V červnu 2010 Evropská rada přijala novou strategii pro růst a zaměstnanost s názvem „Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“, která navázala na končící Lisabonskou strategii. Jedná se o klíčový strategický dokument založený na třech prioritách:

- inteligentním růstu, který spočívá v potřebě rozvíjet ekonomiku založenou na znalostech a inovacích
- udržitelném růstu, který spočívá v podpoře konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomiky méně náročné na zdroje
- růstu podporujícím začlenění, který spočívá v podpoře ekonomiky s vysokou zaměstnaností, jež se bude vyznačovat sociální a územní soudržností.

Hlavní cíle EU, kterých by mělo být do roku 2020 dle této Strategie dosaženo, jsou následující:

1. Úsilí o dosažení 75% zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let, mimo jiné i prostřednictvím vyšší účasti mladých lidí, starších pracovníků a pracovníků s nízkou kvalifikací a lepší integrace legálních migrantů;
2. Zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, zejména s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3 % HDP. Komise vytvoří ukazatel, který bude vyjadřovat intenzitu výzkumu a vývoje a inovací;
3. Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti úrovním roku 1990 a zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 % a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 %;
4. Zlepšení úrovně vzdělání, zejména snahou snížit míru předčasného ukončování školní docházky pod 10 % a zvýšit podíl osob ve věku 30-34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 %;
5. Podpora sociálního začlenění, zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Ve Strategii Evropa 2020 vyhledejte sedm stěžejních iniciativ, které by se měly stát katalyzátorem pokroku ve výše uvedených prioritách.

1.3.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC KOHEZNÍ POLITIKY EU

Základní legislativní rámec kohezní politiky na úrovni primárního práva EU tvoří příslušná ustanovení Smlouvy o EU (Maastrichtská smlouva) a Smlouvy o fungování EU (Lisabonská smlouva).

Smlouva o EU, která byla podepsána v únoru 1992 v Maastrichtu a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993, vymezuje pojem ekonomické, sociální a teritoriální koheze jako jeden z nosných pilířů evropského integračního procesu.

Smlouva o fungování EU (celým názvem *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství*), podepsaná v prosinci 2007 v Lisabonu, specifikuje kohezní politiku detailněji a vymezuje klíčové pojmy pro účely jejich dalšího rozšíření v rámci sekundárního práva EU. Lisabonská smlouva doplnila politiku soudržnosti o územní rozměr a mj. nahradila termín „Společenství“ termínem „Unie“. Obecným cílem kohezní politiky je podle článku 174 Lisabonské smlouvy snižování rozdílů mezi úrovní různých regionů za účelem harmonického vývoje Evropské unie.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Vyhledejte v Lisabonské smlouvě kompletní znění článku 174, který je součástí hlavy XVIII s názvem HOSPODÁŘSKÁ, SOCIÁLNÍ A ÚZEMNÍ SOUDRŽNOST.

KONTROLNÍ OTÁZKA

O5: Kterým regionům je nutné dle článku 174 Lisabonské smlouvy věnovat zvláštní pozornost? Odpověď najdete v závěru tématu.

Na úrovni sekundárního práva EU kohezní politiku legislativně vymezují především příslušná nařízení. Nejzásadnějšími změnami z hlediska rozsahu i obsahu prošla nařízení mezi obdobími 2007-2013 a 2014-2020.

Základním nástrojem sekundární legislativy pro období 2007-2013 bylo *Narřízení Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti*, tzv. Obecné nařízení, a dále nařízení k jednotlivým fondům a nařízení o Evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS).

Pro období 2014-2020 základní legislativní rámec tvoří opět Obecné nařízení, které stanoví společná pravidla pro všechny evropské strukturální a investiční fondy: *Narřízení Evropského parlamentu Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných*

ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006. Dále jsou to nařízení k jednotlivým fondům, nařízení o zvláštních ustanoveních týkajících cíle Evropská územní spolupráce a nařízení, kterým došlo ke změně nařízení z roku 2006 o Evropském seskupení pro územní spolupráci.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Záměrem Evropské unie pro období 2014-2020 je, aby evropské strukturální a investiční fondy v maximální možné míře přispívaly k naplňování strategie Evropa 2020, což se promítlo i do obsahu příslušných nařízení. V úvodní části Obecného nařízení je v bodě 3 uvedeno: „V souladu se závěry Evropské rady ze dne 17. června 2010, jimiž byla přijata strategie Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, by se Unie a členské státy měly snažit o provádění inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění a současně přispívat k harmonickému rozvoji Unie a snižování regionálních rozdílů. Fondy ESI by při plnění cílů strategie Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění měly hrát významnou úlohu.“

1.3.3 FONDY EU

Hlavním nástrojem kohezní politiky jsou evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI), jejichž prostřednictvím mohou členské země čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU. Jedná se především o Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti (Kohezní fond).

Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund – ERDF)

ERDF byl vytvořen v roce 1975 a postupně se stal největším z fondů podílejících se na financování kohezní politiky EU. Financuje především investiční (tvrdé) projekty nejrozumnějšího zaměření z oblasti dopravy (silnice, železnice, veřejná doprava), životního prostředí (např. odstraňování ekologických zátěží, regenerace tzv. brownfields, úpravy koryt řek apod.), podnikání, cestovního ruchu, školství, péče o kulturní památky atd.

Evropský sociální fond (European Social Fund – ESF) financuje především neinvestiční (měkké) projekty. Evropský sociální fond je zaměřen na tyto cíle:

- pomoc nezaměstnaným lidem při vstupu na trh práce
- rovné příležitosti pro všechny v přístupu na trh práce

- sociální začleňování, pomoc lidem ze znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce
- celoživotní vzdělávání
- rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly
- zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání
- zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce
- boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce

Fond soudržnosti (Cohesion Fund), jinak také *Kohezní fond*, sice nepatří mezi strukturální fondy, nicméně je zařazován do skupiny tří fondů, které představují finanční bázi pro realizaci kohezní politiky. Jako zvláštní fond solidarity byl ustanoven v roce 1993 na pomoc čtyřem nejméně rozvinutým státům: Řecku, Portugalsku, Irsku a Španělsku. Na rozdíl od strukturálních fondů je tato pomoc určena na přímé financování velkých projektů v oblasti životního prostředí a rozvoje dopravy, t.z. ne prostřednictvím programů. Nárok na pomoc z Fondu soudržnosti má stát, který nedosáhl 90 % průměru HDP Evropské unie.

Kromě výše uvedených fondů existuje dále **Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova** (European Agricultural Fund for Rural development – EAFRD) a **Evropský námořní a rybářský fond** (European Maritime and Fisheries Fund – EMFF).

KONTROLNÍ OTÁZKA

O6: Vyhledejte, kterých sedmi fondů se bude v období 2021-2027 týkat společné nařízení Evropského parlamentu a Rady EU. Odpověď také najdete v závěru tématu.

1.3.4 VÍCELETÝ FINANČNÍ RÁMEC EU

Dle Lisabonské smlouvy víceletý finanční rámec stanoví „výši ročních stropů prostředků na závazky podle kategorie výdajů a ročních stropů prostředků na platby“. Výše stropů je ve víceletém finančním rámci vyjádřena v cenách roku, ve kterém byl daný finanční rámec odsouhlasen. Při sestavování konkrétního ročního rozpočtu tedy musí být tyto částky přepočítány, a to na základě aktuálních ekonomických ukazatelů.

Víceletý finanční rámec EU, který byl původně pětiletý a od roku 1993 je sedmiletý, je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody, tj. dohody mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU. Jeho cílem je udržet rozpočtovou disciplínu EU, kontrolovat rozpočtové výdaje a navázat lepší spolupráci mezi unijními institucemi při schvalování ročního rozpočtu EU.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V příloze I Nařízení Rady (EU) č. 1311/2013 ze dne 2. prosince 2013 se seznámte s víceletým finančním rámcem na období 2014-2020.

ODPOVĚDI

O5: venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony

O6: Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF), Evropský sociální fond Plus (ESF+), Kohezní fond, Evropský námořní a rybářský fond, Azylový a migrační fond (AMIF), Nástroj pro správu hranic a víza (BMVI), Fond pro vnitřní bezpečnost (ISF)

SHRNUTÍ TÉMATU

Lisabonská strategie a na ni navazující strategie Evropa 2020 tvoří základní strategický rámec kohezní politiky EU. Základní legislativní rámec na úrovni primárního práva EU tvoří příslušná ustanovení Smlouvy o EU (Maastrichtská smlouva) a Smlouvy o fungování EU (Lisabonská smlouva), na úrovni sekundárního práva to jsou pak jednotlivá nařízení. Hlavním finančním nástrojem kohezní politiky jsou evropské strukturální a investiční fondy (fondy ESI), jejichž prostřednictvím mohou členské země čerpat finanční prostředky z rozpočtu EU. Jedná se především o Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond a Fond soudržnosti (Kohezní fond).

1.4 Evropská územní spolupráce jako jeden z cílů kohezní politiky EU

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Evropská územní spolupráce je v současné době nedílnou součástí kohezní politiky EU. Téma stručně představuje vývoj a hlavní směry evropské územní spolupráce, roli

euroregionů jako přeshraničních struktur a relativně nový nástroj v kohezní politice EU – evropské seskupení pro územní spolupráci.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se s evropskou územní spoluprací jako jedním z cílů kohezní politiky EU.
 - Pojmenovat hlavní složky evropské územní spolupráce.
 - Pochopit roli euroregionů v rozvoji přeshraniční spolupráce.
 - Definovat evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) jako nový nástroj kohezní politiky EU.
 - Porovnat euroregiony a ESÚS.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

evropská územní spolupráce – EÚS, složky EÚS: přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, INTERREG, Phare CBC, euroregiony, evropské seskupení pro územní spolupráci – ESÚS

1.4.1 EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE

Evropská územní spolupráce (dále také jen EÚS) je součástí kohezní politiky EU od roku 1990. Je nástrojem určeným k řešení problémů, které překračují státní hranice a vyžadují jednotné řešení, a také nástrojem ke společnému rozvoji potenciálu různých území.

V podobě iniciativy INTERREG byla EÚS nejprve určena k podpoře přeshraniční spolupráce mezi sousedícími regiony a v následujícím období 1994-1999 byla tato iniciativa, označená jako INTERREG II, ještě rozšířena. Pro přípravu kandidátských zemí střední a východní Evropy na budoucí zapojení do iniciativy INTERREG byl zaveden program Phare CBC (Cross-border Cooperation). Ve svém počátku se týkal pouze příhraničních oblastí sousedících s členskými zeměmi EU (např. v ČR česko-německého příhraničí od roku 1994, od roku 1995 česko-rakouského), později byl rozšířen i na příhraniční území kandidátských zemí (v ČR na česko-polské a česko-slovenské pohraničí od roku 1999).

V dalším období 2000-2006 bylo zavedeno členění iniciativy podporující evropskou územní spolupráci na tři základní směry, které tvořily strukturu evropské územní spolupráce i v dalších dvou programových obdobích:

- INTERREG IIIA - přeshraniční spolupráce
- INTERREG IIIB - nadnárodní spolupráce
- INTERREG IIIC - meziregionální spolupráce

Význam spolupráce mezi jednotlivými státy se projevil v dalším období 2007-2013, kdy se evropská územní spolupráce stala samostatným cílem kohezní politiky EU, v rámci kterého byly podporovány přeshraniční, nadnárodní a meziregionální projekty.

Podobně i v období 2014-2020 je evropská územní spolupráce samostatným cílem kohezní politiky EU. Prostředky vyčleněné pro tento cíl představují pro období 2014–2020 částku 10,1 miliard EUR, které jsou rozděleny takto:

- a) 74,05 % na přeshraniční spolupráci
- b) 20,36 % na nadnárodní spolupráci
- c) 5,59 % na meziregionální spolupráci.

Pro programové období 2014–2020 bylo poprvé v dějinách evropské politiky soudržnosti přijato samostatné nařízení o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013. Toto nařízení kromě rozdělení finančních prostředků na cíl EÚS mj. definuje, co by mělo být cílem jednotlivých složek EÚS, tj. přeshraniční, nadnárodní a meziregionální, zeměpisné pokrytí, tj. která území jsou podporovanými regiony, upřesnění k tematickému zaměření EÚS a v neposlední řadě také záležitosti programování, tj. programů EÚS, na jejichž přípravě a provádění se vždy podílí více než jeden členský stát. Členské státy, které se účastní programu spolupráce, musí určit jediný řídicí orgán, jediný certifikační orgán a jediný auditní orgán. Kromě toho se řídicí orgán a auditní orgán musí nacházet ve stejném členském státě. Právní předpisy upravující EÚS musí řešit specifické otázky, jako je rozdělení závazků v případě finančních oprav (korekcí při porušení stanovených postupů), postupy pro zřízení společného sekretariátu příslušným řídicím orgánem, zvláštní postupy pro zapojení třetích zemí či území, požadavky na zprávy o provádění atd.

Programů EÚS se mohou účastnit i třetí země. V takových případech lze k financování činností v oblasti spolupráce využít také evropský nástroj sousedství (ENI) a nástroj předvstupní pomoci (NPP II).

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013 vyhledejte, co konkrétně by mělo být cílem přeshraniční spolupráce.

KONTROLNÍ OTÁZKY

O7: Jak jsou dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013 obecně vymezeny podporované regiony pro přeshraniční spolupráci? Odpověď také najdete v závěru tématu.

O8: Mohou programy přeshraniční spolupráce zahrnovat i regiony Norska a Švýcarska, které nejsou členy EU? Odpověď najdete v závěru tématu.

V květnu 2018 předložila Evropská Komise nové návrhy nařízení o politice soudržnosti EU pro období 2021-2027. Je mezi nimi i nařízení o zvláštních ustanoveních pro cíl Evropská územní spolupráce (Interreg). V budoucnu bude mít Evropská územní spolupráce těchto pět složek:

- přeshraniční spolupráci
- nadnárodní spolupráci a námořní spolupráci
- spolupráci s nejbližšími regiony
- spolupráci mezi regiony
- meziregionální inovační investice.

1.4.2 EUROREGIONY

Euroregiony jsou přeshraniční struktury, které představují formu spolupráce přes hranice evropských zemí. Pojem „euroregion“ (často také „Euregio“) nemá přesně stanovenou definici, může se jednat o přeshraniční strukturu tvořenou různými subjekty, např. místními a regionálními orgány, může působit v příhraničních oblastech dvou či více zemí, může nebo nemusí mít právní subjektivitu, příslušnost (členství) je založeno na dobrovolné bázi.

Základní rámec pro přeshraniční spolupráci stanoví *Evropská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci mezi územními společenstvími nebo úřady*, která byla přijata v květnu 1980 v Madridu a ze strany České republiky byla ratifikována v červnu 1998. Jak je uvedeno v *Usnesení Evropského parlamentu o úloze „Euroregionů“ v rozvoji regionální politiky* ze dne 1. prosince 2005, „euroregion nebo podobná struktura plní významné přeshraniční úkoly jako např.:

- informační místa a střediska služeb pro občany, instituce, regionální a místní orgány;
- ohnisko společných hodnot, cílů a strategií;
- hnací motor řešení přeshraničních problémů;
- mluvčí ve všech přeshraničních otázkách.“

První euroregiony začaly vznikat již na sklonku 50. let minulého století. Nejstarším euroregionem je EUREGIO na německo-nizozemské hranici, který byl ustaven v roce 1958. Na území České republiky působí 13 euroregionů, z nichž nejstarší (a také první na území střední a východní Evropy) je třístranný česko-polsko-německý Euroregion Nisa-Nisa-Neisse, založený v roce 1991.

Euroregiony jsou sdruženy v Asociaci evropských hraničních regionů se sídlem v Gronau (Německo).

1.4.3 EVROPSKÉ SESKUPENÍ PRO ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCI

Legislativní rámec

Evropské seskupení pro územní spolupráci (dále také jen ESÚS) je nový prvek v kohezní politice EU, které přineslo období 2007-2013. *Narízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)* byl vytvořen právní základ pro vytváření a fungování nového typu právního subjektu, jehož cílem je usnadnit a podporovat především územní spolupráci, včetně jednoho nebo více typů přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce, mezi jeho členy za účelem posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti EU. Je vhodný např. pro regiony, které historicky fungují jako integrovaný celek, ale díky politickým změnám se staly součástí různých států.

V roce 2013 bylo přijato nařízení, kterým došlo ke změně nařízení o ESÚS z roku 2006. Jedná se o *Narízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a fungování takovýchto seskupení.*

Český právní řád zahrnul příslušný právní rámec do zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a to novelou pod č. 154/2009 Sb.

Povaha, složení a financování ESÚS

ESÚS sdružuje členy nacházející se na území nejméně dvou států. Původní nařízení z roku 2006 umožňovalo založit ESÚS jen členskými státy EU, avšak změnou nařízení z roku 2013 došlo k rozšíření i na třetí země a zámořské země a území. ESÚS tak může sdružovat členy pocházející z území nejméně dvou členských států a jedné nebo více třetích zemí sousedících nejméně s jedním z těchto členských států včetně jeho nejvzdálenějších regionů, pokud tyto členské státy a třetí země společně vykonávají činnosti v rámci územní spolupráce nebo provádí programy podporované Uníí. Za určitých podmínek může ESÚS sdružovat členy pocházející z území pouze jednoho členského státu a jedné či více třetích zemí nebo sousedících s daným členským státem, včetně jeho nejvzdálenějších regionů.

Členy ESÚS mohou být členské státy nebo orgány na vnitrostátní úrovni, regionální orgány, místní orgány, veřejnoprávní subjekty a další subjekty definované v čl. 2 nařízení z roku 2013.

ESÚS má právní subjektivitu, takže např. může nabývat movitý i nemovitý majetek, přijímat zaměstnance do pracovního poměru či vystupovat před soudem.

Základními orgány ESÚS jsou:

- a) shromáždění, které je tvořeno zástupci jeho členů
- b) ředitel, který ESÚS zastupuje a jedná jeho jménem.

Shromáždění ESÚS schvaluje na každý rok rozpočet, který je předmětem výroční zprávy ověřované nezávislými experty. ESÚS odpovídá za veškeré své dluhy.

Zřizování ESÚS

Každý budoucí člen ESÚS oznámí svému členskému státu svůj záměr zapojit se do ESÚS a zašle tomuto členskému státu vyhotovení navrhované úmluvy uzavřené členy budoucího ESÚS a stanovy. Úmluva stanoví název ESÚS a jeho sídlo, které musí být v členském státě, podle jehož práva je zřízen alespoň jeden z členů, dále rozsah území, na němž může ESÚS plnit své úkoly, konkrétní cíl a úkoly ESÚS, dobu jeho trvání a podmínky, kterými se řídí jeho rozpuštění, seznam členů ESÚS, seznam orgánů, pravidla pro zaměstnance ESÚS atd.

Na základě úmluvy přijímají budoucí členové ESÚS stanovy, které obsahují další upřesnění.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Sídlo ESÚS se nachází v členském státě, podle jehož práva je zřízen alespoň jeden z členů ESÚS.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1302/2013* vyhledejte, jaké údaje musí povinně obsahovat stanovy ESÚS.

Po oznámení budoucího člena ESÚS členský stát, který obdržel oznámení, ve lhůtě šesti měsíců schválí účast případného budoucího člena v ESÚS a úmluvu. Pokud však

členský stát shledá, že tato účast či úmluva není v souladu s příslušným nařízením ESÚS či jiným právním předpisem EU týkajícím se jednání a činností ESÚS, vnitrostátním právním předpisem týkajícím se působnosti a pravomocí případného budoucího člena, taková účast není opodstatněná z důvodů veřejného zájmu nebo veřejné politiky příslušného členského státu nebo stanovy nejsou v souladu s úmluvou, členský stát tuto účast neschválí. V případě neschválení vydá členský stát prohlášení, v němž uvede své důvody k odeprání schválení a případně navrhne nezbytné změny úmluvy.

Úmluva, stanovy a veškeré jejich pozdější změny se registrují nebo zveřejňují v členském státě, v němž má dotyčné ESÚS své sídlo, v souladu s vnitrostátní legislativou tohoto členského státu. ESÚS nabývá právní subjektivitu dnem registrace úmluvy a stanov nebo dnem jejich zveřejnění, podle toho, co nastane dříve. Členové informují dotčené členské státy a Výbor regionů o registraci nebo zveřejnění úmluvy a stanov. Následně ESÚS prostřednictvím Výboru regionů zajistí oznámení o zřízení ESÚS v Úředním věstníku Evropské unie.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V registru ESÚS vedeném Výborem regionů, který je dostupný na <https://portal.cor.europa.eu/egtc/CoRAactivities/Pages/welcome.aspx>, vyhledejte aktuální počet dosud zaregistrovaných ESÚS a počet ESÚS s účastí subjektů z České republiky.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Moravskoslezský kraj společně se Slezským vojvodstvím, Opolským vojvodstvím a Žilinským samosprávným krajem založili v roce 2013 *Evropské seskupení pro územní spolupráci TRITIA s omezenou odpovědností*. Na jeho stránkách www.egtctritia.eu se seznamte s jeho činností.

ODPOVĚDI

O7: regiony EU úrovně NUTS 3 nacházející se podél všech vnitřních a vnějších pozemních hranic a také podél námořních hranic, které jsou od sebe vzdáleny nejvýše 150 km (Evropská komise může na žádost dotčeného členského státu či dotčených členských států zařadit mezi podporované regiony i regiony úrovně NUTS 3 v nejbližších regionech podél námořních hranic, které jsou od sebe vzdáleny více než 150 km)

O8: ano (viz čl. 3 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013)

SHRnutí TÉMATU

Evropská územní spolupráce (EÚS) je součástí kohezní politiky EU od roku 1990. Je nástrojem určeným k řešení problémů, které překračují státní hranice a vyžadují jednotné řešení, a také nástrojem ke společnému rozvoji potenciálu různých území. Zpočátku byla jejím cílem podpora přeshraniční spolupráce mezi sousedícími regiony, později byla rozšířena o další složky, jakými jsou nadnárodní a meziregionální spolupráce.

Významnou roli v rozvoji přeshraniční spolupráce, která představuje nejvýznamnější složku EÚS, hrají přeshraniční struktury – *euroregiony*. Poměrně novým prvkem v EÚS jsou *evropská seskupení pro územní spolupráci* (ESÚS), která na rozdíl od euroregionů mají vždy právní subjektivitu.

1.5 Programové nástroje, operační programy v České republice se zaměřením na programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Téma představuje programové nástroje kohezní politiky EU. Jsou vysvětleny základní postupy při přípravě, schvalování a provádění programů a představeny programy v České republice pro programové období 2014-2020 včetně programů pěti programů přeshraniční spolupráce a fondu malých projektů jako specifického nástroje, který je jejich součástí.

CÍLE TÉMATU

- Porozumět postupům při přípravě, schvalování a provádění programů.
 - Vysvětlit pravidlo n+2.
 - Získat přehled o programech v České republice v programovém období 2014-2020.
 - Seznámit se s fondem malých projektů jako specifickým nástrojem v rámci programů přeshraniční spolupráce.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

společný strategický rámec, Dohoda o partnerství, operační programy, řídicí orgán, certifikační orgán, auditní orgán, pravidlo n+3, Fondy malých projektů

1.5.1 PROGRAMOVÉ NÁSTROJE

Podpora v rámci kohezní politiky je realizována v podobě víceletých a víceoborových programů, pro které se zpracovávají detailní programové dokumenty schvalované Evropskou komisí. Prostředky ze strukturálních fondů jsou alokovány na tyto programy, nikoli na jednotlivé projekty.

Podoba hlavních programových dokumentů se v různých programových obdobích mění jak svým názvem, tak obsahem. Pro období 2014-2020 se jedná o tyto základní dokumenty: Společný strategický rámec, Dohoda o partnerství a operační programy.

Společný strategický rámec (SSR)

Společný strategický rámec představuje v období 2014-2020 novou formu koordinace kohezní politiky. Dle článku 10 *Nářízení Evropského parlamentu Rady (EU) č. 1303/2013* „SSR stanoví strategické hlavní zásady, jež usnadní proces programování a odvětvovou a územní koordinaci zásahů Unie prostřednictvím fondů ESI a s ostatními příslušnými politikami a nástroji Unie v souladu se záměry a cíli strategie Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a současně zohlední hlavní územní problémy různých typů území“.

SSR má usnadnit přípravu dohody o partnerství a programů.

Dohoda o partnerství

Dohoda o partnerství je základní zastřešující strategický dokument na úrovni každého členského státu pro čerpání finančních prostředků z evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014–2020. Na základě Společného strategického rámce každý členský stát ve spolupráci se svými partnery a v dialogu s Evropskou komisí vypracuje Dohodu o partnerství, jejíž obsah je definován v čl. 15 *Nářízení Evropského parlamentu Rady (EU) č. 1303/2013*.

DEFINICE

Dohodou o partnerství je dokument vypracovaný členským státem za účasti partnerů v souladu s přístupem založeným na víceúrovňové správě, který stanoví strategii členského státu, priority a opatření pro účinné a efektivní využívání fondů ESI za účelem plnění strategie Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění a který je schválen Komisí na základě posouzení a dialogu s dotyčným členským státem. (čl. 2 *Nářízení Evropského parlamentu Rady (EU) č. 1303/2013*).

Operační programy

Na základě Dohody o partnerství každý členský stát zpracovává jednotlivé programy (operační programy). V souladu s principem partnerství jsou programy připravovány v úzké spolupráci vlády dané členské země s dalšími subjekty – regionálními a místními orgány, hospodářskými a sociálními subjekty, zástupci nevládního neziskového sektoru apod. Programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce jsou připravovány ve spolupráci s členskou zemí, resp. členskými zeměmi zapojenými do příslušných programů.

Obsah programů

Každý program stanoví, na základě jaké strategie bude program přispívat k rozvoji EU, přičemž tato strategie musí být v souladu s příslušnými nařízeními, pravidly pro daný fond a dohodou o partnerství. Každý program obsahuje analytickou část, která se zabývá vyhodnocením socioekonomického prostředí a stanovením slabých a silných stránek podporovaného území.

Každý program vymezí priority prostřednictvím stanovení zvláštních cílů, finančních prostředků na podporu z fondů ESI a odpovídajícího vnitrostátního spolufinancování a dále popis opatření.

Každá priorita stanoví ukazatele a odpovídající cílové hodnoty vyjádřené kvantitativně nebo kvalitativně – v souladu s pravidly pro daný fond – za účelem hodnocení pokroku při monitorování a hodnocení daného programu. Mezi tyto ukazatele patří:

- a) finanční ukazatele týkající se přidělených výdajů;
- b) ukazatele výstupů týkající se podporovaných operací;
- c) ukazatele výsledků týkající se dotyčné priority.

Každý program zahrnuje také prováděcí ustanovení, tj. popis administrativních, kontrolních, monitorovacích a dalších mechanismů. Pro každý program členský stát určí:

- řídicí orgán, který je pověřený řízením daného programu
- certifikační orgán, který je pověřený ověřováním výdajů a žádostí o platby před jejich odesláním Evropské komisi
- auditní orgán, který je pověřený ověřováním účinného fungování nastaveného řídicího a kontrolního mechanismu v daném programu.

Postup přijímání programů

Zpracované programy jsou předloženy k posouzení a schválení Evropské komisi. Komise posoudí soulad programů s příslušným nařízením a pravidly pro daný fond, jejich účinné přispění k vybraným tematickým cílům a k prioritám EU týkajícím se jednotlivých fondů ESI, ale také jejich soulad s dohodou o partnerství. V termínu do tří měsíců od předložení programu Evropská komise sdělí své připomínky a členský stát je povinen Komisi poskytnout veškeré nezbytné dodatečné informace a případně navrhovaný program upravit. Komise schválí jednotlivé programy nejpozději do šesti měsíců od jejich předložení dotyčným členským státem za předpokladu, že byly odpovídajícím způsobem zohledněny případné připomínky Komise.

Postup provádění programů

Po schválení operačních programů Evropskou komisí je úkolem členského státu zajistit provádění programů prostřednictvím konkrétních projektů (tzv. operací) a zajistit jejich kontrolu a hodnocení. Za jednotlivé programy zodpovídají příslušné řídicí orgány.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V článku 125 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 vyhledejte, jaké jsou funkce řídicího orgánu programu.

Na počátku programů je členskému státu poskytnuta předběžná platba v určité výši, která se vyúčtuje při uzavření programů. Další finanční prostředky pro jednotlivé programy jsou členskému státu vypláceny Evropskou komisí na základě žádostí o platbu, které obsahují výdaje certifikované tzv. certifikačním orgánem (v ČR je to Ministerstvo financí). Komise může za určitých podmínek stanovených v příslušném nařízení provádění průběžných plateb pozastavit.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Pravidlo n+3, které je administrativním nástrojem k zajištění plynulosti čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů, znamená, že každý finanční závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do 3 let od jeho přijetí. V praxi to znamená, že například finanční prostředky alokované pro členský stát pro rok 2016 musí být reálně vyčerpány nejpozději do tří let, tj. do konce roku 2019. Pokud prostředky nebudou použity do konce třetího roku následujícího po roce závazku, Evropská komise může požadovat jejich vrácení.

Za každý program je Komisi předkládána výroční zpráva o provádění programu v předchozím roce a při ukončení závěrečná zpráva o programu. Zpráva musí obsahovat povinné informace stanovené příslušným nařízením. Komise výroční zprávy a závěrečnou zprávu o provádění přezkoumá a uvědomí členský stát o svých připomínkách do dvou měsíců od obdržení výroční zprávy o provádění programu a do pěti měsíců od obdržení závěrečné zprávy o provádění programu. Pokud Komise nesdělí své připomínky v těchto lhůtách, považují se zprávy za schválené.

1.5.2 OPERAČNÍ PROGRAMY V ČESKÉ REPUBLICCE

Programy pro programové období 2014–2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012. V rámci dvou cílů kohezní politiky jsou prostředky ESIF využívány prostřednictvím programů, které jsou uvedeny v následujících přehledech:

Cíl Investice pro růst a zaměstnanost

Název operačního programu (OP)	Řídící orgán	Alokace
OP Doprava	Ministerstvo dopravy	4,7 mld. EUR
Integrovaný regionální OP	Ministerstvo pro místní rozvoj	4,6 mld. EUR
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	Ministerstvo průmyslu a obchodu	4,3 mld. EUR
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2,7 mld. EUR
OP Životní prostředí	Ministerstvo životního prostředí	2,6 mld. EUR
OP Zaměstnanost	Ministerstvo práce a sociálních věcí	2,1 mld. EUR
OP Praha – pól růstu České republiky	Magistrát hlavního města Prahy	0,2 mld. EUR
OP Technická pomoc	Ministerstvo pro místní rozvoj	0,2 mld. EUR

1.5.3 PROGRAMY V RÁMCI CÍLE EVROPSKÁ ÚZEMNÍ SPOLUPRÁCE

Cíl Evropská územní spolupráce

Programy přeshraniční spolupráce

Název programu	Řídící orgán (ŘO) / Národní orgán (NO)	Alokace
Interreg V-A Česká republika - Polsko	Ministerstvo pro místní rozvoj - ŘO	226,22 mil. EUR
Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020	Ministerstvo pro místní rozvoj - NO	157,96 mil. EUR
Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020	Ministerstvo pro místní rozvoj - NO	103,37 mil. EUR
Interreg V-A Rakousko - Česká republika	Ministerstvo pro místní rozvoj - NO	97,81 mil. EUR
Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika	Ministerstvo pro místní rozvoj - NO	90,14 mil. EUR

	rozvoj - NO	
--	-------------	--

Zdroj: vlastní zpracování

Programy nadnárodní a meziregionální spolupráce

- Program nadnárodní spolupráce Interreg CENTRAL EUROPE, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj
- Program nadnárodní spolupráce DANUBE, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj
- Program meziregionální spolupráce INTERREG EUROPE, koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj.
- Program meziregionální spolupráce ESPON 2020
- Program meziregionální spolupráce INTERACT III
- Program URBACT III

Pro úplnost přehledu programů v České republice financovaných v období 2014-2020 z evropských fondů uvádíme programy, které fungují mimo rámec kohezní politiky:

- pro intervenční operace EAFRD (Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova) **Program rozvoje venkova 2014-2020**, řízený Ministerstvem zemědělství, s alokací 2,3 mld. EUR
- pro využití prostředků EMFF (Evropského námořního a rybářského fondu) **Operační program Rybářství**, řízený Ministerstvem zemědělství, s alokací 0,03 mld. EUR.

1.5.4 FONDY MALÝCH PROJEKTŮ V PROGRAMECH PŘESHRAŇIČNÍ SPOLUPRÁCE

Nedílnou součástí všech pěti programů přeshraniční spolupráce realizovaných v České republice je specifický nástroj pro podporu projektů menšího rozsahu – tzv. Fond malých projektů (v česko-polském programu nazývaný Fond mikroprojektů, v česko-bavorském programu Dispoziční fond). Správa Fondu malých projektů / Fondu mikroprojektů / Dispozičního fondu je na české straně delegována na euregiony, popř. na jiné subjekty z vymezeného území – viz dále uvedený přehled.

Program	Název Fondu	Správci Fondu (na české straně)
Interreg V-A Česká republika - Polsko	Fond mikroprojektů	Euroregion Nisa Euroregion Glacensis Euroregion Praděd Euroregion Silesia Euroregion Těšínské Slezsko Euroregion Beskydy
Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020	Fond malých projektů	Euroregion Nisa Euroregion Labe Euroregion Krušnohoří EUREGIO Egrensis

Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020	Dispoziční fond	Euroregion Šumava EUREGIO Egrensis
Interreg V-A Rakousko - Česká republika	Fond malých projektů	Jihočeská Silva Nortica Sdružení obcí Vysočiny Regionální rozvojová agentura jižní Moravy
Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika	Fond malých projektů	Euroregion Bílé Karpaty

Zdroj: vlastní zpracování

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Každý příjemce dotace je povinen zajistit dostatečnou publicitu účasti evropských prostředků na realizaci projektu, přičemž základní pravidla jsou stanovena příslušným nařízením a upřesněna dokumenty pro příslušný program. Každý program má vytvořeno své logo, které je využíváno při konkrétních propagačních činnostech. Zároveň je povinností vždy uvádět znak EU s odkazem na Unii a odkazem na fond nebo fondy, z kterého je projekt financován. Prohlédněte si loga jednotlivých programů přeshraniční spolupráce realizovaných v České republice v období 2014-2020.

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Obrázek 5: Interreg V-A Česká republika – Polsko

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

SPOLOČNE BEZ HRANÍC

Obrázek 6: Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika

Obrázek 7: Interreg V-A Rakousko - Česká republika

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Obrázek 8: Program přeshraniční spolupráce Česká republika - Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020

Europäische Union. Europäischer
Fonds für regionale Entwicklung.
Evropská unie. Evropský fond pro
regionální rozvoj.

Ahoj sousede. Hallo Nachbar.
Interreg V A / 2014-2020

Obrázek 9: Program spolupráce Svobodný stát Sasko - Česká republika 2014-2020

SHRNUTÍ TÉMATU

Podpora v rámci kohezní politiky je realizována v podobě víceletých a víceoborových programů, pro které se zpracovávají detailní programové dokumenty schvalované Evropskou komisí. Prostředky ze strukturálních fondů jsou alokovány na tyto programy, nikoli na jednotlivé projekty.

V programovém období 2014-2020 je v České republice realizováno 8 operačních programů v rámci cíle Investice pro růst a zaměstnanost. V rámci cíle Evropská územní spolupráce se jedná především o 5 programů přeshraniční spolupráce, dále programy nadnárodní spolupráce, program meziregionální spolupráce a další specifické programy. Pro úplnost jsou uvedeny programy, které fungují mimo rámec kohezní politiky.

1.6 Představení vybraného programu v rámci cíle Evropská územní spolupráce pro výuku projektového řízení

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Nejvýznamnější složkou evropské územní spolupráce je přeshraniční spolupráce, která podporuje spolupráci mezi hraničními regiony NUTS 3 sousedícími s regiony v jiné členské zemi. Toto téma představuje program česko-polské přeshraniční spolupráce, který se v období 2014-2020 nazývá INTERREG V-A Česká republika – Polsko a mezi 60 programy přeshraniční spolupráce v Evropě patří k jednomu z největších.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se se základními aspekty programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko včetně Fondu mikroprojektů jako jeho součástí.
 - Porozumět specifikům programu přeshraniční spolupráce.
 - Definovat základní kritéria přeshraniční spolupráce v projektech.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

programy přeshraniční spolupráce, regiony NUTS 3, prioritní osy, Řídící orgán, Národní orgán, Společný sekretariát, regionální subjekty, kontroloři, Monitorovací výbor, Vedoucí partner, kritéria přeshraniční spolupráce, Fond mikroprojektů, Správce Fondu mikroprojektů, Euroregionální řídicí výbor

V předchozím tématu byl uveden přehled programů realizovaných v České republice v období 2014-2020 v rámci cíle Evropská územní spolupráce. Nejvýznamnější jsou programy přeshraniční spolupráce, jejichž cílem je podporovat přeshraniční spolupráci mezi hraničními regiony NUTS 3 sousedícími s regiony v jiné členské zemi. V České republice se jedná o spolupráci s hraničními regiony Polska, Saska, Bavorska, Rakouska a Slovenska v rámci pěti programů, na které bylo pro období 2014-2020 z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj alokováno více než 675 mil. EUR. Z těchto pěti programů Česká republika řídí největší z nich - česko-polský program, v kterém prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj plní funkci tzv. Řídícího orgánu. Ostatní čtyři jsou řízeny sousední zemí a Česká republika prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj v nich plní funkci tzv. Národního orgánu.

Česko-polský program přeshraniční spolupráce, který se v období 2014-2020 nazývá INTERREG V-A Česká republika – Polsko, patří mezi 60 programy přeshraniční spolupráce v Evropě k jednomu z největších a nejúspěšnějších. Jeho součástí je také Fond mikroprojektů, který s alokací 45,244 mil. EUR, představující 20 % prostředků celého programu, je v rámci Evropy největším *fondem malých projektů* v rámci všech programů přeshraniční spolupráce, které mají tento specifický nástroj zaveden. Vzhledem k významu tohoto programu a také vzhledem k území podporovanému tímto programem, do kterého spadá i Moravskoslezský kraj, byl pro výuku projektového řízení vybrán právě tento program.

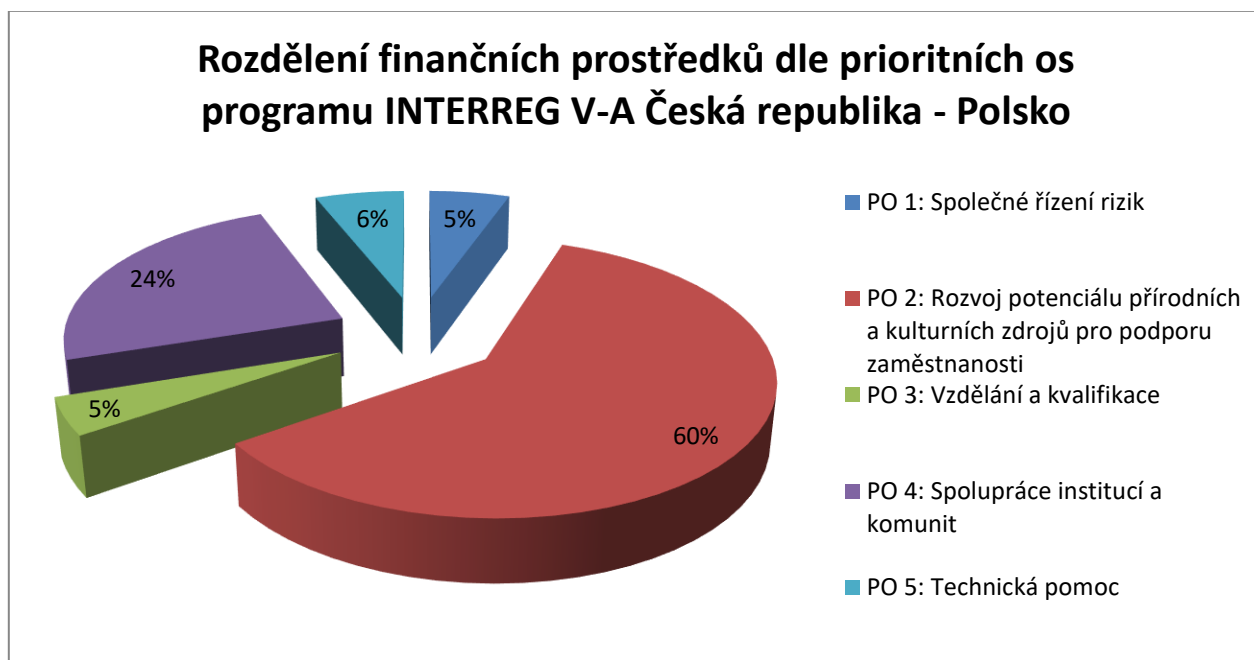
1.6.1 INTERREG V-A ČESKÁ REPUBLIKA - POLSKO

Program INTERREG V-A Česká republika - Polsko navazuje na předchozí programy česko-polské přeshraniční spolupráce - roční předvstupní programy Phare CBC v období 1999-2003, později program Iniciativy Společenství INTERREG IIIA Česká republika – Polsko v období 2004-2006 a Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika - Polská republika v období 2007-2013.

Struktura a finanční rámec programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko

Číslo a název prioritní osy programu		Alokace z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR)
1.	Společné řízení rizik	12 215 972 EUR
2.	Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti	135 733 026 EUR
3.	Vzdělání a kvalifikace	10 179 978 EUR
4.	Spolupráce institucí a komunit	54 519 432 EUR
5.	Technická pomoc	13 573 302 EUR
Celkem		226 221 710 EUR

Zdroj: Příručka pro žadatele - program INTERREG V-A Česká republika – Polsko

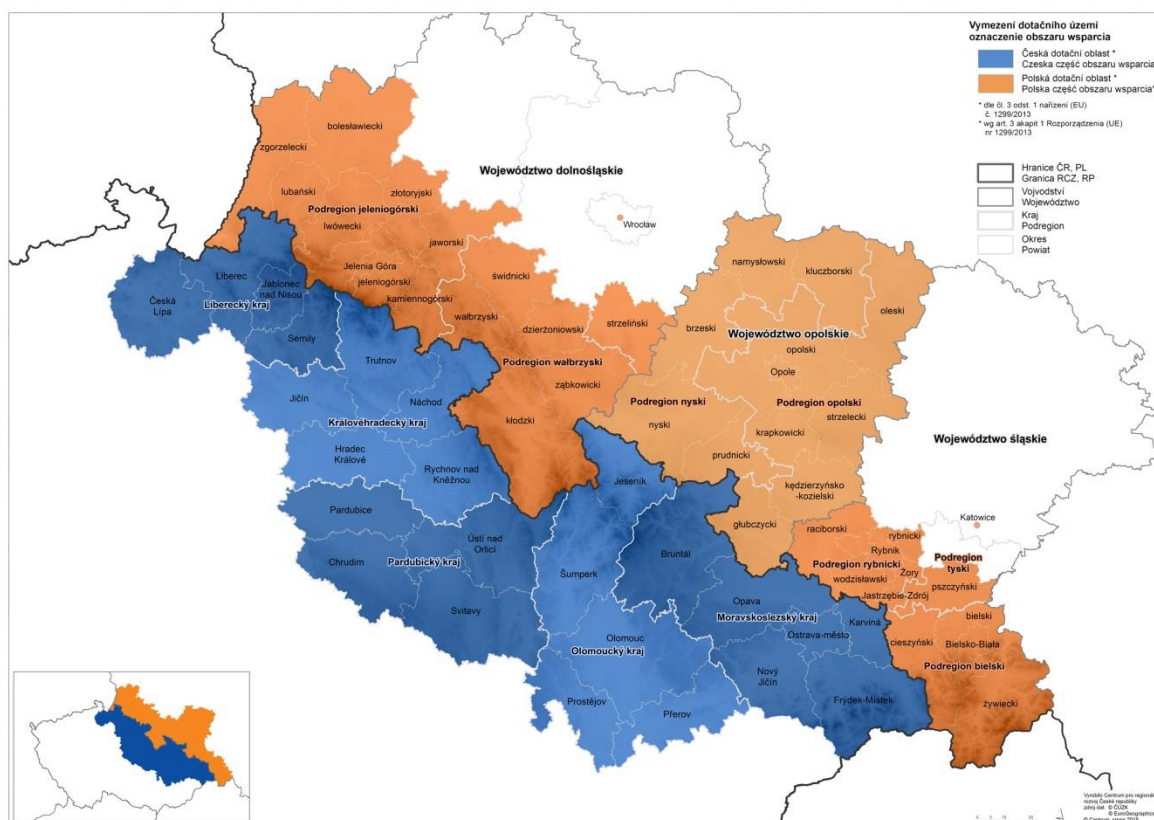

Obrázek 10: Rozdělení finančních prostředků programu INTERREG V-A Česká republika - Polsko

Zdroj: vlastní zpracování

Územní vymezení programu

Programové území je tvořeno regiony NUTS 3, které představuje 5 českých krajů: Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský a 6 polských podregionů: Bielski a Rybnicki (Slezské vojvodství), Jeleniogórski a Wałbrzyski (Dolnoslezské vojvodství), Nyski a Opolski (Opolské vojvodství). Do podporovaného území na polské straně dále spadá okres Strzeliński (podregion Wrocławski v Dolnoslezském vojvodství) a okres Pszczyński (podregion Tyski ve Slezském vojvodství).

**Obrázek 11: Mapa podporovaného území programu INTERREG V-A
Česká republika - Polsko**

Zdroj: Příloha Příručky pro žadatele – program INTERREG V-A Česká republika – Polsko

Orgány a další struktury programu

Řídícím orgánem programu je Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, Odbor evropské územní spolupráce. Funkci **Národního orgánu**, který poskytuje součinnost Řídícímu orgánu při zajišťování jeho funkcí na území Polska, plní Ministerstvo investic a rozvoje Polské republiky.

Řídící orgán ve shodě s Národním orgánem zřídil tzv. **Společný sekretariát**, který sídlí v Olomouci a v kterém společně pracují čeští a polští pracovníci. Společný sekretariát kromě dalších funkcí poskytuje informace o programu a konzultace žadatelům, zajišť-

tuje různé úkony spojené s administrací projektů, připravuje podklady pro jednání Monitorovacího výboru (viz dále) a organizuje jeho zasedání, zpracovává výroční zprávy o programu atd. Funkci Společného sekretariátu pro program plní Centrum pro regionální rozvoj České republiky.

Do implementace programu jsou zapojené tzv. **regionální subjekty**, které provádějí zejména informační a propagační aktivity, školení a konzultace v regionech. Tuto funkci na české straně plní příslušné krajské úřady, na polské straně maršálkovské úřady.

Sledování průběhu realizace projektů po věcné a finanční stránce a schvalování zpráv a žádostí o platbu mají na starosti **kontroloři**. Funkci kontrolora na české straně plní Centrum pro regionální rozvoj České republiky, na polské straně vojvodské úřady.

Výběr projektů, monitorování provádění programu, schvalování výročních zpráv o programu před jejich předložením Evropské komisi, schvalování změn programu a také zásadních změn v projektech a další úkoly plní **Monitorovací výbor**, který je společným orgánem zřízeným na základě dohody obou států. Členy Monitorovacího výboru jsou zástupci Řídicího a Národního orgánu, krajů / vojvodství a euroregionů, funkci pozorovatelů mají zástupci dalších ministerstev, zejména Ministerstva financí ČR a PR, dále zástupci kontrolorů a také zástupci různých nestátních neziskových organizací.

Specifika programu

Na rozdíl od ostatních programů realizovaných v rámci cíle *Investice pro růst a zaměstnanost* mají programy v rámci cíle *Evropské územní spolupráce* svá specifika. Každý projekt v rámci evropské územní spolupráce musí být realizován ve spolupráci partnerů z různých zemí. Ve dvoustranných programech přeshraniční spolupráce, jakým je program INTERREG V-A Česká republika – Polsko, se jedná vždy minimálně o dva partnery, jednoho českého a druhého polského, přičemž jeden z nich plní funkci tzv. Vedoucího partnera. Každý přeshraniční projekt musí mít určitý přeshraniční dopad a splňovat základní kritéria přeshraniční spolupráce.

Zásada Vedoucího partnera

Zásada Vedoucího partnera představuje formu projektového partnerství tvořeného partnery z obou zemí, přičemž jeden z nich plní funkci Vedoucího partnera, který nese odpovědnost za projekt jako celek vůči Řídicímu orgánu i Evropské komisi. Vedoucí partner předkládá jménem obou partnerů, resp. jménem všech partnerů, je-li jich víc, jednu společnou žádost o dotaci na projekt (projektovou žádost), po schválení projektové žádosti uzavírá jménem obou/všech partnerů smluvní vztah s Řídicím orgánem, přijímá pro oba/všechny partnery platby atd. Práva a povinnosti Vedoucího partnera a partnera/partnerů jsou definována v Dohodě o spolupráci na projektu, která je povinnou přílohou projektové žádosti.

Přeshraniční spolupráce v rámci projektu

Aby mohl být projekt schválen k financování z programu, musí splnit minimálně tři ze čtyř kritérií spolupráce, která jsou vymezena takto:

- společná příprava
- společná realizace
- společný personál
- společné financování

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V *Příručce pro žadatele* pro program INTERREG V-A Česká republika – Polsko na internetových stránkách programu www.cz-pl.eu vyhledejte, co přesně představují jednotlivá kritéria přeshraniční spolupráce v rámci projektu.

Přeshraniční dopad projektu

Společný projekt musí mít dopad na programové území po obou stranách hranice (viz mapa) a přinášet užitek obyvatelům podporovaného území.

Financování projektů

Dotace z EFRR na projekt činí maximálně 85 % způsobilých výdajů projektu. Minimální výše podpory z EFRR musí být větší než 40 000 EUR v prioritní ose 1, 3 a 4 a větší než 60 000 EUR v prioritní ose 2. Projekty menšího rozsahu, tzv. mikroprojekty jsou realizovány v rámci Fondu mikroprojektů (viz dále).

Dotace z EFRR je proplácena zpětně. Partneri musí nejprve zajistit sami financování výdajů projektu a teprve po předložení uhrazených dokladů (faktur apod.) a jejich kontrole ze strany příslušných kontrolorů jsou na účet Vedoucího partnera vyplaceny prostředky EFRR.

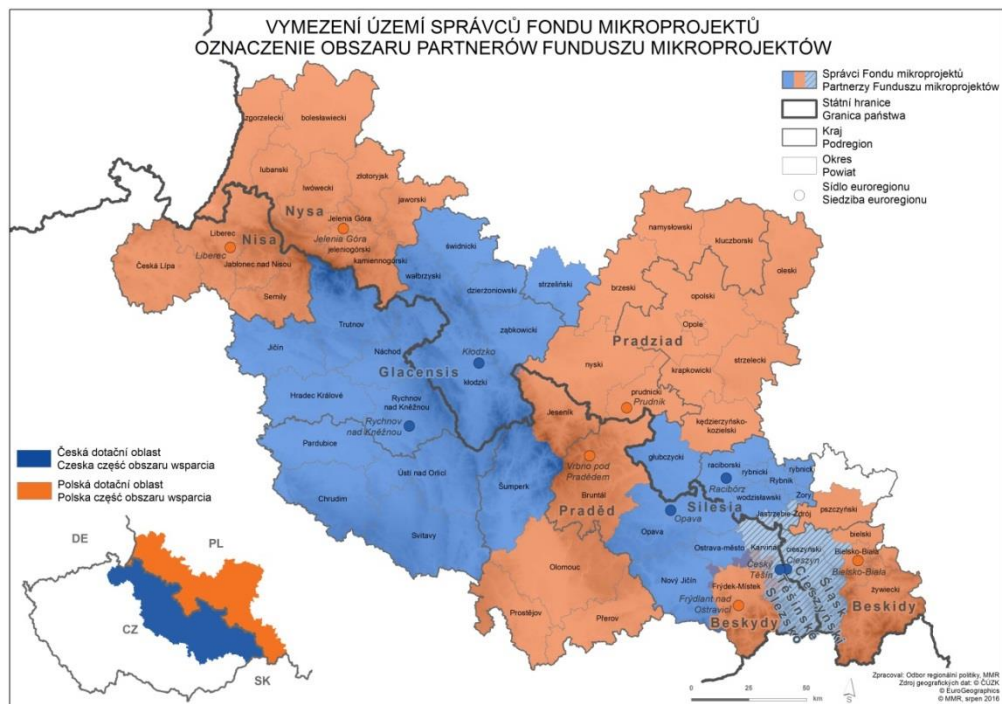

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V *Příručce pro žadatele* pro program INTERREG V-A Česká republika – Polsko na internetových stránkách programu www.cz-pl.eu si prostudujte pravidla způsobilosti výdajů.

1.6.2 FOND MIKROPROJEKTŮ

Fond mikroprojektů představuje pružný nástroj pro realizaci nejmenších projektů programu. Byl zaveden již v předvstupních česko-polských programech Phare CBC (pod názvem *Společný fond malých projektů*) a úspěšně realizován v rámci Iniciativy INTERREG IIIA 2004 - 2006 a Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007– 2013. Fond mikroprojektů je spravován šesti euroregiony česko-polského příhraničí: Euroregionem Nisa, Glacensis, Praděd, Silesia, Těšínské Slezsko a Beskydy. Tyto euroregiony vykonávají na vymezeném území (viz mapa dále) funkci tzv. Správců Fondu mikroprojektů, kteří plní veškeré úkoly spojené s realizací této části programu. Zajišťují poskytování informací nejrůznějšími prostředky (konzultace, semináře, konference, propagační materiály, inzerce apod.), dále zajišťují příjem a schvalování žádostí o dotaci, kontrolu mikroprojektů v průběhu realizace, kontrolu závěrečného vyúčtování každého mikroprojektu, proplácení dotací, kontrolu udržitelnosti po ukončení mikroprojektů atd.

Obrázek 12: Vymezení území Správců Fondu mikroprojektů programu INTERREG V-A Česká republika - Polsko

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, odbor regionální politiky

KONTROLNÍ OTÁZKA

O9: Na území kterých českých okresů vykonává činnost Správce Fondu mikroprojektů Euroregion Silesia? Odpověď najdete v závěru tématu.

Alokace Fondu mikroprojektů

Finanční alokace Fondu mikroprojektů z prostředků EFRR v programu INTERREG V-A Česká republika - Polsko představuje 20 % rozpočtu programu, tj. 45,244 mil. EUR. Tato částka je dále rozdělena na alokace pro území jednotlivých Správců – euroregionů tak, jak je dále uvedeno v tabulce:

Euroregion	Alokace z EFRR		
	Alokace pro CZ stranu	Alokace pro PL stranu	Alokace celkem
Nisa / Nysa	2 615 215 EUR	4 505 000 EUR	7 120 215 EUR
Glacensis	6 136 931 EUR	5 785 500 EUR	11 922 431 EUR
Pradęd / Pradziad	3 835 990 EUR	5 830 000 EUR	9 665 990 EUR
Silesia	2 679 000 EUR	4 547 000 EUR	7 226 000 EUR
Těšínské Slezsko / Śląsk Cieszyński	2 218 429 EUR	3 494 321 EUR	5 712 750 EUR
Beskydy /Beskidy	875 457 EUR	2 721 500 EUR	3 596 957 EUR
Celkem	18 361 022 EUR	26 883 321 EUR	45 244 343 EUR

Zdroj: vlastní zpracování

Tematické zaměření mikroprojektů

Fond mikroprojektů se zaměřuje na projekty malého rozsahu – tzv. mikroprojekty, a to jak neinvestičního, tak investičního charakteru. Mikroprojekty mohou být financovány z prostředků těchto prioritních os:

- Prioritní osa 2 „Rozvoj potenciálu přírodních a kulturních zdrojů pro podporu zaměstnanosti“
- Prioritní osa 3 „Vzdělání a kvalifikace“
- Prioritní osa 4 „Spolupráce institucí a komunit“.

Příslušný euroregion jako Správce Fondu mikroprojektů určí, zda využije všechny prioritní osy a v jaké míře.

Typy mikroprojektů

Ve Fondu mikroprojektů jsou 3 typy mikroprojektů:

- 1) typ A: společný (= s vedoucím partnerem) – o dotaci žádá Vedoucí partner jménem obou/všech partnerů mikroprojektu
- 2) typ B: partnerský – o dotaci žádá každý z partnerů sám
- 3) typ C: samostatný – o dotaci žádá jen jeden z partnerů.

Finanční limity mikroprojektů

Dotace na mikroprojekt z EFRR je od 2 000 EUR do 20 000 EUR v případě mikroprojektů tematicky spadajících do prioritní osy 3 a 4 nebo do 30 000 EUR v případě mikroprojektů tematicky spadajících do prioritní osy 2. V případě mikroprojektů aplikujících tzv. princip Vedoucího partnera (typ A) je maximální výše dotace dvojnásobná. Celkový rozpočet mikroprojektu nesmí přesáhnout dvojnásobek maximální výše dotace. Maximální dotace z EFRR činí 85 % celkových způsobilých výdajů.

Předkládání a schvalování mikroprojektů

Žadatel předkládá svou žádost o dotaci na mikroprojekt do příslušného Fondu mikroprojektů dle svého sídla (viz mapa Vymezení území Správců Fondu mikroprojektů). Žádosti jsou předkládány v termínech vyhlášených příslušnými Správcí Fondu mikroprojektů. Po provedení kontroly a hodnocení jsou žádosti schvalovány bilaterálním česko-polským **Euroregionálním řídicím výborem** zřízeným pro každý Fond mikroprojektů.

KONTROLNÍ OTÁZKA

O10: Do kterého euroregionu bude předložena žádost o dotaci na mikroprojekt Slezské univerzity v Opavě, který má být realizován v okrese Liberec? Odpověď najdete v závěru tématu.

Obrázek 13: Foto z projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“

Zdroj: Archiv Euroregionu Silesia

Z programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko bylo financováno velké množství přeshraničních projektů. V rámci česko-polského projektu s názvem „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ bylo pořízeno několik požárních vozidel a další vybavení pro 22 českých a polských jednotek dobrovolných hasičů a byly realizovány aktivity zaměřené na posílení připravenosti těchto jednotek ke společným zásahům při požárech a jiných živelných pohromách v pohraničí. Schválená dotace z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj činila 928 933 EUR. Na příkladu tohoto projektu budou v následujících tématech detailně představeny jednotlivé aspekty tohoto projektu a fáze jeho životního cyklu.

ODPOVĚDI

O9: území okresů Opava, Ostrava-město a Nový Jičín

O10: do Euroregionu Silesia, do jehož působnosti spadá mj. celý okres Opava (žadatel předkládá svou žádost o dotaci na mikroprojekt do příslušného euroregionu dle svého sídla, nikoli dle místa realizace mikroprojektu)

SHRNUTÍ TÉMATU

V rámci cíle Evropská územní spolupráce jsou nejvýznamnější programy přeshraniční spolupráce. V České republice se jedná o pět programů, na které bylo pro období 2014-2020 z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj alokováno více než 675 mil. EUR. Z těchto pěti programů Česká republika řídí největší z nich - česko-polský program, ostatní čtyři jsou řízeny sousední zemí.

Česko-polský program přeshraniční spolupráce se v období 2014-2020 nazývá INTERREG V-A Česká republika – Polsko. Jeho součástí je také Fond mikroprojektů, který s alokací 45,244 mil. EUR, představující 20 % prostředků celého programu, je v rámci Evropy největším *fondem malých projektů* v rámci všech programů přeshraniční spolupráce, které mají tento specifický nástroj zaveden.

1.7 Projektový cyklus a jeho fáze

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Téma nabízí stručný náhled na jednotlivé fáze projektového cyklu, od počáteční identifikace problému, který má projekt řešit, až po udržitelnost jeho výstupů.

CÍLE TÉMATU

- Pojmenovat a definovat jednotlivé fáze projektového cyklu.
- Pochopit logický sled jednotlivých fází projektového cyklu.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

projekt, projektový cyklus, identifikace problému, projektový záměr, projektová žádost, smlouva/rozhodnutí o poskytnutí dotace, příjemce dotace, realizace projektu, projektový tým, vedoucí manažer projektu, průběžná zpráva, žádost o změnu, porušení rozpočtové kázně, ukončení a vyhodnocení projektu, závěrečná zpráva, udržitelnost projektu, archivace

1.7.1 PROJEKTOVÝ CYKLUS A JEHO FÁZE

Projektovým cyklem rozumíme život projektu od jeho vzniku až po ukončení.

DEFINICE

Projekt je jakýkoli jedinečný sled aktivit a úkolů, který má:

- dán specifický cíl, jenž má být jeho realizací splněn;
- definováno datum začátku a konce uskutečnění;
- stanoven rámec pro čerpání zdrojů potřebných pro jeho realizaci.¹

Problematikou projektového managementu, tedy řízení projektu během všech fází jeho života se zabývá velké množství literatury a specializovaných kurzů, které mohou jednotlivé fáze projektového cyklu nazývat různě a různě také mohou přistupovat k jejich podrobnému popisu. Mnohá pojednání na toto téma jsou zaměřena obecně, teoreticky, bez vazby na konkrétní program či typ projektu, jiná jsou naopak úzce zaměřena na ži-

¹ Zdroj: SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management. Systémový přístup k řízení projektů*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.. 2016. s. 20

votní cyklus projektu v rámci konkrétního programu. Pro naše účely byla zvolena „zlatá střední cesta“: výklad jednotlivých fází jako logických, nezbytných a navzájem provázaných kroků, které se musí pro zdárnou realizaci projektu provést, je postaven na teoretickém základě a rozšířen o praktické aspekty a další aspekty projektů realizovaných v rámci evropské územní spolupráce, konkrétně pak s vazbou na program INTERREG V-A Česká republika – Polsko představený v předchozím tématu.

Projektový cyklus lze rozdělit do několika základních fází:

- identifikace problému
- posouzení projektového záměru
- zpracování a předložení projektové žádosti
- realizace projektu
- ukončení a vyhodnocení projektu
- zajištění udržitelnosti projektu.

Obrázek 14: Fáze projektového cyklu

1.7.2 IDENTIFIKACE PROBLÉMU

Výchozím bodem projektového cyklu je identifikace problému, což znamená, že je nutné definovat, jaký problém má projekt řešit (CO) a co je jeho příčinou (PROČ). S pojmenováním problému je nutné ruku v ruce specifikovat, jakého cíle a výstupů chceme při řešení pojmenovaného problému dosáhnout, jaké změny se vyřešením problému očekávají a pro jakou cílovou skupinu chceme problém řešit (PRO KOHO). Pro posouzení reálnosti řešení problému je nutné promyslet, z jakých zdrojů je možné problém financovat (Z ČEHO), t.z. zda máme dostatečné vlastní finanční prostředky či zda je k dispozici nějaký vnější zdroj financování, např. vhodný program EU. V neposlední řadě je nutné zhodnotit, zda k řešení problému máme i dostatečné zázemí, zejména personální (KDO), a pokud se jedná o problém, který by bylo možné či vhodné řešit ve spolupráci s nějakými partnery, zda jsou takoví partneři k dispozici (S KÝM).

1.7.3 POSOUZENÍ PROJEKTOVÉHO ZÁMĚRU

Výsledkem identifikace problému je projektový záměr, který slouží jako podklad pro komunikaci o dalším postupu a plánování projektu. Tato komunikace se může odehrávat buď pouze uvnitř subjektu, který problém identifikoval (např. projednání v orgánech daného subjektu), nebo i vně tohoto subjektu např. formou veřejného projednání

s veřejností, projednání s potenciálním projektovým partnerem/partnery, konzultace projektového záměru např. u poskytovatele dotace z prostředků EU apod. Konkrétně česko-polské projektové záměry mohou být předem zkonzultovány u tzv. regionálních subjektů nebo přímo na Společném sekretariátě (menší projekty, tzv. mikroprojekty na sekretariátě příslušného euroregionu – Správce Fondu mikroprojektů). Pro vyloučení rizika, že projektový záměr není vhodný k financování z programu česko-polské přeshraniční spolupráce, bylo dokonce pro období 2014-2020 stanoveno povinné předložení projektového záměru v písemné podobě dle stanovené struktury na Společný sekretariát k posouzení. Subjekt tak již v této fázi ví, zda je projektový záměr vhodný k financování z tohoto programu nebo má hledat jiný zdroj financování. Posouzení projektového záměru je tedy obecně o komunikaci. Je to část projektového cyklu, která realizátorovi projektu poskytne zpětnou vazbu od nadřízeného, veřejnosti, poskytovatele dotace, případně jiných subjektů s vazbou na identifikovaný problém.

1.7.4 ZPRACOVÁNÍ A PŘEDLOŽENÍ PROJEKTOVÉ ŽÁDOSTI

Po kladném posouzení projektového záměru (např. schválení v orgánech, kladná odezva u veřejnosti, dohoda s partnerem/partnery na společném řešení problému, kladné stanovisko poskytovatele dotace apod.) lze přistoupit ke zpracování žádosti o dotaci, tzv. projektové žádosti. Projektová žádost má vždy předepsanou podobu a její zpracování a předložení se řídí pravidly stanovenými příslušným poskytovatelem finančních prostředků.

Ještě před samotným zpracováním projektové žádosti do předepsaného formuláře nebo aplikace je nutné provést určité kroky (pokud již nebyly provedeny při zpracování projektového záměru), zejména pak:

- v případě přeshraničního projektu určit Vedoucího partnera
- definovat klíčové aktivity projektu včetně účasti a odpovědnosti partnerů za jednotlivé aktivity
- stanovit harmonogram projektu včetně rámcového harmonogramu klíčových aktivit
- ustavit projektový tým a způsob projektového řízení
- zpracovat finanční plán projektu apod.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Při přípravě projektové žádosti platí tato nepřímá úměra: Čím více budou jednotlivé aspekty projektu promyšleny a naplánovány, tím méně problémů lze očekávat při samotné realizaci projektu.

Pečlivost přípravy projektové žádosti je také součástí hodnocení kvality projektu. Projektová žádost musí být jasná, obsahovat všechny relevantní informace, které musí navzájem tvořit logický celek a vypovídat o tom, že projekt povede k dosažení plánovaných cílů a výstupů.

Projektové žádosti se předkládají v termínech vyhlášených příslušnými poskytovateli dotace, a proto je nutné s jejím zpracováním začít s dostatečným časovým předstihem. Příprava přeshraničních projektů je o to náročnější, že je vždy nutné je připravovat ve spolupráci s partnerem/partnery (společná příprava - povinné kritérium přeshraniční spolupráce). Např. příprava projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“, na níž se podílelo 10 partnerů a další zainteresované subjekty, trvala 16 měsíců. V projektové žádosti byla popsána takto: „*Společná příprava projektu probíhala po dobu 16 měsíců (od 11/2015 – 2/2017). Uskutečnilo se celkem 9 přípravných jednání, kterých se zúčastnili všichni partneři: 23.11.2015, 8.12.2015, 21.10.2016, 10.11.2016, 28.11.2016, 14.12.2016, 13.1.2017, 2.2.2017 a 20.2.2017. Jednání se konala na obou stranách hranice. V průběhu těchto jednání byly projednány základní aspekty projektu, zvolen vedoucí partner, naplánovány aktivity a jejich harmonogram, zpracován rozpočet apod. Jednání se účastnili také velitelé některých českých a polských jednotek dobrovolných hasičů a zástupci profesionálních složek z obou stran hranice - Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje a zástupce Okresního velitelství státního požárního sboru v Ratiboři.*“²

Po předložení projektové žádosti probíhá ze strany poskytovatele dotace kontrola formálních náležitostí a přijatelnosti projektové žádosti, poté její hodnocení a nakonec projednání příslušným orgánem, který rozhodne, zda projektová žádost bude či nebude podpořena k financování. V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko kontrolu formálních náležitostí a přijatelnosti provádí Společný sekretariát, případně ve spolupráci s externími experty. V procesu hodnocení se hodnotí jak kvalita projektu, tak přeshraniční aspekty, tj. přeshraniční dopad a jednotlivá kritéria přeshraniční spolupráce. Toto provádí společný panel expertů. Po ohodnocení jsou projektové žádosti předloženy Monitorovacímu výboru ke schválení nebo zamítnutí.

S úspěšným žadatelem, v tuto chvíli již tzv. příjemcem dotace poskytovatel uzavře smlouvu o financování projektu, resp. vystaví rozhodnutí o poskytnutí dotace. Ve smlouvě/rozhodnutí jsou stanoveny podmínky, za jakých má být projekt realizován včetně sankcí – odvodů za tzv. porušení rozpočtové kázně.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

² Vlastní text autorky z projektové žádosti „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“.

V příloze č. 1 *Příručky pro příjemce dotace* pro program INTERREG V-A Česká republika - Polsko, která je k dispozici na internetových stránkách programu www.cz-pl.eu, si prostudujte obsah Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

1.7.5 REALIZACE PROJEKTU

Realizace projektu probíhá v souladu s projektovou žádostí a smlouvou/rozhodnutím a podle dalších pravidel stanovených daným programem.

Projekt je řízen ustaveným projektovým týmem pod vedením vedoucího manažera, který řídí a koordinuje činnost jednotlivých členů projektového týmu, vyhodnocuje a navrhuje řešení situací, které nebylo možné naplánovat, a v neposlední řadě je hlavní kontaktní osobou pro komunikaci s poskytovatelem dotace.

Nedílnou součástí realizační fáze projektu je průběžný monitoring a vyhodnocování realizace projektu a řešení případných odchylek od projektové žádosti. V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko průběžný monitoring a vyhodnocování probíhá formou průběžných zpráv předkládaných v rámci monitorovacích období příslušnému kontrolorovi. Součástí těchto zpráv je také soupis vynaložených výdajů za dané monitorovací období, na které má být vyplacena dotace.

Případné odchylky se řeší formou žádostí o změnu, přičemž příslušný program stanoví přesná pravidla pro schvalování změn v projektu.

1.7.6 UKONČENÍ A VYHODNOCENÍ PROJEKTU

Termín ukončení projektu je stanoven ve smlouvě/rozhodnutí podle termínu uvedeného v projektové žádosti. Při ukončení musí již být realizovány všechny aktivity projektu a splněny stanovené výstupy a nyní po ukončení je nutné provést závěrečné vyhodnocení projektu. Do určitého termínu (v programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko do 30 dnů od ukončení realizace) je nutné zpracovat závěrečnou zprávu o realizaci projektu a žádost o proplacení dotace na výdaje, které nebyly proplaceny v rámci průběžných plateb.

1.7.7 ZAJIŠTĚNÍ UDRŽITELNOSTI PROJEKTU

Projekt financovaný z prostředků EU nemůže být jednorázová, krátkodobá záležitost týkající se jen vymezeného období jeho realizace, musí být zajištěna jeho udržitelnost. Výsledky projektu musí být zachovány po dobu 5 let od data poslední platby příjemci (v případech, kdy se jedná o zachování investic nebo pracovních míst vytvořených malými

a středními podniky se tato lhůta může zkrátit na 3 roky). Toto se dokládá prostřednictvím pravidelných zpráv o udržitelnosti, ze strany kontrolních orgánů může také být provedena kontrola udržitelnosti. Nedílnou součástí udržitelnosti je také řádná archivace všech dokumentů souvisejících s projektem. Při nesplnění povinnosti udržitelnosti může být příjemce dotace vyzván k vrácení dotace nebo její části.

KONTROLNÍ OTÁZKA

O11: Jaká je dle Rozhodnutí o poskytnutí dotace z programu INTERREG V-A Česká republika - Polsko lhůta pro uchování dokumentů spojených s projektem a jaká sankce (odvod za porušení rozpočtové kázně) hrozí příjemci dotace při jejím nedodržení?

ODPOVĚDI

O11: Do 31. 12. 2027, sankce (odvod za porušení rozpočtové kázně) činí 0 – 5 % celkové částky dotace (část II, čl. 2, odst. 2.5 Rozhodnutí).

SHRNUTÍ TÉMATU

Projektovým cyklem rozumíme život projektu od jeho vzniku až po ukončení. Jeho jednotlivé fáze je nutné vnímat jako sled logických, nezbytných a navzájem provázaných kroků, které se musí provést pro zdárnou realizaci projektu.

1.8 Přípravná fáze projektu I

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

V předchozím tématu byly stručně představeny první kroky přípravné fáze projektu, které zahrnují identifikaci problému, dále posouzení projektového záměru a poté zpracování a předložení projektové žádosti. V tomto a následujícím tématu se podíváme na vybrané aspekty přípravné fáze detailněji.

CÍLE TÉMATU

- Specifikovat předmět projektu.
- Definovat cíle, výstupy a cílové skupiny projektu.
- Specifikovat klíčové aktivity projektu a zpracovat rozpočet projektu.
- Ustavit projektový tým.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

předmět projektu, cíle, metoda SMART, výstupy, výsledky, ukazatele/indikátory, cílové skupiny, klíčové aktivity, milníky, rozpočet, zdroje financování, finanční plán, projektový/realizační tým

1.8.1 SPECIFIKACE PŘEDMĚTU PROJEKTU

V první fázi projektového cyklu, kterou jsme v předchozí podkapitole nazvali *identifikací problému*, specifikujeme předmět budoucího projektu včetně cílů, výstupů a cílových skupin projektu.

KONTROLNÍ OTÁZKA

O12: Přečtěte si podrobný popis problému a jeho příčiny z žádosti o dotaci na projekt „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ a poté z možností za textem vyberte správnou odpověď na otázku, jaký problém má projekt řešit. Odpověď najdete v závěru tématu.

Jaký problém projekt řeší?

Jednotky dobrovolných hasičů jsou nedílnou součástí národních integrovaných záchranných systémů, přičemž jednotky působící v příhraničí mají základní předpoklad zasáhnout v případě potřeby i na druhé straně hranice. Příhraniční oblast Euroregionu Silesia je lehce přístupná, protože není tvořena horami a je zde velmi hustá síť silničních hraničních přechodů. Přeshraniční propojení a akceschopnost těchto jednotek v případě potřeby společných zásahů však má svá omezení. Tato omezení spočívají jak v nedostatečném technickém zázemí, tak v nedostatečné připravenosti pro společný zásah. Svůj potenciál na jedné straně a svá omezení na straně druhé si uvědomilo 9 českých a polských sousedících hraničních obcí a rozhodly se prostřednictvím svých 22 požárních jednotek (7 českých jednotek sboru dobrovolných hasičů – dále JSDH a 15 polských dob-

rovolných požárních jednotek – dále OSP) a ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem ČR (HZS) a Státním požárním sborem PR (PSP) vytvořit dlouhodobě funkční systém, který by zajistil účinnou společnou ochranu na jejich území a v bezprostředním okolí. Koordinace a řízení projektu s tolika partnery bylo svěřeno Euroregionu Silesia, který díky svým zkušenostem bude garantem úspěšné realizace projektu.

Jaké jsou příčiny problému?

Základní podmínkou pro vyslání jednotky k zásahu na druhou stranu hranice je její vybavenost nezbytnou a funkční technikou, která umožní rychlý dojezd na místo zásahu, umožní provést účinný zásah a zároveň zajistí dostatečnou ochranu zasahujících hasičů. Při inventarizaci technického vybavení jednotlivých jednotek zapojených do projektu bylo zjištěno, že tyto jednotky potřebují vybavení, které buď nemají, které nemají v takovém dostatečném počtu, aby mohly zasáhnout na druhé straně hranice, nebo které svými technickými parametry, stavem či stářím neumožňují provedení zásahu či neposkytují dostatečnou ochranu zasahujících hasičů (např. zásahové ochranné prostředky). Protože se jedná o jednotky určené k provedení prvotního zásahu (nikoli k vysoce speciálním činnostem prováděným profesionálními složkami a vyžadující specifické vybavení), jedná se vesměs o základní ochranné pomůcky, zdravotní prostředky, prostředky strojní služby atd., bez kterých není dobrovolná jednotka při „rozšířeném“ zásahu na druhé straně hranice akceschopná.

Neméně důležitou podmínkou je teoretická připravenost, která předpokládá základní znalost legislativních, organizačních a technických podmínek pro přeshraniční zásah, znalost systému požární ochrany v sousední zemi, povědomí o počtu, složení, vybavení a dalších základních aspektech sousedních požárních jednotek a minimálně pasivní znalost jazyka sousední země. Již v průběhu zpracování Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020 se ukázalo, že požární jednotky v příhraniční oblasti Euroregionu se sice setkávají např. při soutěžích, občasných společných cvičeních či jiných aktivitách v rámci realizovaných přeshraničních projektů, ale výše uvedené aspekty systémové připravenosti jednotek jsou opomíjeny.

Jaký problém má projekt řešit?

- a) *Jednotky dobrovolných hasičů nejsou ani v ČR ani v Polsku zapojeny do integrovaného záchranného systému (IZS), protože ve srovnání s profesionálními hasiči nemají ti dobrovolní dostatečné zkušenosti. Projektem se mají tyto zkušenosti zvýšit a má se dosáhnout oficiálního zapojení jednotek dobrovolných hasičů do IZS na obou stranách hranice.*
- b) *Vybavení jednotek dobrovolných hasičů v česko-polském příhraničí je nevyhovující a také připravenost těchto jednotek k zásahu na druhé straně hranice je nedostatečná. Projektem se má zlepšit jak technické zázemí, tak akceschopnost těchto jednotek, což bude základem společné ochrany při požárech a jiných živelných pohromách v pohraničí.*

- c) Jednotky dobrovolných hasičů v příhraničních oblastech nemají takové předpoklady k úspěšnému zásahu jako jednotky ve vnitrozemí, které jsou lépe vybaveny a mají větší zkušenosti. Projektem má dojít k výměně zkušeností, přenosu „dobré praxe“ z vnitrozemí do příhraničí a zvýšení akceschopnosti příhraničních jednotek.

1.8.2 SPECIFIKACE CÍLŮ, VÝSTUPŮ, VÝSLEDKŮ A CÍLOVÝCH SKUPIN PROJEKTU

Cíle projektu představují popis účelu, jehož má být prostřednictvím realizace projektu dosaženo. Jednoduchým nástrojem pro správnou formulaci cílů je tzv. metoda SMART, která vychází z anglických termínů pro základní definici cílů:

S	Specific	Cíle mají být specifické a konkrétní
M	Measurable	Cíle mají být měřitelné
A	Assigable ³	Cíle mají být přidělitelné jedinému subjektu s odpovědností
R	Realistic	Cíle mají být realistické
T	Time-bound	Cíle mají být časově ohraničené

Zdroj: SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management. Systémový přístup k řízení projektů*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.. 2016. s. 90

Výstupy a výsledky projektu se definují kvantitativně nebo kvalitativně prostřednictvím konkrétních ukazatelů, tzv. indikátorů. Indikátory slouží jak pro monitorování jednotlivých projektů, tak pro monitorování a hodnocení programů. Seznam sledovaných indikátorů pro jednotlivé prioritní osy daného programu je uveden v příslušné programové dokumentaci, přičemž každý žadatel o dotaci musí pro svůj projekt nastavit, t.z. vybrat ze seznamu a kvantifikovat, popř. popsat relevantní indikátory a posléze doložit jejich splnění.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V přílohách č. 19a a 19b *Příručky pro příjemce dotace* pro program INTERREG V-A Česká republika - Polsko, které jsou k dispozici na internetových stránkách programu www.cz-pl.eu, se seznamte s indikátory výstupů a výsledků pro projekty v prioritní ose 1 „Společné řízení rizik“.

³ Zde se také někdy uvádí „Achievable“ (dosažitelné), „Agreed“ (odsouhlasené), „Acceptable“ (přijatelné) apod.

KONTROLNÍ OTÁZKA

O13: Který indikátor výstupů byste vybrali pro projekt „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ a jak byste jej kvantifikovali? Odpověď najdete v závěru tématu.

Nedílnou součástí přípravné fáze je také definice cílové skupiny projektu, přičemž projekt může být zaměřen na více či širší okruh cílových skupin a přeshraniční projekt musí mít vždy dopad na cílové skupiny z obou stran hranice. Každou cílovou skupinu je nutné pojmenovat, zdůvodnit její výběr s ohledem na cíle projektu, uvést její velikost, popř. významnost apod.

1.8.3 SPECIFIKACE KLÍČOVÝCH AKTIVIT PROJEKTU

Každý projekt se skládá z klíčových aktivit, přičemž pojmem „aktivita“ se rozumí souhrn činností vytvářejících určitý samostatný celek.

V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko jsou povinné tyto tři klíčové aktivity (KA):

- KA 0: Příprava projektu
- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Propagační a informační činnosti.

Další klíčové aktivity si volí žadatel podle potřeby tak, aby dosáhl stanoveného cíle projektu. Ke každé aktivitě se přiřazuje alespoň jeden milník, což je jednoznačně definovaná významná událost v průběhu projektu. Jde o časový okamžik, kdy se obvykle ověřuje dosažení určité části výsledků projektu.

Dále je uveden jako příklad přehled klíčových aktivit projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ a ukázka popisu klíčové aktivity č. 4:

- KA 0: Příprava projektu
- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Propagační a informační činnosti
- KA 3: Analýza a vytvoření systému společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia
- KA 4: Posílení technického zázemí dobrovolných požárních jednotek
- KA 5: Posílení přeshraniční připravenosti a akceschopnosti dobrovolných požárních jednotek

KA 4: Posílení technického zázemí dobrovolných požárních jednotek

Tato investiční část projektu zahrnuje pořízení techniky pro jednotlivé jednotky všech partnerů, a to:

- 4 požárních vozidel pro 4 jednotky (2 CZ a 2 PL)
- vybavení různého typu pro 19 jednotek (5 CZ a 14 PL) – charakter vybavení je dán charakterem jednotek, které jsou základními jednotkami určenými pro provedení prvotního zásahu, nikoli pro speciální činnosti prováděné profesionálními složkami a vyžadující vysoce specifické vybavení. Jedná se tedy vesměs o základní ochranné pomůcky, zdravotní prostředky, prostředky strojní služby atd., bez kterých není dobrovolná jednotka při „rozšířeném“ zásahu na druhé straně hranice akceschopná.

Realizace aktivity zahrnuje 3 základní kroky:

- a) příprava a realizace výběrových řízení na dodavatele u jednotlivých partnerů – výběrová řízení budou koordinována CZ nebo PL pracovníkem vedoucího partnera
- b) dodání techniky a vybavení
- c) využití pořízené techniky v rámci akcí klíčové aktivity 5 „Posílení přeshraniční připravenosti a akceschopnosti dobrovolných požárních jednotek“.

Aktivita je určena pro všech 22 jednotek dobrovolných hasičů zapojených do projektu (primární cílová skupina). Posílením technického zázemí jednotek dojde ke zvýšení bezpečnosti obyvatel dané příhraniční oblasti (sekundární cílová skupina). Na území obcí zapojených do projektu žije 27 tisíc obyvatel, hasební obvod dotčených obcí však zahrnuje i území dalších obcí této příhraniční oblasti.⁴

1.8.4 ROZPOČET PROJEKTU

Při přípravě projektového záměru, který je základem pro další plánování projektu, je nutné stanovit jeho základní finanční rámec. Je nutné zpracovat předběžný rozpočet projektu tak, abychom mohli prověřit potenciální zdroje financování a správně nasměrovat další přípravu projektu. Pokud bychom např. při přípravě projektového záměru „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ pro vyhlášenou výzvu v rámci programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko s celkovou alokací 2,7 mil. EUR stanovili předběžný rozpočet projektu na 4 mil. EUR, je zřejmé, že nemůžeme uvažovat o financování projektu z tohoto programu a musíme hledat jiné zdroje financování. Při stanovení finančního rámce je také nutné vzít v úvahu, zda bude nutné se na financování projektu podílet také vlastními prostředky a v jaké výši.

Při zpracování projektové žádosti již musíme zpracovat finanční rámec projektu podrobněji. Tento musí zahrnovat:

⁴ Vlastní text autorky z projektové žádosti „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“.

- podrobný položkový rozpočet za každého partnera dle předepsané struktury a rozpočet projektu jako celku, který je sumarizací podrobných rozpočtů jednotlivých partnerů
- přehled zdrojů financování, a to jak za každého partnera, tak za projekt jako celek
- finanční plán, který stanoví průběžné čerpání finančních prostředků v průběhu realizace projektu.

Podrobný položkový rozpočet

Za každého partnera projektu je nutné zpracovat podrobný rozpočet dle předepsané struktury. V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko je struktura položkového rozpočtu následující:

1. Náklady na zaměstnance

- 1.1. Hrubé mzdy a platy
- 1.2. Odvody zaměstnavatele na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění
- 1.3. Neplacená dobrovolná práce

2. Kancelářské a administrativní výdaje (paušální sazba 15 % z nákladů na zaměstnance)

3. Náklady na cestování a ubytování

- 3.1. Náklady na cestování (jízdenky, pojištění, palivo, poplatky apod.)
- 3.2. Náklady na jídlo (maximálně do výše denního příspěvku na stravné)
- 3.3. Náklady na ubytování
- 3.4. Náklady na víza
- 3.5. Denní příspěvky

4. Náklady na externí poradenství a služby

- 4.1. Studie nebo šetření
- 4.2. Školení a odborná příprava
- 4.3. Překlady
- 4.4. Vývoj, úpravy a aktualizace systémů IT a internetových stránek
- 4.5. Podpora, komunikace, propagace, informování o projektu/programu
- 4.6. Finanční řízení
- 4.7. Služby související s pořádáním a prováděním událostí nebo zasedání
- 4.8. Účast na událostech
- 4.9. Právní, technické a finanční odborné poradenství, účetní služby
- 4.10. Práva duševního vlastnictví
- 4.11. Poskytnutí záruk bankou nebo jinou finanční institucí
- 4.12. Cestování a ubytování externích odborníků, poskytovatelů služeb
- 4.13. Jiné specifické odborné poradenství a služby potřebné pro projekty

5. Výdaje na vybavení

- 5.1. Kancelářské vybavení
- 5.2. Hardware a software informačních technologií
- 5.3. Nábytek a vybavení
- 5.4. Laboratorní vybavení
- 5.5. Stroje a přístroje
- 5.6. Nástroje nebo zařízení
- 5.7. Vozidla (kromě nákupu a odpisů osobních vozů)
- 5.8. Jiné specifické vybavení potřebné pro projekty (např. učebnice)
- 5.9. Věcné příspěvky ve formě poskytnutí vybavení

6. Pořízení nemovitosti a stavební práce

- 6.1. Pořízení pozemků
- 6.2. Pořízení budov nebo jejich části
- 6.3. Stavební práce
- 6.4. Věcné příspěvky ve formě poskytnutí nemovitostí a stavebních prací
- 7. Výdaje na přípravu projektové žádosti (u standardních projektů paušální sazba 3 500 EUR)**

V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko se podrobný rozpočet projektu nejprve zpracovává ve formátu xls, který je pak povinnou přílohou projektové žádosti. Do jednotlivých listů souboru se zpracovávají položkové rozpočty jednotlivých partnerů, které jsou pak na prvním listu souboru automaticky sumarizovány a poskytují informaci o celkovém rozpočtu projektu. Celý rozpočet se zpracovává v měně EUR.

Rozpočet projektu musí být zhotoven takovým způsobem, aby byl transparentní, podrobný a komplexní. Jednotlivé výdaje musí být správně přiřazeny k jednotlivým klíčovým aktivitám, musí být dostatečně popsány a adekvátně kvantifikovány. Výdaje by měly odpovídat cenám obvyklým v místě a čase realizace projektu. Součástí hodnocení projektové žádosti je i hodnocení rozpočtu projektu, během kterého je rozpočet podroben podrobné verifikaci. Výdaje, které jsou shledány jako nezpůsobilé, neefektivní nebo neadekvátní jsou kráceny nebo zcela z rozpočtu odstraněny, což s sebou nese odpovídající krácení dotace z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Dále jsou uvedeny ukázky vyplnění několika položek podrobného rozpočtu projektu.

Kapitola 4. Náklady na externí poradenství a služby:

Poř. č.	Kód x kapitola	Kód x.y podkapitola	Klíčová aktivita	Položka	Jednotky			Součet
					Jednotka	Počet	Cena	
1	4	4.7	5	víkendové soustředění v Ústřední hasičské škole - turnus I - pronájem prostor	soubor	1	400,00	400,00 €
2	4	4.7	5	víkendové soustředění v Ústřední hasičské škole - turnus I - ubytování, stravování	osoba	60	60,00	3 600,00 €
3	4	4.2	5	lektoři na 2 turnusy společného soustředění v Ústřední hasičské škole	osobohodina	138	12,00	1 656,00 €
4	4	4.3	5	CZ-PL tlumočení na akcích	hodina	30	20,00	600,00 €
5	4	4.3	3	CZ-PL překlady manuálu společné ochrany pro hasiče	normostrana	100,00	14,00	1 400,00 €

Zdroj: podrobný rozpočet projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ (Vedoucí partner)

Kapitola 5. Výdaje na vybavení:

Poř. č.	Kód x kapitola	Kód x.y podkapitola	Klíčová aktivita	Položka	Jednotky			Součet
					Jednotka	Počet	Cena	

1	5	5.7	4	Cisternová automobilová stříkačka - základní technické parametry: S nádrží na hasební vodu s obsahem minimálně 3000 litrů S nádrží na hasební pěnu o obsahu minimálně 100 litrů S celkovou hmotností nad 10 t S podvozkem pro minimálně smíšený provoz S vestavěným požárním čerpadlem s minimálním výkonem 1500 l/min S kabinou pro požární družstvo minimálně pro 1+5 osob S požární nástavbou pro umístění požárního příslušenství a technickými prostředky	kus	1	214 820,00	214 820,00 €
---	---	-----	---	---	-----	---	------------	--------------

Zdroj: podrobný rozpočet projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ (Partner 8)

Přehled zdrojů financování

Protože financování z Evropského fondu pro regionální rozvoj v rámci programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko je možné jen do maximální výše 85 %, musí být každý projekt spolufinancován minimálně z 15 % z národních zdrojů. Národní zdroje jsou zdroje státního rozpočtu, rozpočtů krajů/vojvodství, obecních rozpočtů, státních fondů a ostatní národní zdroje (ostatní zdroje partnerů, které nepocházejí přímo z obecních, krajských/vojvodských zdrojů, státních fondů nebo státního rozpočtu).

1.8.5 USTAVENÍ PROJEKTOVÉHO TÝMU

Projektový nebo také realizační tým je hlavním výkonným článkem projektu. Tým tvoří skupina osob, které se podílejí na splnění cílů projektu a po dobu jeho realizace podléhají řízení hlavního/vedoucího manažera. V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko je realizační tým tvořen minimálně jednou osobou za každého partnera.

Pro obsazení jednotlivých rolí projektového týmu bývají rozhodující následující skutečnosti:

1. odbornost vzhledem k požadovanému výkonu;
2. dostupnost v čase vzhledem k harmonogramu;
3. náklady na výkon činnosti podle popisu vzhledem k rozpočtu.⁵

ODPOVĚDI

O12: b)

O13: Počet podpořených jednotek záchranných a bezpečnostních složek a útvarů krizového řízení: 22

⁵ Zdroj: SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management. Systémový přístup k řízení projektů*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.. 2016. s. 33

SHRNUTÍ TÉMATU

Přípravná fáze projektu zahrnuje specifikaci předmětu projektu, jeho cílů, výstupů a výsledků prostřednictvím indikátorů, dále určení cílových skupin, pro které jsou výstupy projektu určeny, specifikaci klíčových aktivit, které povedou ke stanoveným cílům, zpracování rozpočtu projektu a ustavení projektového týmu.

1.9 Přípravná fáze projektu II

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

V období 2014-2020 se v České republice žádosti o dotaci ze strukturálních fondů EU zpracovávají a předkládají pouze v elektronické podobě, a to prostřednictvím aplikace MS2014+. V tomto tématu se zaměříme na jednotlivé části projektové žádosti tak, jak jsou strukturovány v této aplikaci pro program INTERREG V-A Česká republika – Polsko.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se s aplikací MS2014+.
 - Dokázat zpracovat datovou oblast projektové žádosti s systémem IS KP14+.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

aplikace MS2014+ / IS KP14+ / CSSF, správce přístupů/projektu, editor, signatář, čtenář, interní depeše, notifikace, datová oblast projektové žádosti, finalizace projektové žádosti, elektronický podpis

1.9.1 APLIKACE MS2014+

Aplikace MS2014+ je informační systém, který slouží k monitorování, řízení a hodnocení implementace ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020. Pro část systému, kterou využívá žadatel a následně příjemce dotace po celou dobu životního cyklu projektu, se používá název IS KP14+, pro část systému, kterou využívají instituce zapojené do implementace, se používá název CSSF. Obě tyto části se pak souhrnně nazývají aplikace MS2014+.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Na portálu IS KP14+, který je k dispozici na <https://mseu.mssf.cz>, se seznámte s přehledem operačních programů, které tento portál využívají.

Prvním krokem pro aktivní přístup do systému IS KP14+ je registrace. Po registraci si žadatel vybere příslušný program, resp. vyhlášenou výzvu příslušného programu a založí si svou projektovou žádost. Přístup ke konkrétní vytvořené projektové žádosti v IS KP14+ může tzv. Správce přístupů (taky Správce projektu), tj. osoba, která v systému založila projektovou žádost, prostřednictvím funkce „Přístup k projektu“ nasdílet i dalším osobám zaregistrovaným v systému (např. zástupcům partnera/partnerů, statutárním zástupcům apod.). Z pohledu přístupu k žádosti rozlišujeme tyto funkce:

- Správce přístupů – je oprávněn zřízovat přístup k žádosti
- Editor – je oprávněn pracovat s žádostí
- Signatář – je oprávněn podepisovat žádost
- Čtenář – je oprávněn pouze nahlížet do žádosti

Veškerá písemná komunikace poskytovatele dotace, kontrolorů a dalších orgánů s žadatelem, resp. příjemcem dotace probíhá v systému MS2014+ prostřednictvím tzv. interních depeší. Písemnost doručená žadateli/příjemci dotace prostřednictvím monitorovacího systému se považuje za doručenou okamžikem, kdy se do monitorovacího systému (IS KP14+) přihlásí žadatel nebo jím pověřená osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění v rámci monitorovacího systému přístup k dokumentu. Nepřihlásí-li se do monitorovacího systému žadatel nebo jím pověřená osoba ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument vložen do monitorovacího systému, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty. Z těchto důvodů je velmi důležité věnovat náležitou pozornost správě rolí k projektu v IS KP14+ a funkce přidělovat pouze těm osobám, které s danou projektovou žádostí reálně pracují. Pro informování o obdržení depeše v systému si lze nastavit tzv. notifikaci, a to jak na e-mail, tak na mobilní telefon.

1.9.2 DATOVÁ OBLAST PROJEKTOVÉ ŽÁDOSTI

Při zpracování projektové žádosti žadatel pracuje se záložkami tzv. Datové oblasti žádosti (viz dále uvedený náhled), přičemž některé části (pole) v jednotlivých záložkách se vyplní automaticky, avšak většinu musí vyplnit žadatel, a to jak v českém (dále jen CZ), tak polském jazyce (dále jen PL). Při kontrole přijatelnosti se kontroluje mj. shoda obou jazykových verzí. Jednotlivá popisná pole mají omezený počet znaků.

Obrázek 15: Náhled projektové žádosti v IS KP14+

Zdroj: <https://mseu.mssf.cz>

Identifikace projektu, Projekt, Popis projektu, Specifický cíl

V záložce „Identifikace“ se vyplňuje pouze zkrácený název projektu pro pomocnou identifikaci projektu a způsob jednání, kde se volí, kolik osob bude podepisovat projektovou žádost (viz dále Elektronický podpis).

V záložce „Projekt“ se uvádí CZ a PL název projektu, stručná anotace projektu v CZ a PL jazyce a harmonogram realizace projektu, tj. předpokládané datum zahájení realizace projektu a předpokládané datum jeho ukončení.

Dále se v této záložce uvádí, zda projekt bude vytvářet příjmy a zda budou v projektu realizovány veřejné zakázky.

Záložka „Popis projektu“ je nejobsáhlejší. Žadatel musí vyplnit v CZ a PL jazyce tato pole:

- Jaký problém projekt řeší?

- Jaké jsou příčiny problému?
- Co je cílem projektu?
- Jaké změny jsou v důsledku projektu očekávány?
- Jaké aktivity budou v projektu realizovány?
- Jaká je cílová skupina projektu?
- Jak bude zajištěna udržitelnost projektu?

Údaje v záložce „Specifický cíl“ se generují automaticky podle zvolené prioritní osy, v rámci které má být projekt realizován.

Subjekty projektu, Adresy, Osoby, Účty

V těchto záložkách se vyplňují údaje o všech projektových partnerech. Vyplňují se zde také zkušenosti jednotlivých partnerů s realizací projektů obdobného charakteru a rozsahu. Za každého partnera se vyplňuje statutární zástupce a jedna hlavní kontaktní osoba.

V projektové žádosti se vyplňuje účet, na který má být poskytnuta dotace. Vedoucí partner musí mít pro účely přijímání dotace z EFRR, která se vyplácí v měně EUR, a převodu příslušných částí dotace dalším partnerům projektu účet vedený v této měně.

Realizační tým

V této záložce je nutné pro každého partnera uvést osoby, které se budou podílet na realizaci, přičemž je třeba uvést minimálně jednu osobu za každého partnera. Uvádí se tedy personální složení včetně uvedení funkcí v rámci projektu, kvalifikací a kompetencí osob zodpovědných za realizaci aktivit v rámci projektu.

Umístění

V záložce „Umístění“ / „Umístění za partnery“ je třeba vybrat místa realizace aktivit projektu a dopad projektu. Projekt může mít dopad na větší území, než je jedna jednotka NUTS – v takovém případě se uvádí všechny územní jednotky, na které bude mít projekt dopad. Samostatně se uvádí aktivity realizované mimo podporované území.

Indikátory

V této záložce si žadatel z přednastaveného seznamu vybere minimálně jeden programový indikátor výstupů a jeden programový indikátor výsledků odpovídající zvolenému cíli projektu, náplni aktivit a plánovaným efektům projektu. Protože indikátory jsou měřitelnými ukazateli projektu, je také nutné nastavit výchozí a cílovou hodnotu včetně plánovaného data dosažení této hodnoty a dále je nutné uvést popis zvolených indikátorů.

Klíčové aktivity

V této záložce se uvádí všechny klíčové aktivity projektu včetně jejich konkrétního popisu, zapojení jednotlivých partnerů, popisu cílové skupiny, pro kterou je příslušná klíčová aktivita určena, dále předpokládané datum zahájení a datum ukončení každé z těchto aktivit a hlavní milníky včetně data splnění. Ke každé aktivitě je nutné přiřadit alespoň jeden milník.

Horizontální principy

Všechny programy realizované v rámci kohezní politiky EU musí splnit základní principy, které jsou horizontálně definovány pro Evropský fond pro regionální rozvoj – tzv. horizontální principy. Horizontální principy jsou do realizace politiky hospodářské, sociální a územní soudržnosti zahrnutý, aby bylo možno dosáhnout udržitelného a vyváženého rozvoje regionů podpořených z ESI fondů. Jedná se o tyto 3 horizontální principy:

- Rovné příležitosti a nediskriminace (rovnost bez ohledu na rasu, etnický původ, náboženské vyznání, světový názor, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci)
- Rovné příležitosti žen a mužů
- Udržitelný rozvoj (dosahování rovnováhy mezi ekonomickou, sociální a environmentální oblastí)

V záložce „Horizontální principy“ se pro každý výše uvedený princip uvádí, zda je projekt cíleně zaměřený na daný horizontální princip, má na něj pozitivní vliv či je k danému horizontálnímu principu neutrální. Žádný z projektů nesmí být v s uvedenými horizontálními principy v rozporu, resp. mít negativní dopad.

Přeshraniční spolupráce, Přeshraniční dopad

V záložce „Přeshraniční spolupráce“ se vyplňuje zdůvodnění výběru partnera/partnerů pro daný projekt a dále popis jednotlivých kritérií přeshraniční spolupráce:

- společná příprava – popis spolupráce partnerů na přípravě projektu (způsoby komunikace, společná setkání, jejich charakter apod.)
- společná realizace – popis, jak bude projekt společně realizován (zdůvodnění nezbytnosti koordinace aktivit, obsahová a časová provázanost aktivit a podíl partnerů na jednotlivých činnostech apod.)
- společný personál – popis, jak je v rámci projektu zapojen personál zúčastněných partnerů (zdůvodnění nezbytnosti společného personálu, jeho struktura, rozdělení odpovědností a pravomocí včetně uvedení pravidel komunikace a spolupráce, pokud jsou formalizovány apod.)

- společné financování – popis, jak je zajištěno společné financování projektu.

V záložce „Přeshraniční dopad“ se uvádí:

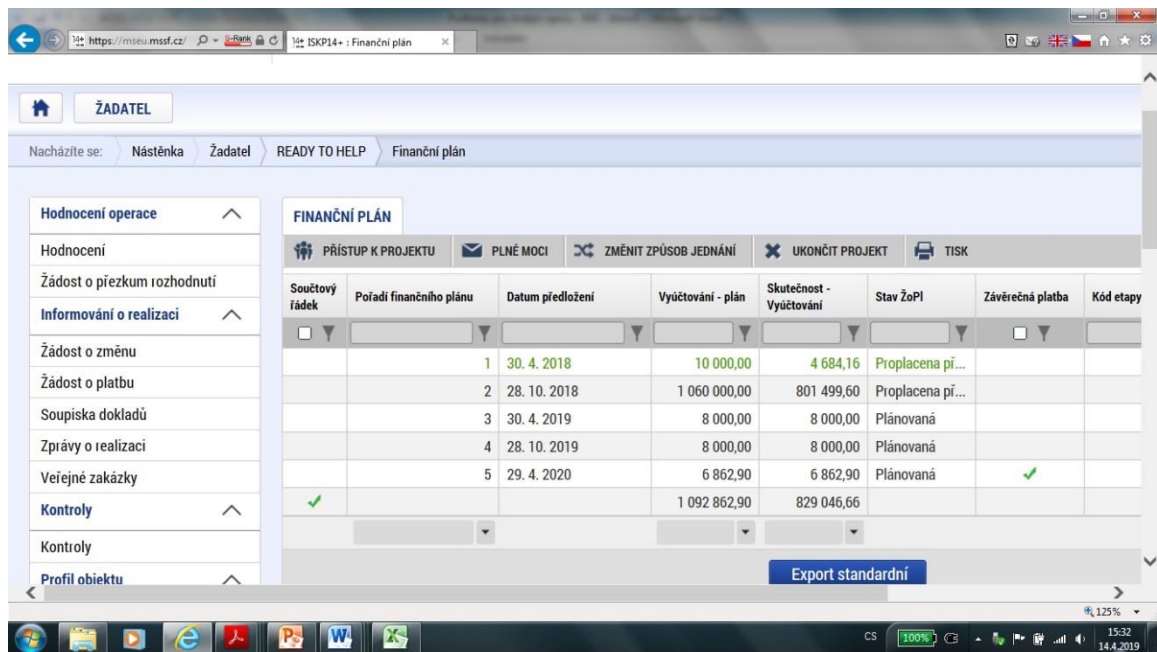
- zdůvodnění předložení projektu v rámci programu přeshraniční spolupráce a zdůvodnění přidané hodnoty projektu, tj. do jaké míry očekávané výsledky a dopady projektu budou vyšší než v případě dvou individuálních projektů realizovaných v rámci národních nebo tematicky zaměřených programů
- do jaké míry projekt řeší společný problém nebo rozvíjí společný potenciál
- jaký je příspěvek projektu k propojování česko-polského příhraničí, k rozvoji přeshraničních kontaktů, odstraňování bariér, vytváření trvalých vazeb a struktur, propojování cílových skupin na obou stranách hranice apod.
- jaký je dopad aktivit projektu na druhé straně hranice zejména ve vztahu k uvedeným cílovým skupinám a jejich potřebám
- jak široký je územní dopad projektu a jak je tento dopad vyvážen po obou stranách hranice.

Financování

Prvním krokem při vyplňování finanční části projektové žádosti je vyplnění základního rozpočtu za jednotlivé partnery na úrovni rozpočtových kapitol tak, aby odpovídal podrobnému rozpočtu zpracovanému v xls (podrobněji viz předchozí podkapitola). Údaje za jednotlivé partnery v jednotlivých kapitolách se pak sčítají a tvoří základní rozpočet celého projektu. Dále je nutné zpracovat za jednotlivé partnery zdroje financování, t.z. celkové způsobilé výdaje projektu rozdělit na podíl financovaný z EFRR a na podíly financované z dalších zdrojů, např. ze státního rozpočtu, rozpočtu krajů, obcí či jiných.

Na závěr je nutné zpracovat finanční plán, v kterém se uvádí přehled předpokládaných žádostí o platbu v rámci projektu s orientačními částkami za jednotlivá období. Součet částek musí souhlasit s přehledem zdrojů financování a základním rozpočtem.

Dále je uvedena ukázka finančního plánu projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“.

Součtový rádek	Pořadí finančního plánu	Datum předložení	Vyúčtování - plán	Skutečnost - Vyúčtování	Stav ŽoPI	Závěrečná platba	Kód etapy
	1	30. 4. 2018	10 000,00	4 684,16	Proplacena př...		
	2	28. 10. 2018	1 060 000,00	801 499,60	Proplacena př...		
	3	30. 4. 2019	8 000,00	8 000,00	Plánovaná		
	4	28. 10. 2019	8 000,00	8 000,00	Plánovaná		
	5	29. 4. 2020	6 862,90	6 862,90	Plánovaná	✓	
			1 092 862,90	829 046,66			

Obrázek 16: Finanční plán projektu v IS KP14+

Zdroj: projektová žádost „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ (<https://mseu.mssf.cz>)

Vazba na regionální strategii

V této části projektové žádosti je třeba uvést propojení projektu s relevantními lokálními a regionálními strategiemi, především to, jakým způsobem projekt přímo přispívá k naplňování jejich cílů.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

V návrhové části „Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020“, která je dostupná na internetových stránkách www.euroregion-silesia.cz, vyhledejte tematickou oblast, strategický cíl a opatření, s kterým je v souladu projekt „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“, zaměřený na přeshraniční spolupráci požárních jednotek.

Dokumenty

Do této záložky se vkládají jak povinné přílohy, tak i další přílohy, které mohou přispět k lepšímu porozumění projektové žádosti ve fázi jejího hodnocení a schvalování.

1.9.3 FINALIZACE A PŘEDLOŽENÍ PROJEKTOVÉ ŽÁDOSTI, ELEKTRONICKÝ PODPIS

Po vyplnění všech částí projektové žádosti provede žadatel finalizace, při které zároveň probíhá automatická kontrola správnosti a úplnosti projektové žádosti. V případě, že některé části žádosti nejsou vyplněny (např. schází polský překlad některé části) nebo jsou vyplněny chybně (např. nesouhlasí částky finančního plánu a rozpočtu projektu), kontrolní mechanismus IS KP14+ na tyto chyby upozorní, a dokud není provedena jejich oprava, neumožní finalizaci projektové žádosti.

Posledním krokem po finalizaci projektové žádosti je její „předložení“, které spočívá v podpisu žádosti kvalifikovaným elektronickým podpisem oprávněné osoby. Tou většinou bývá statutární zástupce nebo jím zmocněná osoba. Po podpisu žádosti dojde k jejímu zaregistrování v systému CSSF, po němž následují další kroky, tj. kontrola, hodnocení a schválení či zamítnutí ze strany příslušných orgánů (podrobněji viz podkapitola 1.7).

SHRNUTÍ TÉMATU

Aplikace MS2014+ je informační systém, který slouží k monitorování, řízení a hodnocení implementace ESI fondů v České republice v programovém období 2014–2020. Část systému, kterou využívá žadatel a následně příjemce dotace po celou dobu životního cyklu projektu, se nazývá IS KP14+. V přípravné fázi projektu žadatel pracuje s datovou oblastí žádosti, do které se vyplňují jednotlivé aspekty projektu dle předepsané struktury.

1.10 Realizační fáze projektu

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma se zaměří podrobněji na vybrané aspekty realizační fáze projektu představené v tématu 1.7.

CÍLE TÉMATU

- Porozumět základním pravidlům pro řízení projektu.
- Rozplánovat realizaci klíčových aktivit projektu.
- Stanovit vhodná propagační opatření.

- Seznámit se s postupy pro monitorování realizace projektu a provádění změn v průběhu realizace.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

řízení projektu, realizace klíčových aktivit, realizace propagačních opatření, prvky povinné publicity, monitorování a kontrola projektu, změny projektu

1.10.1 ŘÍZENÍ PROJEKTU

Již při přípravě projektové žádosti je nutné ustavit projektový tým, který v případě schválení projektové žádosti bude řídit realizaci projektu. Pro řízení projektu by měla být nastavena jasná pravidla týkající se rozdělení odpovědnosti a pravomocí, pravidla pro komunikaci, rámcový harmonogram schůzek projektového týmu apod. Jako příklad je uveden popis společného řízení projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“ z projektové žádosti: „Projekt bude řízen a koordinován Euroregionem Silesia – česko-polskou strukturou s dlouholetými zkušenostmi s programy přeshraniční spolupráce a realizací přeshraničních projektů včetně funkce vedoucího partnera. Byl vytvořen česko-polský projektový tým, který bude řídit společná 4členná řídicí skupina tvořená pracovníky českého a polského sekretariátu Euroregionu Silesia. Celý projektový tým povede český vedoucí manažer projektu s více než 15letými zkušenostmi v oblasti přeshraniční spolupráce. Každý z partnerů bude zastoupen koordinátorem a jeho zástupcem tak, aby na každém setkání projektového týmu bylo zajištěno zastoupení každého z partnerů. Byl zpracován předběžný harmonogram setkání projektového týmu v návaznosti na jednotlivé aktivity projektu. Setkání se budou konat střídavě na české a polské straně, ze setkání budou pořizovány zápisy se zadáním úkolů pro jednotlivé partnery, plnění těchto úkolů budou sledováno společnou řídicí skupinou.“⁶

1.10.2 REALIZACE KLÍČOVÝCH AKTIVIT PROJEKTU

V průběhu přípravy projektové žádosti byl zpracován přehled klíčových aktivit projektu, jejich popis, časový harmonogram a milníky. Nyní při vlastní realizaci aktivit je nutné naplánovat konkrétní kroky, které povedou k jejich úspěšné realizaci. Každou aktivitu je nutné rozplánovat do detailních prvků, a to jak ve fázi přípravy každé z aktivit, tak ve fázi realizace a ukončení.

⁶ Vlastní text autorky z projektové žádosti „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“.

Dále je uveden příklad rozplánování jedné z podaktivit v rámci klíčové aktivity KA 5 projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“. Konkrétně se jedná o dva turnusy společného víkendového soustředění českých a polských jednotek dobrovolných hasičů v Ústřední hasičské škole (ÚHŠ) v Jánských Koupelech s programem teoretických školení a praktického výcviku s názvem „Univerzita dobrovolného hasiče“ v rámci klíčové aktivity „Posílení přeshraniční připravenosti a akceschopnosti dobrovolných požárních jednotek“:

- přípravná fáze:
 - rozdělení požárních jednotek zapojených do projektu do jednotlivých turnusů
 - stanovení termínů konání obou turnusů
 - prověření areálu ÚHŠ pro ubytování, stravování, výuku a praktický výcvik
 - rezervace prostor ÚHŠ (minimálně půl roku předem)
 - zpracování rámcového programu „Univerzita dobrovolného hasiče“
 - zajištění českých a polských lektorů, figurantů a dalších organizátorů
 - vystavení objednávek pro ÚHŠ, uzavření smluv s lektory, figuranty apod.
 - zpracování podrobného programu celého soustředění včetně časového harmonogramu
 - příprava a rozeslání pozvánek pro účastníky včetně upřesňujících pokynů
 - rozdělení účastníků na ubytování
 - příprava prezenčních listin
- realizační fáze
 - koordinace průběhu obou turnusů (přítomnost odpovědných osob na místě po celou dobu realizace)
 - zajištění propagačních opatření, pořizování fotodokumentace
 - řešení případných problémů
- závěrečná fáze
 - vyhodnocení obou turnusů projektovým týmem
 - úhrada faktur, úhrada odměna lektorům, figurantům apod.
 - zaúčtování výdajů
 - kompletace výstupů z průběhu obou turnusů (fotodokumentace, prezenční listiny apod.) pro zahrnutí realizované podaktivity do příslušné zprávy o realizaci a žádosti o platbu k proplacení dotace na výdaje spojené s touto podaktivitou.

1.10.3 REALIZACE PROPAGAČNÍCH OPATŘENÍ

Příjemce dotace je povinen zajistit projektu dostatečnou publicitu a informovat veřejnost vhodným způsobem o tom, že daný projekt byl podpořen z prostředků Evropské unie.

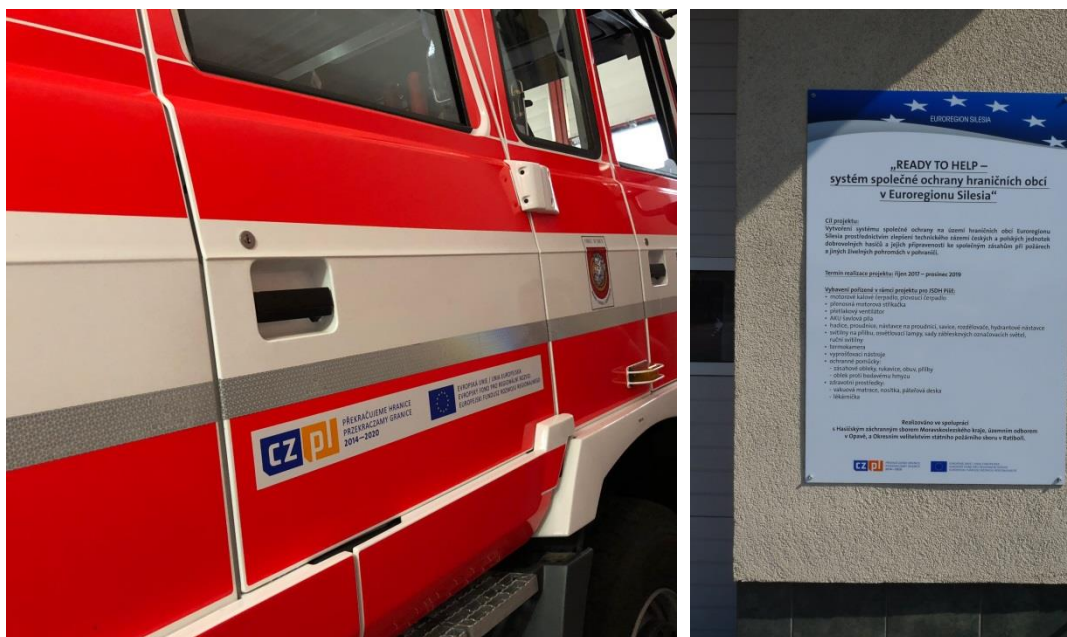
Základní pravidla pro propagaci projektů financovaných z prostředků Evropské unie v období 2014-2020 jsou upravena v čl. 115 Nařízení (EU) č. 1303/2013 a v příloze č. XII tohoto Nařízení. Problematiku publicity dále upravuje Kapitola II prováděcího Nařízení (EU) č. 821/2014 a příloha č. II tohoto Nařízení. Podrobná pravidla pro publicity pak upravují dokumenty jednotlivých programů.

Každý příjemce dotace musí dodržovat stanovená pravidla povinné publicity, t.z. v souvislosti s projektem musí uvádět znak EU s odkazem na Unii a odkazem na fond nebo fondy, z kterého je projekt financován. Každý program má také vytvořeno své logo, které je využíváno při konkrétních propagačních činnostech (ukázky viz podkapitola 1.5).

Konkrétní propagační opatření uvádí žadatel již v projektové žádosti, přičemž výdaje na ně jsou způsobilé, pokud jsou zahrnuty v rozpočtu projektu. Jejich plnění včetně dodržování pravidel povinné publicity je průběžně kontrolováno v rámci průběžných zpráv o realizaci projektu. V případě pochybení stanoví kontrolor nápravná opatření, pokud jsou možná. Pokud tato nápravná opatření příjemce neprovede nebo nápravná opatření již nejsou možná, jsou stanoveny finanční sankce.

Dále je uveden přehled propagačních opatření v rámci projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“:

- zveřejnění informací o projektu na internetových stránkách všech partnerů, v obecních zpravodajích partnerů, tiskové zprávy v průběhu realizace projektu – vždy s prvky povinné publicity
- ústní informování o financování projektu z prostředků EU v průběhu všech projektových aktivit, vizuální prezentace EU umístěním vlajky EU v místě konání aktivit
- česko-polský manuál společné ochrany jako pomůcka pro provádění zásahu na druhé straně hranice označený dle pravidel povinné publicity
- prvky povinné publicity na dokumentaci k veřejným zakázkám
- označení pořizovaných požárních vozidel a vybavení dle pravidel povinné publicity
- propagační předměty pro hasiče s prvky povinné publicity
- roll-up banner v česko-polské verzi využívaný jako doplňkový vizuální prvek při všech měkkých aktivitách projektu
- pamětní desky s informací o projektu a prvky povinné publicity na požárních zbrojnicích partnerů

Obrázek 17: Ukázka propagačních opatření v projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“

Zdroj: Archiv Euroregionu Silesia

1.10.4 MONITOROVÁNÍ A KONTROLA PROJEKTU

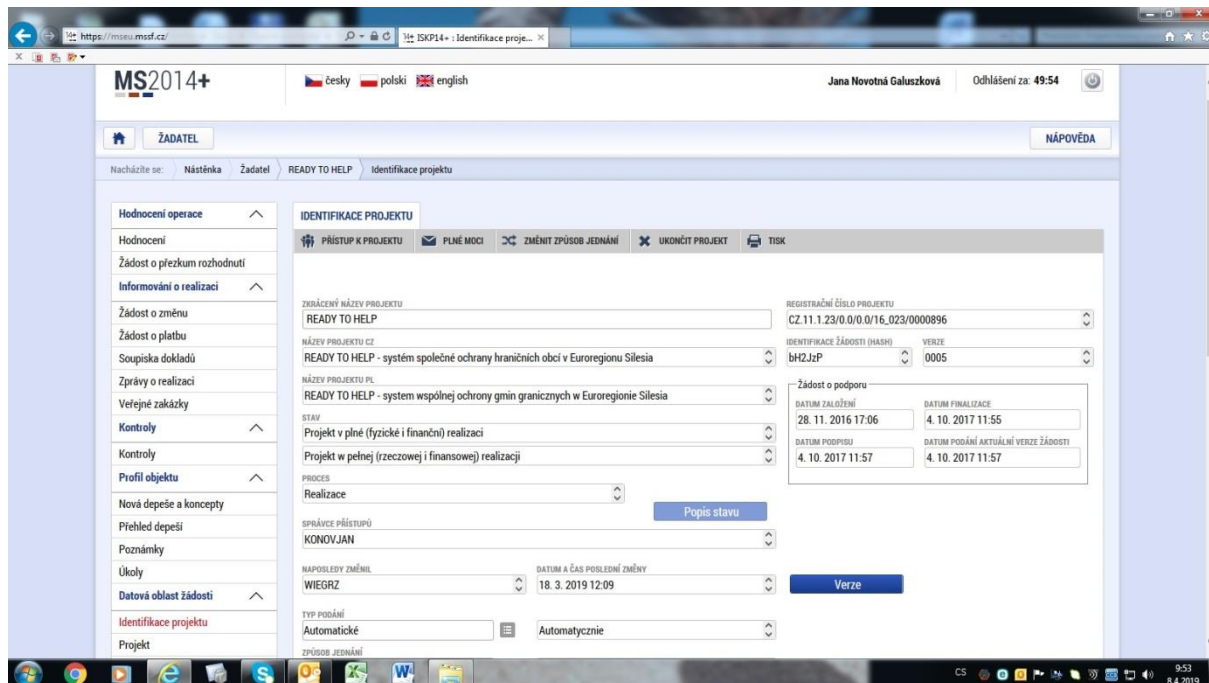
Proces monitorování a kontroly je souhrnem všech aktivit, které jsou zaměřeny na zjištění souladu výkonu realizačních složek projektu s projektovým plánem, a to z pohledu času, nákladů, kvality a rizik projektu.⁷

Průběžný monitoring a vyhodnocování realizace projektu je primárně prováděno samotným projektovým týmem. Je nutné průběžně sledovat, zda jsou klíčové aktivity realizovány v souladu s údaji v projektové žádosti, zda jsou dodržovány nastavené termíny, zda jsou realizovány stanované propagační činnosti a zda je dodržována povinná publicita. Dále je nutné sledovat, jak je naplňován rozpočet projektu, zda jsou k jednotlivým výdajům řádné doklady a zda jsou řádně záúčtovány.

Průběžný monitoring a vyhodnocování realizace projektu ze strany poskytovatele dotace je prováděno prostřednictvím průběžných zpráv o realizaci předkládaných v rámci monitorovacích období příslušnému kontrolorovi. Součástí těchto zpráv je také soupis vynaložených výdajů za dané monitorovací období, na které má být vyplacena dotace. Po kontrole soupisek dokladů jednotlivých partnerů zapojených do projektu se předkládá souhrnná žádost o platbu za všechny partnery.

⁷ Zdroj: SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management. Systémový přístup k řízení projektů*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s.. 2016. s. 245

V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko se zprávy o realizaci, soupisky dokladů i následné žádosti o platbu předkládají prostřednictvím systému IS KP14+ (viz níže uvedený náhled). Všechny přílohy se přikládají pouze v elektronické podobě.

Obrázek 18: Náhled projektové žádosti v IS KP14+

Zdroj: <https://mseu.mssf.cz>

1.10.5 ZMĚNY PROJEKTU

Při realizaci projektu je nutné postupovat v souladu se schválenou projektovou žádostí, nicméně v průběhu realizace může nastat situace, kdy je nutné se oproti plánu uvedenému v projektové žádosti odklonit. V takovém případě je nutné v souladu s postupy daného programu neprodleně požádat o schválení změny v projektu. Každá změna musí být řádně doložena a zdůvodněna (např. proč je nutné změnit rozpočet, harmonogram projektu apod.). Ke změně v projektu by mělo docházet jen ve výjimečných případech, proto na schválení změny není automatický nárok.

V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko se žádost o změnu předkládá prostřednictvím systému IS KP14+ (viz výše uvedený náhled).

SHRNUTÍ TÉMATU

Již při přípravě projektu je nutné ustavit realizační tým projektu a stanovit pravidla pro jeho řízení. Při realizaci klíčových aktivit je nutné naplánovat konkrétní kroky, které povedou k jejich úspěšné realizaci. Každou aktivitu je nutné rozplánovat do detailních prvků, a to jak ve fázi přípravy každé z aktivit, tak ve fázi realizace a ukončení. Nedílnou

součástí realizační fáze jsou propagační opatření, přičemž každý příjemce dotace musí dodržovat stanovená pravidla povinné publicity.

V průběhu realizace projektu je prováděn průběžný monitoring, a to jak ze strany projektového týmu, tak ze strany poskytovatele dotace. Při realizaci projektu je nutné postupovat v souladu se schválenou projektovou žádostí, nicméně v průběhu realizace může nastat situace, kdy je nutné se oproti plánu uvedenému v projektové žádosti odklonit. V takovém případě je nutné v souladu s postupy daného programu neprodleně požádat o schválení změny v projektu.

1.11 Závěrečná fáze projektu, udržitelnost projektu

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma seznamuje se závěrečnou fází projektu, kterou představuje závěrečné vyhodnocení projektu prostřednictvím závěrečné zprávy o realizaci a udržitelnost projektu po jeho ukončení.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se s povinnostmi příjemce dotace v závěrečné fázi projektu.
 - Vysvětlit institucionální a finanční udržitelnost projektu.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

termín ukončení projektu, závěrečná zpráva o realizaci, závěrečná žádost o platbu, časová způsobilost výdajů, institucionální a finanční udržitelnost projektu, zprávy o udržitelnosti, majetek pořízený v projektu

1.11.1 ZÁVĚREČNÁ FÁZE PROJEKTU

Termín ukončení projektu se uvádí již při zpracování projektové žádosti. Toto datum je závazné a v tomto uvedeném termínu musí být ukončeny všechny projektové aktivity a naplněny všechny naplánované hodnoty indikátorů projektu. Toto datum, které si partneři

stanoví sami, musí být reálné pro dosažení naplánovaných výsledků projektu a musí odpovídat aktivitám naplánovaným v projektu a současně musí umožňovat realizaci naplánovaných aktivit v odpovídající kvalitě. Doba realizace projektu by měla být naplánována reálně vzhledem k plánovaným aktivitám.

Termín ukončení projektu, jak je uveden ve smlouvě/rozhodnutí o dotaci, stanoví také konec tzv. časové způsobilosti výdajů, tj. termín, do kterého mohou tyto výdaje vzniknout. Pokud je např. na faktuře uveden pozdější termín (datum uskutečnění zdanitelného plnění, příp. datum vystavení), tento výdaj je časově nezpůsobilý a není možné jej zahrnout do žádosti o platbu.

Po ukončení projektu je nutné provést závěrečné vyhodnocení projektu v podobě závěrečné zprávy o realizaci projektu a závěrečné žádosti o platbu, které je nutné předložit do stanoveného termínu (většinou do 30 dnů).

1.11.2 UDRŽITELNOST PROJEKTU

Již při zpracování projektové žádosti je nutné uvést, jakým způsobem bude zajištěna udržitelnost výsledků projektu po jeho ukončení. Při hodnocení projektové žádosti se posuzuje tzv. institucionální a finanční udržitelnost, t.z. kdo, jak a z jakých prostředků bude udržitelnost zajišťovat. V souvislosti s udržitelností přeshraničních projektů se dále posuzuje, zda dopad na druhé straně hranice bude mít dlouhodobý efekt a jakým způsobem budou efekty projektu po jeho ukončení využívány skupinami z druhé strany hranice.

Dále je uveden popis udržitelnosti tak, jak bylo uvedeno v projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“: *„Udržitelnost projektu je zajištěna samotným zaměřením projektu a jeho partnery. Obce na obou stranách hranice jsou zřizovateli jednotek dobrovolných hasičů a tyto jednotky jsou nedílnou součástí národních záchranných systémů. Příhraniční jednotky zapojené do projektu disponují silným personálním potenciálem, který nevnímá hranici jako překážku pro případ potřeby zásahu na druhé straně nebo společného zásahu. Tyto jednotky si však uvědomují, že k tomu potřebují být teoreticky, prakticky i technicky vybavené a tuto vybavenost je nutné průběžně a dlouhodobě udržovat. V rámci prováděné analýzy, společných soustředění, cvičení a setkání budou identifikována slabá místa, na která bude nutné se zaměřit v rámci další udržitelnosti projektu. Na závěrečném setkání všech zapojených jednotek v rámci klíčové aktivity 5 budou prezentovány výstupy projektu včetně všech zjištění, ke kterým se realizací projektu došlo, a bude představen plán společných aktivit v rámci udržitelnosti projektu (např. harmonogram společných taktických cvičení, společná pracovní setkání, další vzdělávání členů jednotek za účelem jejich dalšího rozvoje a připravenosti pro zásah na druhé straně hranice, další formy rozvoje přeshraniční spolupráce jednotek – např. společné soutěže apod.). Aktivity v rámci udržitelnosti projektu budou financovány z rozpočtů zřizovatelů jednotlivých jednotek. Koordinaci aktivit v rámci udržitelnosti projektu bude zajišťovat Euroregion Silesia, který tak bude naplňovat cíle vyty-*

čené „Strategii rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020“ (strategický cíl IV.1.2 Rozvoj přeshraniční spolupráce hasičských záchranných sborů a cíl IV.1.3 Společná prevence a řešení v oblasti kriminality, ochrany proti povodním, požárům a živelným pohromám).“⁸

Jak již bylo uvedeno v tématu 1.7, výsledky projektu musí být zachovány po dobu 5 let od data poslední platby příjemci (v případech, kdy se jedná o zachování investic nebo pracovních míst vytvořených malými a středními podniky se tato lhůta může zkrátit na 3 roky), což se dokládá prostřednictvím pravidelných zpráv o udržitelnosti. Z projektů, na které se vztahuje povinnost předkládat zprávy o udržitelnosti, je na základě analýzy rizik pak vybrán vzorek projektů, u kterých bude provedena kontrola na místě.

V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko se zprávy o udržitelnosti předkládají prostřednictvím systému IS KP14+ dle harmonogramu, který se v systému vygeneruje po proplacení poslední platby z EFRR příjemci dotace, resp. Vedoucímu partnerovi.

Majetek pořízený v rámci projektu musí zůstat ve vlastnictví příjemce dotace a nelze ho po dobu udržitelnosti převést na jiného majitele, prodat, vypůjčit či pronajmout jinému subjektu. Nefunkční nebo technicky nezpůsobilý majetek je nutné nahradit novým pouze v případě, kdy by bez tohoto majetku projekt neplnil účel, který v době udržitelnosti plnit má.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Projekt je úspěšně ukončen až po uplynutí období udržitelnosti, nikoli proplacením poslední žádosti o platbu.

SHRNUTÍ TÉMATU

Termín ukončení projektu uvedený ve smlouvě/rozhodnutí o poskytnutí dotace je závazný. Do tohoto termínu musí být ukončeny všechny projektové aktivity a naplněny všechny naplánované hodnoty indikátorů projektu. Po ukončení projektu je nutné provést závěrečné vyhodnocení projektu v podobě závěrečné zprávy o realizaci projektu a závěrečné žádosti o platbu, které je nutné předložit do stanoveného termínu. Výsledky projektu musí být zachovány po dobu 5, popř. 3 let od data poslední platby příjemci.

⁸ Vlastní text autorky z projektové žádosti „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“.

1.12 Projektové řízení – případové studie I

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

V tomto a následujícím tématu jsou stručně představeny ukázky projektů z jednotlivých prioritních os programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko, a to jak projekty většího i menšího rozsahu (tzv. mikroprojekty), tak projekty neinvestičního i investičního charakteru. Na základě představených projektů je pak možné prakticky procvičit konkrétní úkoly spojené s projektovým řízením dle zadání vyučujícího a přistoupit ke zpracování vlastních projektů ve zjednodušené podobě dle zadaných témat a vstupních dat.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se s příklady investičních přeshraničních projektů.

1.12.1 PŘÍPADOVÁ STUDIE 1

PRIORITNÍ OSA 1 „SPOLEČNÉ ŘÍZENÍ RIZIK“

Název projektu: *READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia*

Typ projektu: individuální (investiční)

Cíl projektu:

Vytvoření systému společné ochrany na území hraničních obcí Euroregionu Silesia prostřednictvím zlepšení technického zázemí 22 požárních jednotek dobrovolných hasičů (7 CZ a 15 PL) a jejich připravenosti ke společným zásahům při požárech a jiných živelných pohromách v pohraničí. „Systémem společné ochrany“ se v tomto případě myslí propojení 2 národních záchranných systémů na úrovni dobrovolných složek, které jsou v obou zemích nedílnou součástí těchto systémů.

Partneři projektu: celkem 10

- Vedoucí partner: Euroregion Silesia - CZ
- CZ partneři: 7 hraničních obcí (Sudice, Rohov, Strahovice, Chuchelná, Píšť, Hať, Šilheřovice)
- PL partneři: 2 hraniční gminy (Krzanowice, Krzyżanowice)

Harmonogram realizace projektu: 10/2017 – 12/2019 (27 měsíců)

Rozpočet projektu:

- celkové výdaje projektu: 1 092 862,90 EUR
- dotace z EFRR schválená na projekt: 928 933,46 EUR

Klíčové aktivity (KA) projektu:

- KA 0: Příprava projektu
- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Propagační a informační činnosti
- KA3 : Analýza a vytvoření systému společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia
 - realizace aktivity zahrnuje 3 základní kroky:
 - vytvoření a setkání odborné pracovní skupiny složené z vybraných zástupců projektového týmu a odborných konzultantů z řad dobrovolných a profesionálních hasičů
 - analýza stávajícího systému požární ochrany na území partnerů projektu (počet a lokalizace dobrovolných jednotek, jejich lidské a materiální zdroje, pravidla fungování v rámci národních záchranných systémů, existující přeshraniční vazby – např. provádění společných cvičení, zkušenosti se společným zásahy, realizace společných projektů apod.)
 - vytvoření systému společné ochrany: návrh propojení činnosti příhraničních dobrovolných složek dvou národních záchranných systémů v rámci daných legislativních podmínek, zpracování stručného a srozumitelného manuálu společné ochrany jako pomůcky pro provádění zásahu na druhé straně hranice
- KA 4: Posílení technického zázemí dobrovolných požárních jednotek
 - investiční část projektu zahrnující pořízení techniky pro jednotlivé jednotky všech partnerů, a to 4 požárních vozidel pro 4 jednotky (2 CZ a 2 PL) a vybavení různého typu pro 19 jednotek (5 CZ a 14 PL), bez kterého není dobrovolná jednotka při „rozšířeném“ zásahu na druhé straně hranice akceschopná. Realizace aktivity zahrnuje 3 základní kroky:
 - příprava a realizace výběrových řízení na dodavatele u jednotlivých partnerů
 - dodání techniky a vybavení
 - odzkoušení pořízené techniky v rámci akcí KA 5

- KA 5: Posílení přeshraniční připravenosti a akceschopnosti dobrovolných požárních jednotek
 - soubor společných aktivit řízených vedoucím partnerem a určených pro jednotky všech partnerů za účelem teoretické připravenosti a praktické akceschopnosti dobrovolných požárních jednotek při společných zásazích:
 - 2 turnusy společného víkendového soustředění v Ústřední hasičské škole v Jánských Koupelech s programem teoretických školení a praktického výcviku „Univerzita dobrovolného hasiče“
 - 4 společná taktická cvičení (2 na CZ a 2 na PL straně)
 - 2 společná pracovní setkání zapojených dobrovolných požárních jednotek – úvodní a závěrečné

Obrázek 19: Foto z projektu „READY TO HELP – systém společné ochrany hraničních obcí v Euroregionu Silesia“

Zdroj: Archiv Euroregionu Silesia

1.12.2 PŘÍPADOVÁ STUDIE 2

PRIORITNÍ OSA 2 „ROZVOJ POTENCIÁLU PŘÍRODNÍCH A KULTURNÍCH ZDROJŮ PRO PODPORU ZAMĚSTNANOSTI“

Název projektu: Silesianka - Stezka rozhleden a vyhlídkových míst v Euroregionu Silesia

Obrázek 20: Logo projektu „Silesianka - Stezka rozhleden a vyhlídkových míst v Euroregionu Silesia“

Zdroj: Archiv Euroregionu Silesia

Úvodní informace:

V souladu se *Strategií rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020* zahájil euroregion v roce 2016 přípravu souhrnné koncepce vytvoření rozhleden a vyhlídkových míst na různých místech Euroregionu Silesia. Na začátku byla zmapována stávající vyhlídková místa a zájem obcí, měst a dalších subjektů o vytvoření nových. Poté bylo postupně připraveno k realizaci 13 nových rozhleden na obou stranách euroregionu, z nichž 10 menších rozhleden či vyhlídkových míst bylo zrealizováno v rámci malých projektů financovaných z Fondu mikroprojektů a pro realizaci zbývajících 3 rozhleden, které by měly být završením nového komplexního turistického produktu s názvem „Silesianka - Stezka rozhleden a vyhlídkových míst v Euroregionu Silesia“, byl připraven ve spolupráci stejnojmenný „velký“ projekt.

Typ projektu: individuální (investiční)

Cíl projektu:

Vytvoření nového komplexního turistického produktu dobudováním 3 nových rozhleden a propojením všech rozhleden na území Euroregionu Silesia vhodnými prostředky. Turistický produkt bude zahrnovat 13 nově vybudovaných rozhleden (viz výše), tak i všechny „staré“, existující rozhledny a vyhlídková místa, kromě toho i cyklistické a turistické stezky, kterými lze na tato místa dojet či dojít.

Partneři projektu: celkem 5

- Vedoucí partner: Euroregion Silesia – CZ
- CZ partneři: Město Budišov nad Budišovkou, Obec Jeseník nad Odrou
- PL partneři: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (polská část Euroregionu Silesia), Miasto Wodzisław Śląski

Harmonogram realizace projektu: 10/2019 – 9/2021 (24 měsíců)

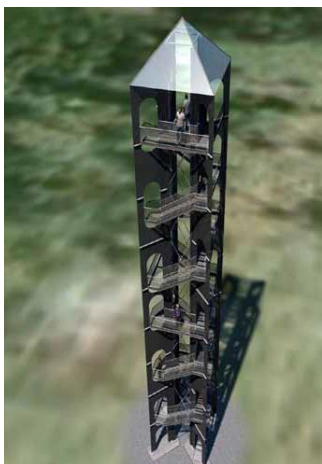
Rozpočet projektu:

- celkové výdaje projektu: 1 001 114,59 EUR
- dotace z EFRR schválená na projekt: 850 947,40 EUR

Klíčové aktivity (KA) projektu:

- KA 0: Příprava projektu
- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Propagační a informační činnosti
- KA 3: Dobudování infrastruktury stezky rozhleden a vyhlídkových míst ER Silesia
 - investiční část projektu – výstavba/rekonstrukce rozhleden a vyhlídkových míst včetně zabudování počítadel návštěvníků a informační tabule o financování:

- výstavba rozhledny v Budišově nad Budišovkou včetně doprovodné infrastruktury
- výstavba rozhledny v Jeseníku nad Odrou
- rekonstrukce vyhlídkového místa/bašty ve Wodzisławi Śl.
- KA4: Vytvoření společného turistického produktu „Silesianka“
 - inspirativní veřejná soutěž „Navrhni podobu Silesianky“ určená dětem a mládeži z obou stran hranice
 - zpracování stezky rozhleden a vyhlídkových míst skládající se z 34 objektů = turistický produkt „Silesianka“, a to formou věrnostního programu – sbírání razítek, pexeso, ilustrovaná společenská hra, karty objektů, 3D modely objektů apod.
 - vyznačení stezky „Silesianka“ formou QR kódů na dotčených objektech
 - zpracování mapy stezky „Silesianka“ v elektronické i tištěné formě
 - zpracování 4 nabídek tematických výletů u zapojených objektů – pěšky, na kole, autem; zpracování brožury (v elektronické a tištěné podobě) za účelem poznání lokálního přírodního a kulturního dědictví
- KA 5: Propagace vytvořeného turistického produktu
 - využití již zpracovaného společného layoutu/loga projektu včetně zpracování a výroby věrnostních předmětů: razítko – 1x/1 objekt, razidlo – 1x/1 objekt, pexeso, ilustrovaná společenská hra, karty objektů, přívěšek aj.
 - vytvoření společných webových stránek a facebookových stránek vznikajícího turistického produktu „Silesianka“
 - vytvoření tištěných a elektronických propagačních materiálů v CZ, PL, EN a DE verzi: letáky, nabídky výletů u zapojených objektů, brožury
- KA 6: Setkání propagující vytvořený turistický produkt „Silesianka“
 - úvodní konference - na CZ straně
 - slavnostní otevření/zpřístupnění jednotlivých vybudovaných/rekonstruovaných objektů
 - společná setkání/výlety k pilotnímu ověření funkčnosti vytvořeného turistického produktu
 - závěrečná hodnotící konference - na PL straně

Rozhledna v Budišově nad Budišovkou (vizualizace)

Rozhledna v Jeseníku nad Odrou (vizualizace)

Rytířská bašta ve Wodzisławiu Śl. (před rekonstrukcí)

Obrázek 21: Ukázky rozhleden z projektu „Silesianka - Stezka rozhleden a vyhlídkových míst v Euroregionu Silesia“

Zdroj: projektová žádost „Silesianka - Stezka rozhleden a vyhlídkových míst v Euroregionu Silesia“

1.13 Projektové řízení – případové studie II, zadání témat a vstupních dat pro zpracování projektů

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

V předchozím tématu byly představeny ukázky větších investičních projektů z prioritní osy 1 a 2 programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko. V tomto tématu jsou uvedeny příklady menších neinvestičních projektů, tzv. mikroprojektů financovaných z Fondu mikroprojektů (podrobněji viz téma 1.6) a realizovaných v rámci prioritních os 2, 3 a 4 programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko.

CÍLE TÉMATU

- Seznámit se s příklady menších neinvestičních přeshraničních projektů, tzv. mikroprojektů.
- Zpracovat projekt ve zjednodušené podobě dle zadání.

1.13.1 PŘÍPADOVÁ STUDIE 3

PRIORITNÍ OSA 2 „ROZVOJ POTENCIÁLU PŘÍRODNÍCH A KULTURNÍCH ZDROJŮ PRO PODPORU ZAMĚSTNANOSTI“

Název projektu: Pohádková Odra

Cíl projektu:

Zvýšení návštěvnosti unikátní oblasti podél horního toku řeky Odry, rozšíření nabídky přeshraničního cestovního ruchu pro rodiny s dětmi a školní skupiny, propagace řeky Odry jako významného prvku přírodního bohatství a společného symbolu Euroregionu Silesia.

Typ projektu: mikroprojekt typu C (neinvestiční)

Partneři projektu: celkem 3

- žadatel/příjemce dotace: Destinační management turistické oblasti Poodří - Moravské Kravaňsko, o.p.s.
- CZ partner: Euroregion Silesia – CZ
- PL partner: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (polská část Euroregionu Silesia)

Harmonogram realizace projektu: 10/2017 – 9/2018 (12 měsíců)

Rozpočet projektu:

- celkové výdaje projektu: 35 298 EUR
- dotace z EFRR schválená na projekt: 30 000 EUR

Klíčové aktivity (KA) projektu:

- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Rozšíření turistického produktu „Pohádková Odra“
 - vytvoření PL mutace a rozšíření již existujícího CZ turistického produktu:
 - vydání PL verze tištěných materiálů – informačního letáku zvaného „vandrbuch“, dvou druhů 12 pracovních listů pro menší i větší děti
 - vytvoření PL verze questingové trasy „Poklad bludičky Kotvičky“
 - pořízení motivačních maňásků a divadélek
 - vytvoření PL mutace 10 animovaných pohádek a audioprůvodců
 - vytvoření PL mutace webových stránek
- KA 3: Propagace turistického produktu „Pohádková Odra“ a regionu Poodří
 - 3x study tour pro CZ-PL vyučující včetně nácviku metodiky práce s turistickým produktem

- 4x pilotní výlety pro CZ-PL děti do Poodří a polské Ratiboře (podoba řeky Odry na PL straně)
- 3x prezentace na akcích pro rodiny s dětmi na PL straně a 3x na CZ straně

Vytvořený přeshraniční turistický produkt „Pohádková Odra“, který je zaměřen na předškolní a mladší školní mládež a také na rodiny s dětmi, představuje poutavou formou a prostřednictvím pohádkových bytostí zajímavá místa v oblasti Poodří. Více na www.pohadkovepoodri.cz a www.bajkowa-odra.pl.

Obrázek 22: Foto z projektu „Pohádková Odra“

Zdroj: Archiv Euroregionu Silesia

1.13.2 PŘÍPADOVÁ STUDIE 4

PRIORITNÍ OSA 3 „VZDĚLÁNÍ A KVALIFIKACE“

Název projektu: Podpora vzdělanosti v oblasti recyklačních technologií v česko-polském příhraničí

Cíl projektu:

Hlavním cílem projektu je podpora vzdělávání a odborné přípravy za účelem získávání dovedností a zlepšení úrovně absolventů v oblasti recyklace materiálů a rozvoje společného česko-polského výzkumu v této oblasti. Specifickým cílem projektu je zkvalitnění praktických dovedností bakalářského a magisterského studijního programu oboru recyklace materiálů praktickou formou prostřednictvím zpracování souboru tří česko-polských laboratorních úloh určených pro studenty všech forem studia s následným vy-

dáním studijních opor jako rozšiřujícího studijního materiálu i jako zdroje informací pro semestrální a závěrečné práce nejen pro studenty vysokých, ale i středních škol. Projekt si také klade za cíl podpořit zájem studentů o daný obor na obou stranách hranice.

Typ projektu: mikroprojekt typu C (neinvestiční)

Partneři projektu: celkem 2

- žadatel/příjemce dotace: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava (Fakulta metalurgie a materiálového inženýrství)
- PL partner: Politechnika Czeszochowska

Harmonogram realizace projektu: 2/2017 – 1/2018 (12 měsíců)

Rozpočet projektu:

- celkové výdaje projektu: 12 013,36 EUR
- dotace z EFRR schválená na projekt: 10 211,35 EUR

Klíčové aktivity (KA) projektu:

- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Pracovní setkání
 - 3 vícedenní pracovní setkání řešitelského týmu spojená se semináři pro české a polské studenty zapojené do projektu a závěrečným vyhodnocením projektu
- KA 3: Příprava a realizace laboratorních úloh
 - příprava a realizace souboru 3 laboratorních úloh určených pro studenty bakalářského a magisterského studijního programu oboru recyklace materiálů
- KA 4: Příprava a realizace studijních opor
 - příprava a vydání výukových materiálů shrnující výsledky výzkumné práce studentů v oblasti recyklace materiálů v českém a polském jazyce se shrnutím v anglickém jazyce a e-learningovou formou.

1.13.3 PŘÍPADOVÁ STUDIE 5

PRIORITNÍ OSA 4 „SPOLUPRÁCE INSTITUCÍ A KOMUNIT“

Název projektu: Aktualizace a implementace Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020

Úvodní informace:

Hlavním předmětem činnosti Euroregionu Silesia, který byl ustaven v září 1998 na

základě smlouvy o spolupráci mezi českým a polským sdružení, je podpora a realizace česko-polské přeshraniční spolupráce. V roce 2013 euroregion přistoupil ke zpracování historicky prvního společného strategicko-plánovacího dokumentu, který by vytvořil rámcové podmínky dalšího rozvoje tohoto euroregionu, a to jak z hlediska rozvoje území, tak z hlediska rozvoje euroregionu jako organizace. Obsáhlý dokument s názvem „Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020“ byl zpracován v úzké spolupráci obou sekretariátů euroregionu, českého externího zpracovatele a polského konzultanta, společné CZ-PL řídicí skupiny a čtyř společných CZ-PL tematických pracovních skupin a byl dokončen v březnu 2014. Jeho elektronická verze v české a polském jazyce je k dispozici na internetových stránkách Euroregionu Silesia.

V roce 2017, tedy po 3 letech od zpracování strategického dokumentu se ukázala potřeba vyhodnocení jeho dosavadní implementace a provedení jeho aktualizace. Pro aktivizaci a další rozšiřování členské základny Euroregionu Silesia, jeho propagaci a další rozvoj spolupráce byly do projektu zahrnuty i další aktivity, které vycházejí z opatření V. návrhové části Strategie zaměřených na rozvoj euroregionu jako instituce.

Typ projektu: mikroprojekt typu A (neinvestiční)

Cíl projektu

Další rozvoj přeshraniční spolupráce prostřednictvím aktualizace dokumentu „Strategie rozvoje Euroregionu Silesia na období 2014-2020“ s výhledem na období od roku 2021+, zhodnocení jeho dosavadní implementace a realizace konkrétních aktivit přispívajících k udržování i dalšímu šíření zájmu o přeshraniční spolupráci.

Partneři projektu: celkem 2

- CZ partner: Euroregion Silesia – CZ
- PL partner: Stowarzyszenie Gmin Dorzecza Górnej Odry (polská část Euroregionu Silesia)

Harmonogram realizace: 1/2018 – 6/2019 (18 měsíců)

Rozpočet projektu:

- celkové výdaje projektu: 40 638,72 EUR
- dotace z EFRR schválená na projekt: 34 542,91 EUR

Klíčové aktivity (KA) projektu:

- KA 0: Příprava projektu
- KA 1: Řízení projektu
- KA 2: Aktualizace Strategie rozvoje Euroregionu Silesia

- aktualizace prováděná projektovým týmem ve spolupráci s pracovní skupinou pro implementaci Strategie, ustavenou v roce 2014, a s pomocí externích konzultantů z obou stran hranice
- KA 3: Implementace Strategie rozvoje Euroregionu Silesia
 - 4 jednání pracovní skupiny pro implementaci Strategie (2 na CZ straně a 2 na PL straně) - analýza stávajícího stavu Strategie, zhodnocení jejího naplňování, projednání návrhů pro její aktualizaci
 - 2 pracovní tematická setkání zainteresovaných subjektů k vybraným opatřením návrhové části Strategie.
- KA 4: Realizace vybraných opatření Strategie rozvoje ER Silesia – CZ partner
 - realizace aktivit vycházejících z vybraných opatření Strategie zaměřených na aktivizaci a rozšíření členské základny Euroregionu Silesia, jeho propagaci a rozvoj spolupráce (části V. návrhové části Strategie). Jedná se o tyto aktivity, za které zodpovídá CZ partner:
 - vydání 4 čísel Bulletinu Euroregionu Silesia
 - vydání zprávy o činnosti Euroregionu Silesia za období 2015 – 2018
- KA 5: Realizace vybraných opatření Strategie rozvoje ER Silesia – PL partner
 - realizace aktivit vycházejících z vybraných opatření Strategie zaměřených na aktivizaci a rozšíření členské základny Euroregionu Silesia, jeho propagaci a rozvoj spolupráce (části V. návrhové části Strategie). Jedná se o tyto aktivity, za které zodpovídá PL partner:
 - společné dvoudenní setkání členských obcí a přidružených subjektů ER Silesia
 - závěrečný hodnotící workshop.

1.13.4 ZADÁNÍ TÉMAT A VSTUPNÍCH DAT PRO ZPRACOVÁNÍ PROJEKTŮ

Zpracování vlastního projektu ve zjednodušené podobě je praktickou částí předmětu „Fondy EU a projektové řízení“ a je součástí zkoušky z tohoto předmětu. Témata, vstupní data, rozsah a forma budou zadány vyučujícím v souladu s podmínkami aktuálního programovacího období kohezní politiky EU.

2 GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU

RYCHLÝ NÁHLED KAPITOLY

Kapitola **Geografie cestovního ruchu** seznamuje studenty s problematikou tohoto specializovaného oboru tak, aby se v ní dokázali orientovat a využít poznatky v ní získané v případě, že budou pracovat v oblasti turismu. Je rozdělena do dvou hlavních částí, teoretické a praktické.

V teoretické části je představena historie cestovního ruchu jako stále významnější součásti ekonomiky a poté je pozornost zaměřena konkrétně na jeho geografii. Teoreticky, ale i s konkrétními příklady a úkoly jsou shrnuty lokalizační a realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu.

Témata věnovaná kulturnímu a přírodnímu dědictví UNESCO, stejně jako regionalizaci cestovního ruchu Evropy jsou již přechodnou fází k praktické části kapitoly. Jejím prvním tématem budou cestovatelé a cestopisy, které mohou být zajímavým námětem pro samostatné práce. Ty budou vyžadovány ve formě prezentací vybraných lokalit, jimž budou věnována poslední témata, čímž se také prověří schopnost studentů využít teoretické poznatky získané v úvodních částech kapitoly.

CÍLE KAPITOLY

- Osvojit si základní poznatky z oblasti cestovního ruchu a jeho geografie.
- Specifikovat lokalizační a realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu.
- Klasifikovat přírodní a kulturní památky UNESCO.
- Ocenit kvalitu cestopisů a provést jejich rozbor.
- Vytvořit prezentaci vybrané lokality s přihlédnutím k získaným poznatkům.

KLÍČOVÁ SLOVA KAPITOLY

Cestovní ruch; geografie cestovního ruchu; regionalizace cestovního ruchu v Evropě; památky UNESCO; geografie vybraných evropských států.

2.1 Cestovní ruch (historie, základní pojmy, legislativa)

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Cestovní ruch je významný společensko-ekonomický fenomén, jehož historie ale není nikterak dlouhá. Odborné pojmy používané v souvislosti s cestovním ruchem, jsou běžně používanými výrazy, ale pro účel studia je třeba je přesněji vymezit. Legislativa v této oblasti se rychle vyvíjí a mění, a to jak v rámci jednotlivých států, tak v širším mezinárodním měřítku, v tématu se podíváme na nejdůležitější právní dokumenty.

V této části také najdete charakteristiku druhů a forem cestovního ruchu, toto dělení stejně jako pochopení a zopakování základních pojmů je zpestřeno a ověřeno několika samostatnými úkoly.

CÍLE TÉMATU

- Osvojit si podstatu cestovního ruchu jako společensko-ekonomického fenoménu.
- Porozumět cestovnímu ruchu jako systému, dokázat klasifikovat druhy a formy cestovního ruchu.
- Vysvětlit základní pojmy z oblasti cestovního ruchu.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Cestovní ruch; systém cestovního ruchu; druh cestovního ruchu; forma cestovního ruchu; historie cestovního ruchu; legislativa cestovního ruchu.

DEFINICE

Cestovní ruch je souhrn přechodných pobytů osob (turistů) v cílových oblastech (destinacích) a souhrn služeb, které jejich cestování a pobyty organizují a podporují. Tvoří významnou část národního hospodářství, zejména v některých zemích.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zkuste určit, které země Evropy mají největší příjmy z cestovního ruchu, a svou volbu zdůvodněte.

2.1.1 PŘEDMĚT STUDIA, DRUHY A FORMY CESTOVNÍHO RUCHU

Cestovní ruch je předmětem zkoumání několika vědních disciplín, např. ekonomie, geografie, sociologie, pedagogika, aj. Má tedy interdisciplinární charakter.

Marian Gúčík popsal cestovní ruch jako „*soubor činností zaměřených na uspokojování potřeb souvisejících s cestováním a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase za účelem odpočinku, poznávání, zdraví, rozptýlení a zábavy, kulturního a sportovního vyžití, služebních cest a získání komplexního zážitku*“.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Který z následujících výrazů můžeme považovat za synonymum cestovního ruchu:

turistika, turismus, rekreace, zotavení?

Druhy cestovního ruchu (motivace účastníků, tj. účel, pro který cestují a pobývají na cizím místě):

- Rekreční – obnova fyzických a psychických sil, místa se zdravějším životním prostředím;
- Tematický – specifické zájmy a prostředí, komplexní zážitek v relativně krátkém čase;
- Sportovní – aktivní sportovní činnosti, popř. pasivní sledování sportovních akcí;
- Dobrodružný – touha po neznámém, cílem zažít jistou míru kontrolovaného rizika, tzv. adrenalinové sporty;
- Myslivecký a rybářský – kontrolovaný lov respektující danou legislativu, zpoplatněný;
- Kulturní – uspokojování duchovních potřeb, včetně studia v zahraničí, odborných stáží;

- Lázeňský – využití přírodních léčivých zdrojů v kombinaci s léky, dietami, rehabilitací;
- Zdravotní – spíše preventivní charakter, krátkodobé intenzivní zotavení, forma různých sportovně-rekreačních, rekondičních a relaxačních aktivit a programů;
- Kongresový – většinou větší města, přináší nadprůměrné příjmy;
- Náboženský (poutní) – tradice světových náboženství, nejčastěji forma poutí na vybraná místa;
- Stimulační – přispívá k vyšší motivaci pracovního výkonu, posiluje sociální vazby mezi spolupracovníky, kultivuje pracovní vztahy, vyžaduje perfektní organizaci a obsahovou náročnost.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Najděte ve „svých“ zemích typická místa pro pět vybraných druhů cestovního ruchu a krátce svůj výběr zdůvodněte.

Formy cestovního druhu jsou charakterizovány podle různých příčin a podle důsledků. Je jich celá řada, můžeme vzít v úvahu počet či věk účastníků, roční období, využitý dopravní prostředek či sociologické hledisko.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Určete, které hledisko bylo rozhodující u následujících forem cestovního ruchu:

regionální cestovní ruch; individuální cestovní ruch; víkendový cestovní ruch; sniorský cestovní ruch; ekoagroturistika; karavaning; poznávací cestovní ruch; sezonní cestovní ruch

Druhy a formy se vyskytují ve vzájemných kombinacích, které mají optimálně uspokojit potřeby účastníků cestovního ruchu.

2.1.2 HISTORIE

Cestovní ruch není zcela totéž jako cestování, ale chceme-li hovořit o historii, musíme oba pojmy zahrnout společně. Cestovní ruch v moderním pojetí jako hospodářské odvětví totiž začíná až na přelomu 19. a 20. století.

Cesty s cílem poznání vzdálenějšího okolí byly podnikány už ve **starověku**, často byly spojeny s dobovačnými či obchodními záměry. Staří Římané už provozovali centra zábavy a rekreace, do nichž se sjížděli (po skvělých silnicích) zájemci o jejich služby. K lepší orientaci sloužily mapy a popisy zemí a cest, v některých případech můžeme mluvit o prvních turistických průvodcích.

Ve **středověku** se cestování týkalo hlavně šlechty, systém nevolnictví poutal nájemce k půdě. Obrovský význam mají zámořské cesty a objevy, které zásadním způsobem ovlivnily Evropu a dějiny posunuly do novověku.

Mnoho odborníků uvádí, že počátky **moderního cestovního ruchu** je třeba hledat v 17. a 18. století, kdy se šlechtici a tovaryši „vydávali do světa“ za získáním zkušeností. Většina podniknutých cest byla ale stále spojena s obchodem, válkou, popř. měly poutní charakter. Teprve rozvoj dopravy od začátku 19. století přinesl možnost levného cestování. Původní zájezdní hostince se mění na první hotely. Za první zájezdy jsou považovány nedělní výlety vlakem do přírody, které organizoval od roku 1841 v Anglii Thomas Cook.

PRO ZÁJEMCE

Thomas Cook uspořádal 5. července 1841 první výlet osobním vlakem na trati Leincaster – Loughborough pro 570 zastánců protialkoholického hnutí na vzdálenost jedenácti mil (tj. 17,7 km) anglickým venkovem. Tato událost je označována i jako zrod první cestovní kanceláře. První zahraniční zájezd v roce 1855 měl za cíl Světovou výstavu v Paříži. Cook měl filiálky i na dalších kontinentech, nabízená cesta kolem světa trvala 222 dnů.

Cookovy metody a zásady jako detailní příprava zájezdu, důraz na kvalitu a spolehlivost, či odborné znalosti jsou v cestovním ruchu platné dodnes.

Němec **Karl Baedeker** vytvořil prototyp turistických průvodců, v nichž kromě map, plánek, informací o památkách byly i praktická doporučení ohledně ubytování a dopravy.

2.1.3 ZÁKLADNÍ POJMY

Atrakce – lidmi vytvořené atraktivita, které mají přitáhnout potenciálního návštěvníka do dané lokality

Atraktivita – zajímavá součást přírody

Brownfields – nevyužívané oblasti, které přestaly sloužit původnímu účelu, ale mohou být zajímavým dokumentem své doby či specializované činnosti

Destinace – země či region s velkou koncentrací atraktivit

Euroregion – přeshraniční region na území členských a přidružených států EU

Krajinný ráz – charakteristický ráz dané lokality

Městská památková rezervace – část města, která je vyhlášena památkovou rezervací

Region – územní celek vykazující určitou míru společných fyzicko-geografických nebo sociálně-geografických znaků

Turistický region – územní celek se značným rozsahem a vysokou kvalitou turistických atraktivit, což vede k adekvátní návštěvnosti a zpětně k rozvoji daného teritoria

Udržitelný cestovní ruch – souvisí se třemi základními principy udržitelnosti: ekonomická prosperita, kulturně-sociální identita, ekologicky šetrný rozvoj

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Vyjmenovaná místa zařaďte k některému z výše uvedených pojmů.

- Český Krumlov
- Dolní Vítkovice
- Slezsko
- Javoříčské jeskyně
- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze
- Pálava
- Šumava
- Valašsko

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Na příkladu Prahy uveďte, co musí udělat, aby zachovala udržitelný cestovní ruch, a čeho se má naopak vyvarovat.

2.1.4 LEGISLATIVA

V rámci Evropského parlamentu coby základní instituce pracuje Výbor pro dopravu a cestovní ruch, který je zodpovědný za koordinaci politik členských zemí v oblasti cestovního ruchu. V rámci Evropské komise se pak se cestovním ruchem zabývá jeden z tzv. direktoriátů. Zastupuje zájmy cestovního ruchu v jiných oblastech, např. dopravě, životním prostředí, daňové politice. Součástí Rady Evropy je Výbor pro kulturní dědictví.

V Československu působil od roku 1963 Vládní výbor pro cestovní ruch. Ten byl později zrušen a cestovní ruch byl v kompetenci Ministerstva obchodu a cestovního ruchu ČR. I to bylo zrušeno a problematika cestovního ruchu přešla do působnosti Ministerstva hospodářství ČSR. Ani ono však nepřežilo a dnes má cestovní ruch na starosti Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Významnou roli zvláště na poli propagace má agentura Czech-Tourism (dříve Česká centrála cestovního ruchu).

Legislativně upravuje problematiku cestovního ruchu Zákon č. 159/1999 Sb. *Zákon o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb.*, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

SHRNUTÍ TÉMATU

Cestovní ruch je dynamicky se rozvíjející oblastí ekonomiky řady zemí. Jeho historie v moderním pojetí není dlouhá, ale lze najít zajímavé předchůdce. Teprve v posledních letech, kdy dochází k bouřlivému rozvoji cestovního ruchu, je také předmětem seriózního vědeckého zájmu. Jeho zkoumání je předmětem řady vědních oborů od statistiky po sociologii, neboť jde o složitý systém, vstupující do vzájemné interakce s mnoha dalšími systémy. Nutnost spolupráce mezi regiony a státy vede ke vzniku specializované legislativy.

Z praktického hlediska je pro rozvoj cestovního ruchu vymežit jeho druhy a formy, které se vyskytují ve vzájemných kombinacích a jejich kvalita a exkluzivnost přispívají ke zvýšení atraktivity díky schopnosti uspokojit co nejvíce potřeb účastníků cestovního ruchu.

ODPOVĚDI

řešení úkolu ze strany

regionální cestovní ruch – geografické hledisko
individuální cestovní ruch – počet účastníků
víkendový cestovní ruch – délka účasti
seniorský cestovní ruch – věk účastníků
ekoagroturistika – převažující místo pobytu
karavanning – dopravní prostředek
poznávací cestovní ruch – dynamika
sezonní cestovní ruch – roční období

ODPOVĚDI

řešení úkolu ze strany

- Český Krumlov – městská památková rezervace
- Dolní Vítkovice – brownfields
- Slezsko – region
- Javoříčské jeskyně – atraktivita
- Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze – atrakce
- Pálava – turistický region
- Šumava – euroregion
- Valašsko – destinace

pozn. Uvedené řešení není jediné možné, ale zohledňuje nejcharakterističtější vnímání dané lokality.

2.2 Geografie cestovního ruchu (předmět studia, základní pojmy)

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Geografie cestovního ruchu je hraniční a syntetickou vědou, která zužitkovává poznatky z řady vědních oborů, a to jak ze sféry věd přírodních, tak společenských. Studuje zákonitosti a faktické rozmístění cestovního ruchu. Toto téma zpracovává jen základní pojmy obecného charakteru, protože faktickým předmětem studia tohoto oboru jsou jednotlivé země, popř. jiné územní celky.

Podmínkou rozvoje cestovního ruchu, jež studuje jeho geografie, jsou jeho lokalizační a realizační předpoklady, které budou podrobněji charakterizovány v následujících tématech.

CÍLE TÉMATU

- Definovat geografii cestovního ruchu.
- Popsat selektivní faktory ovlivňující rozvoj cestovního ruchu.
- Zdůvodnit, jak mohou ubytovací a stravovací podmínky ovlivnit kvalitu služeb v cestovním ruchu.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Geografie cestovního ruchu; selektivní faktory; lokalizační předpoklady; realizační předpoklady.

DEFINICE

Geografie cestovního ruchu je hraniční vědou, využívající poznatků jak přírodních a společenských věd. V minulosti byla součástí ekonomické geografie, ale během 90. let došlo k jejímu osamostatnění. V obecné rovině se zabývá geografickými problémy terciéru (zde tzv. terciární sektor, tj. sféra služeb, ne třetíhory 😊) a obyvatelstva.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zkuste určit, které z přírodních a které ze společenských věd geografie cestovního ruchu využívá.

PRO ZÁJEMCE

Geografie cestovního ruchu bývá také řazena jako podobor **socioekonomické geografie** v postkomunistických zemích. V anglosaském světě je označovaná jako **humánní geografie** (anglicky: *human geography*), v německy mluvících zemích jako **antropogeografie** (německy: *Anthropogeographie*), někdy též **kulturní geografie**. V českém prostředí je postupně označována termínem **sociální geografie**.

Socioekonomická (sociální) geografie se zabývá sférou, tvořenou lidmi a jejich aktivitou. Hlavním zájmem je tak obyvatelstvo, sídla, zemědělství, průmysl, doprava, služby a právě cestovní ruch.

2.2.1 ZÁKLADNÍ POJMY

Geografie cestovního ruchu studuje zákonitosti a činitele a faktické rozmístění cestovního ruchu v rámci různě velkých oblastí. Činitele jsou faktory a podmínky pro rozvoj turismu obecně i v konkrétních oblastech. Dělíme je na:

- selektivní (stimulující) faktory – stimulující vznik cestovního ruchu ve formě poptávky;
- lokalizační podmínky – nabídka daného teritoria umožňující vznik cestovního ruchu;
- realizační podmínky – faktická realizace.

Selektivní (stimulující) faktory mají primární postavení v rozvoji cestovního ruchu. Rozlišujeme faktory *objektivní* – politická situace, ekonomické předpoklady, demografická struktura, kvalita životního prostředí, a *subjektivní* – psychologické pohnutky ovlivněné kulturní úrovní obyvatel, reklamou, předsudky, módnost, apod.

Lokalizační podmínky mají druhotný význam v rozvoji cestovního ruchu, avšak jsou rozhodující při jeho realizaci. Jsou klíčové při funkčním využití konkrétní oblasti, a to jak z hlediska přírodních možností, tak společenských podmínek. *Viz následující téma.*

Realizační podmínky mají dominantní postavení pro konečnou fázi realizace některé z forem cestovního ruchu. *Viz jedno z následujících témat.*

OTÁZKY

1. Vymezte, co tvoří obsah předmětu geografie cestovního ruchu, a zařadte ho v rámci klasifikace věd.
2. Jaké postavení zaujímají selektivní (stimulační) faktory v rozvoji cestovního ruchu?
3. Může cestovní ruch znehodnocovat životní prostředí? Uveďte příklady.
4. Zhodnoťte význam jednotlivých druhů dopravy pro cestovní ruch. Která část dopravní infrastruktury byla a je budována výhradně pro jeho potřeby?
5. Za jakých okolností může ubytovací a stravovací kapacita negativně ovlivnit kvalitu předpokladů (podmínek) pro cestovní ruch?

SHRNUTÍ TÉMATU

Geografie cestovního ruchu je moderní, dynamickou a stále se rozvíjející vědou. Předmět jejího studie je tak stále znovu definován, zpřesňován a upravován. V tomto tématu nabízíme základní informace o něm a o faktorech, které ho ovlivňují.

2.3 Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Lokalizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu jsou dány vesměs předem, přesto jejich využití je základem úspěchu při jeho realizaci. Jsou rozděleny na přírodní a společenské. Třebaže ty přírodní lze těžko ovlivnit, může lidská činnost v mnoha případech ovlivnit jejich dostupnost, způsob využití apod. Společenské lokalizační předpoklady závisí často na historii a kulturní úrovni lokality, ale současné trendy např. většího zájmu

o původní lidovou tvořivost, stará řemesla či na druhé straně o technické památky a moderní umění mohou učinit atraktivní i dříve opomíjená místa.

Kromě otázek k ověření nově získaných znalostí čeká na studenty v tomto tématu rovněž samostatný úkol, kterým si převedou teoretické poznatky do praxe a který může být prvním impulzem k výběru lokality k prezentaci.

CÍLE TÉMATU

- Definovat lokalizační podmínky rozvoje cestovního ruchu.
- Kategorizovat a rozčlenit lokalizační podmínky rozvoje cestovního ruchu.
- Aplikovat získané poznatky při zpracování samostatného úkolu.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Lokalizační podmínky; přírodní lokalizační podmínky; společenské lokalizační podmínky.

2.3.1 LOKALIZAČNÍ PODMÍNKY

Jak bylo v předešlém tématu uvedeno, mají lokalizační podmínky cestovního ruchu druhotný význam při jeho rozvoji, avšak rozhodující při jeho realizaci. O jejich využití pak rozhodují realizační podmínky (*viz následující téma*).

Některé z lokalizačních podmínek jsou dány, jiné byly vytvořeny lidmi.

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

Přírodními podmínkami se rozumí klimatické poměry (problém sezónnosti), hydrologické poměry (např. lázně, gejzíry, moře, jezera, řeky, vodopády), morfologické poměry, zvláště vertikální členitost, tj. hory, a rostlinstvo a živočišstvo (flóra a fauna). Jsou stále, poměrně konstantní a zpravidla plošně rozsáhlejší. Jejich případná výjimečnost je z hlediska cestovního ruchu velmi přitažlivá.

- **Klimatické poměry** – významně ovlivňují výběr destinace, některé oblasti jsou navštěvovány jen v určitém období roku (pak hovoříme o sezónnosti); jiné oblasti jsou kvůli klimatickým podmínkám pro masovou turistiku či dlouho-

dobější pobyty zcela nevhodné; hory ovlivňuje tzv. vertikální klimatická zonalita (zonalita znamená, že i relativně blízké oblasti mohou mít zcela odlišné klimatické podmínky), která podmiňuje cestovní ruch jak v letním tak zimním období;

- **Hydrologické poměry** – k nejstarším centrům cestovního ruchu patří lázeňská střediska, která za svůj vznik a rozvoj vděčí minerálním pramenům s léčivou vodou; gejzíry se v Evropě vyskytují především na Islandu; využití povrchových vod je velmi závislé na jejich umístění a čistotě, nejpřitažlivější jsou moře, méně jezera a umělé vodní plochy; řeky spíše než jako místo ke koupání jsou zajímavé svým reliéfem (vodopády, kaňony);
- **Morfologické poměry** – horizontální morfologie má vliv na kvalitu a charakter pobřeží povrchových vod, a tím výrazně ovlivňuje jejich atraktivitu (pobřeží bažinatá, skalnatá mají logicky nevýhodu před písčitou pláží); vertikální morfologie začíná být objektem zájmu z hlediska cestovního ruchu teprve od přelomu 19. a 20. století, kdy se do hor vydávají první turisté; méně vysoké hory mohou přitahovat méně náročné turisty i zajímavými skalními útvary či jeskyněmi; vysokohorská turistika je v současnosti velmi oblíbená a podněcuje vznik nových upravených cest, lanovek, stezek pro horská kola, apod.;
- **Rostlinstvo a živočišstvo** – oblasti s výskytem vzácných či původních druhů se v mnoha případech těší zvláštní ochraně a možnost jejich návštěvy může být nějakým způsobem omezena; v případě fauny může být formou cestovního ruchu i lov zvěře nebo rybolov.

SPOLEČENSKÉ PODMÍNKY A ATRAKTIVITA

Společenské podmínky uspokojují hlavně poptávku po poučení, vzdělání a zábavě. Často jsou v oblastech přitažlivých i svými přírodními podmínkami. Některé poutají zájem návštěvníků stále, jindy jde o jednorázové akce. Největší význam mají kulturněhistorické památky, kterými nejsou jen architektonická díla, ale i lidová architektura či místa spojená s válečnými událostmi. Oblíbenými cíli jsou také galerie a muzea. Mezi jednorázové akce patří divadelní představení, koncerty, festivaly různého druhu, ale také poutní cesty a sportovní akce, stejně jako návštěva zábavního parku.

- **Kulturněhistorické památky** – tvoří je především architektonická díla a jejich výzdoba, zvláště ta, která reprezentují danou epochu nebo určitý umělecký styl; stále více pozornosti přitahují stavby moderní architektury, lidová architektura a technické památky, specifické návštěvníky mají památky spojené s válečnými událostmi;
- **Kulturní zařízení a akce** – většinou jde o doplnění jiných památek, nejvýznamnější jsou muzea a galerie s různou specifikací, nejslavnější z nich bývají často přeplněna turisty; některá města či lokality zvyšují návštěvnost pořádá-

ním různých typů festivalů, koncertů, operních představení; politický a hospodářský význam země vzrůstá, pokud je pořadatelem mezinárodních kongresů a sympózií; zajímavou formou mobility jsou poutní cesty, které často nepodnikají pouze věřící, ale jednoduše lidé, kteří chtějí zažít jedinečný pocit sounáležitosti a na čas se odtrhnout od běžného komfortního životního stylu;

- **Sportovní a zábavní zařízení a akce** – u sportovních akcí jde spíše o pasivní, ale masovou účast na nějakém utkání, závodech, soutěžích apod., pro něž jsou budována speciální zařízení; mezi zábavní akce patří karnevaly, folklorní a historická představení; zábavními zřízeními jsou zejména populární zábavní parky vhodné hlavně pro rodinnou turistiku.

OTÁZKY

1. Uveďte hlavní druhy (typy) lokalizačních podmínek přírodního charakteru.
2. Jak působí klima na realizaci a koncentraci cestovního ruchu?
3. Jak se uplatňuje morfologie terénu a nadmořská výška ve vztahu k možnostem realizace a rozmístění cestovního ruchu a jeho charakteru?
4. Čím je vyvolán masový zájem o kulturněhistorické památky a atraktivitu v dnešní době?

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Ve „svých“ zemích (podle studovaného jazyky a v rámci Evropy) vyberte místa, která jsou významná pro cestovní ruch a reprezentují:

- a) přímořskou oblast
- b) lázně
- c) jezero
- d) řeku
- e) (vysoko)horskou oblast
- f) národní park či rezervaci
- g) kulturněhistorickou historickou památku
- h) muzeum

- i) galerii
 - j) zábavní park,
- a svůj výběr odůvodněte.
-

SHRnutí TÉMATU

Lokalizační podmínky rozvoje cestovního ruchu jsou nutnou podmínkou jeho realizace. Dělíme je na přírodní a společenské a místa (lokality, státy), které mohou ve vhodné míře nabídnout obojí druh, jsou ve velké výhodě. O oba druhy lokalizačních podmínek je třeba náležitě pečovat, samozřejmě vždy s ohledem na přírodní prostředí u prvního typu a na zachování kulturních hodnot u druhého. V obou případech je tak nutné dbát na tzv. udržitelný cestovní ruch.

Samostatný úkol tohoto tématu přivede studenty ke konkrétnímu hledání a zamyšlení se nad přírodními a společenskými atraktivitami vybraných lokalit.

2.4 Realizační předpoklady rozvoje cestovního ruchu

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Aby mohlo dojít k realizaci cestovního ruchu, je třeba se do místa, které je pro svou atraktivitu cílem, nějak dostat. Základní realizační podmínkou rozvoje cestovního ruchu je tedy doprava. V tomto tématu se podíváme na rozdělení dopravy a její trendy.

Ubytovací a stravovací zařízení, které jsou rovněž součástí realizačních předpokladů rozvoje cestovního ruchu, necháme poněkud stranou pro jejich specifičnost a různorodost.

CÍLE TÉMATU

- Rozčlenit dopravu na jednotlivé druhy.
- Vysvětlit specifika, přednosti a negativní stránky jednotlivých druhů dopravy.
- Najít rozdíly mezi typy dopravy (ne)určené přímo pro využití v cestovním ruchu.
- Zdůvodnit význam stravovacích a ubytovacích zařízení pro cestovní ruch.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Realizační předpoklady; druhy dopravy; ubytovací a stravovací zařízení.

2.4.1 DOPRAVA

Základní podmínkou a základní službou mezi realizačními podmínkami cestovního ruchu je doprava, jejíž rozvoj umožňuje návštěvu stále vzdálenějších destinací v rozumném časovém rozmezí. Většina z využívaného dopravního systému byla původně budována za jiným účelem, než je přesun turistů, jejichž potřebám se stále více přizpůsobuje. S tím souvisí i fakt, že stále větší význam má specializovaná dopravní infrastruktura budovaná výhradně pro potřeby cestovního ruchu, např. lanovky, vleky, cyklostezky pro horská kola.

ŽELEZNIČNÍ DOPRAVA – obecně patří k nejčastěji užívaným typům dopravy, v cestovním ruchu má však specifické postavení: je často vyhledávána pro atraktivitu míst, kterými projíždí, i jako důkaz dovednosti stavitelů tratí; populární jsou i různé druhy nostalgických jízd např. s parními lokomotivami;

AUTOMOBILOVÁ DOPRAVA – rozhodující měrou přispěla k masovému rozvoji cestovního ruchu zvláště na kratší vzdálenosti, relativně hustá a stále se zkvalitňující silniční síť rozšiřuje prostorovou mobilitu; na druhé straně působí problémy s neúnosnou koncentrací návštěvníků v některých oblastech (střediscích);

VODNÍ VNITROZEMSKÁ DOPRAVA – má jen okrajový význam, uplatňuje se ve formě výletních, rekreačních a okružních cestách na řekách, jezerech a umělých nádržích;

VERTIKÁLNÍ DOPRAVA – tj. lanovky a vleky, je podmíněna především cestovním ruchem, kdy přispívá k rozvoji (vysoko)horské turistiky v letním i zimním období, zvláště hustá je v alpské oblasti, ale rozšiřuje se a modernizuje i v řadě dalších míst;

NÁMOŘNÍ DOPRAVA – jen částečně se uplatňuje jako způsob dosažení cílového místa (s výjimkou např. některých menších ostrovů), větší uplatnění má v rámci organizace okružních jízd luxusně vybavených lodí se zastávkami v zajímavých přístavech;

LETECKÁ DOPRAVA – slouží hlavně k přepravě na velké vzdálenosti, její dostupnost je stále větší, což není dobrá zpráva pro životní prostředí; kromě pravidelných linek existují zvláště v sezóně také speciální tzv. charterové lety.

2.4.2 UBYTOVACÍ A STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ

Limitující jsou při využití přírodních a kulturně historických atraktivit v mnohých případech ubytovací a stravovací zařízení, resp. jejich koncentrace a kvalita.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Za jakých okolností může ubytovací a stravovací kapacita negativně ovlivnit kvalitu předpokladů (podmínek) pro cestovní ruch? Uveďte i vlastní zkušenosti.

OTÁZKY

1. V čem spočívá rozhodující funkce realizačních podmínek pro rozvoj a rozmístění cestovního ruchu?
2. Rozveďte význam jednotlivých druhů dopravy pro cestovní ruch.
3. Která část dopravní infrastruktury byla a je budována výhradně pro potřeby cestovního ruchu?

SHRNUTÍ TÉMATU

Doprava je základní realizační podmínkou pro rozvoj cestovního ruchu. Většina z vybudované dopravní infrastruktury však nesloužila původně k přesunu turistů a ani nyní není k tomu primárně určena. Rozvoj turismu však způsobuje, že je příslušně modifikována a dokonce vznikají druhy dopravy určené výhradně pro potřeby cestovního ruchu.

Možnosti dopravy často také ovlivňují nejen dostupnost daného místa, ale také jeho přitažlivost pro turisty, který např. dá přednost lokalitě dostupné leteckých spojení a s možností vydávat se na výlety po kvalitních udržovaných cestách.

2.5 Kulturní a přírodní dědictví UNESCO

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

UNESCO patří k nejznámějším organizacím Organizace společnosti národů a seznam památek tzv. kulturního a přírodního dědictví je výrazným hráčem v cestovním ruchu. Dostat se na uvedený seznam není jednoduché a daná lokalita musí splňovat náročná kritéria, která jsou i následně sledována.

V tomto tématu jsou definovány základní pojmy dané problematiky a série samostatných úkolů a úkolů k zamyšlení má pomoci k jejich pochopení a fixaci.

CÍLE TÉMATU

- Definovat organizaci UNESCO a vysvětlit důvody pro ochranu vybraných přírodních a kulturních památek.
 - Rozlišit památky kulturního a přírodního dědictví.
 - Srovnat množství zapsaných památek v globálním měřítku a posoudit jejich relevantnost.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

UNESCO; seznam světového dědictví; kulturní dědictví; přírodní dědictví.

UNESCO je mezinárodní odborná organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu se sídlem v Paříži. Zkratka UNESCO je odvozená z prvních písmen anglického United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Vznikla v roce 1946 a jejím cílem je rozvíjení spolupráce v oblasti výchovy, vědy a kultury.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Na obrázku je vlajka této mezinárodní organizace. Zkuste se zamyslet nad jejím grafickým zpracováním a odůvodnit je.

K ZAPAMATOVÁNÍ

Jako světové dědictví se označují nejrůznější kulturní a přírodní památky, které byly pro svou unikátnost vybrány organizací UNESCO a přijaty na tzv. Seznam světového dědictví UNESCO (List of the World Heritage of UNESCO). Na tomto seznamu se nacházejí nejrůznější budovy, hory, jezera, národní parky i celá města. Podle Úmluvy o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972 jsou smluvní státy, na jejichž území se dané památky nachází, zavázány jejich ochranou.

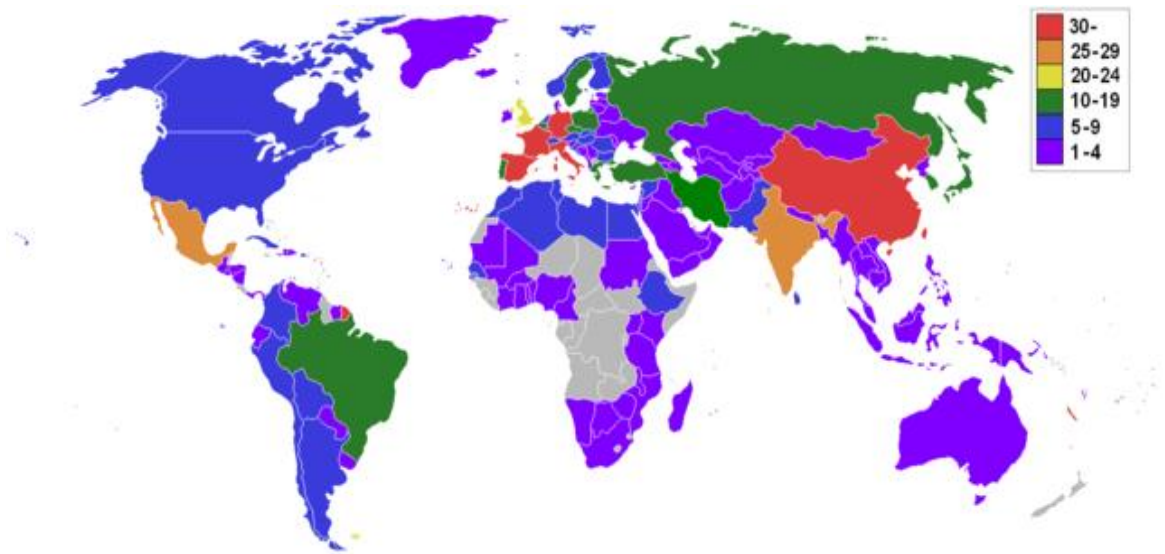
2.5.1 KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Objekty, které jsou součástí celosvětového kulturního dědictví, mají výjimečnou světovou hodnotu z hlediska dějin, umění či vědy či výjimečnou světovou hodnotu z dějinného, estetického, etnologického či antropologického hlediska.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Z níže zobrazené mapy světa je zřejmé rozložení památek kulturního dědictví. Vyberte oblasti s jejich nejvyšší koncentrací a vysvětlete ji.

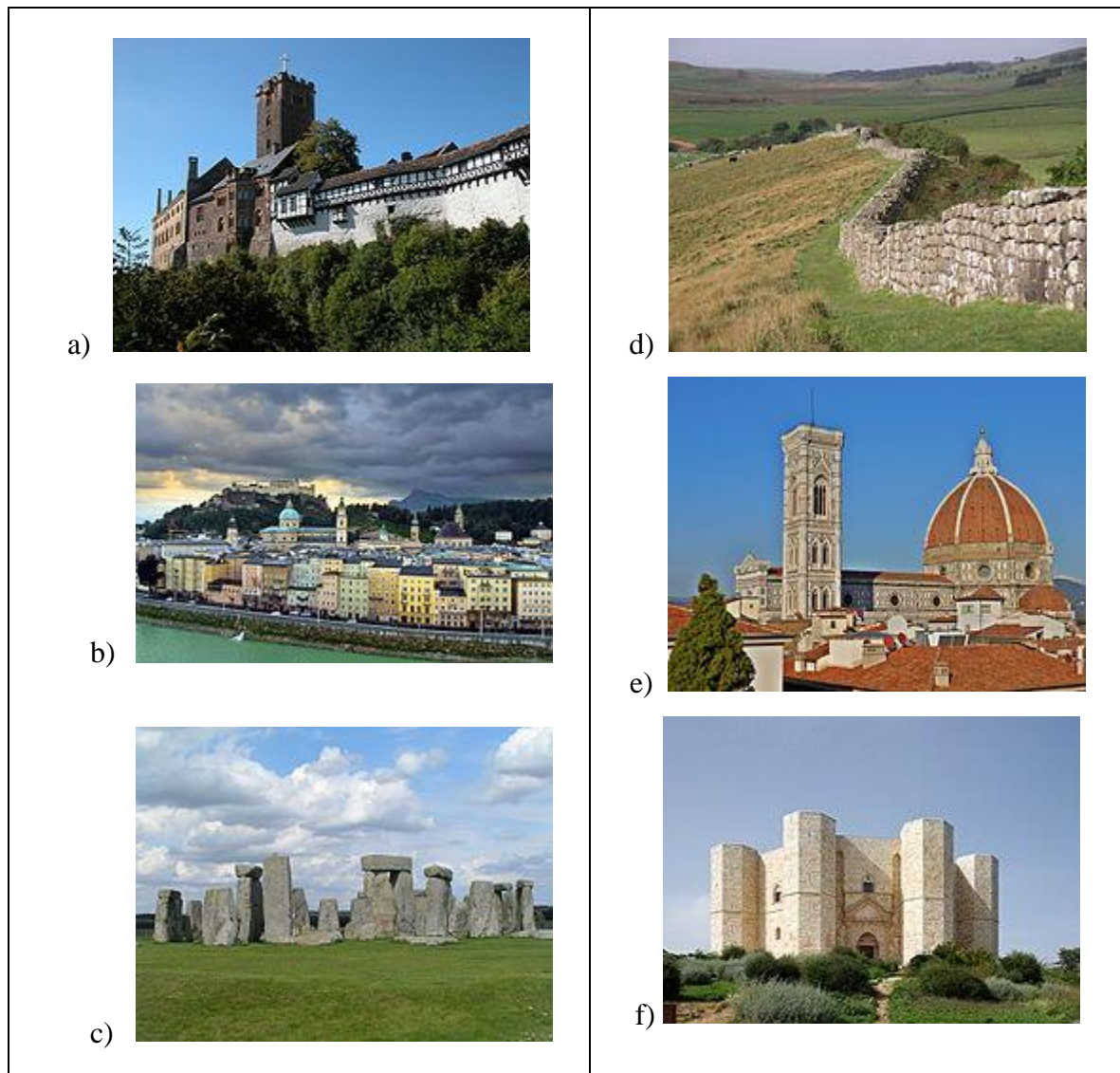
Pro zařazení mezi kulturní dědictví je třeba splnit aspoň jedno z těchto kritérií:

- je mistrovským dílem tvůrčího talentu člověka
- představuje významný mezník v určité době nebo kulturním období ve vývoji v architektuře, technice, umění či urbanismu
- je jedinečným důkazem o existující nebo už vymizelé civilizaci nebo kulturní tradici
- je skvělou ukázkou stavby, architektonického nebo technologického souboru
- je skvělou ukázkou určitého způsobu osidlování nebo způsobu využití půdy či moře

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Na obrázcích je deset objektů z Evropy (Německo, Rakousko, Velká Británie, Itálie), které jsou na seznamu UNESCO. Zkuste je poznat a určit, která z výše uvedených kritérií splňují. Řešení najdete v závěru tématu.

2.5.2 PŘÍRODNÍ DĚDICTVÍ

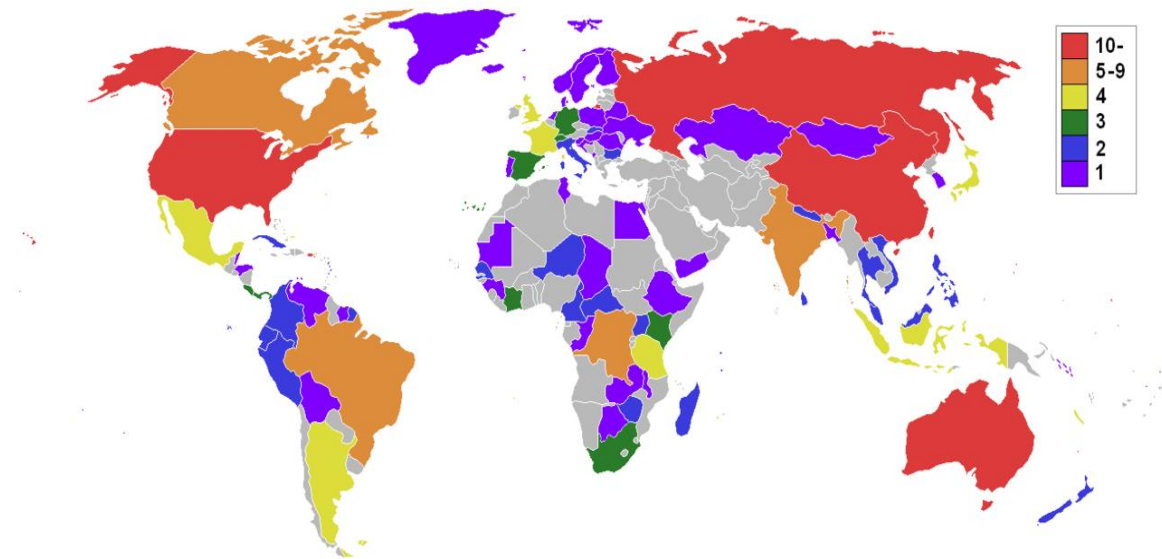
Přírodním dědictvím mohou být

- přírodní jevy a geologické útvary, jež mají výjimečnou světovou hodnotu z estetického či vědeckého hlediska;
- přesně vymezené oblasti, které tvoří místo přirozeného výskytu ohrožených druhů zvířat a rostlin výjimečné světové hodnoty;
- přírodní lokality světové hodnoty z hlediska vědy, péče o zachování přírody nebo přírodní krásy.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Z níže zobrazené mapy světa je zřejmé rozložení památek přírodního dědictví. Vyberte oblasti s jejich nejvyšší koncentrací a vysvětlete ji.

SHRNUTÍ TÉMATU

Kulturní a přírodní dědictví lidstva zapsané na seznamu organizace UNESCO je nejen dokladem rozmanitosti světa a umu jeho obyvatel, ale také pro řadu turistů důvodem k návštěvě dané lokality. Není tedy divu, že jednotlivé státy světa se snaží, aby co nejvíce položek bylo právě na jejich území. Spolu s větší atraktivitou místa zápis znamená i závazek o ně pečovat a nedopustit, aby pominuly důvody, pro něž bylo vybráno.

Na uvedených mapách je koncentrace míst památek kulturního a přírodního dědictví a zamyšlení nad nimi může vést k zajímavé diskuzi i k zajímavým závěrům.

ODPOVĚDI

řešení úkolu ze strany

- hrad Wartburg, místo, kde Martin Luther přeložil bibli do němčiny
- Salzburg, město mnoha cenných historických staveb

- c) Stonehenge, megalitická kultura
 - d) Hadriánův val, zbytky římského obranného valu
 - e) Florencie, historické renesanční centrum
 - f) Castel del Monte, unikátní hrad ze 13. století
-

2.6 Regionalizace cestovního ruchu Evropy, aktuální situace poptávky

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Evropa jako kontinent, na kterém žijeme a který jako turisté nejlépe známe, je i z celosvětového hlediska oblíbenou destinací. Pro potřeby geografie cestovního ruchu bývá různě dělena do regionů, které vykazují podobné společné rysy jak přírodního tak společenského charakteru. Rozdělení, zvolené v tomto tématu, není jediné možné, ale protože se v dalších částech kapitoly budeme věnovat vybraným evropským zemím, není toto rozdělení už dále blíže specifikováno.

Pozornost je raději věnována soudobým trendům v cestovním ruchu Evropy, které jsou i námětem k samostatnému úkolu.

CÍLE TÉMATU

- Objasnit pozici Evropy v cestovním ruchu v celosvětovém měřítku.
 - Vysvětlit současné trendy cestovního ruchu v Evropě.
 - Analyzovat aktuální situaci v poptávce.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Geografie cestovního ruchu v Evropě; aktuální poptávka; soudobé trendy turismu; larp.

2.6.1 GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU EVROPY

Evropa patří k hospodářsky nejvyspělejším regionům světa, což dokazuje i poptávka po cestovním ruchu. Domácí cestovní ruch má zcela mimořádné rozměry (dovolená spojená s cestováním mimo domov je naprosto běžnou součástí života obyvatel), ale Evropa je také oblastí s největší koncentrací mezinárodního cestovního ruchu. Tomu odpovídá postavení cestovního ruchu jako integrální součásti ekonomiky jednotlivých zemí. Historie a kulturní dějiny Evropy vyvažují menší počet přírodních zajímavostí.

Podoba cestovního ruchu se v zemích Evropy liší nejen podle jejich atraktivity, dané přírodními a klimatickými podmínkami jako např. ve Středomoří, ale i podle péče, která mu byla věnována v minulých letech a která vytvořila tradici v návštěvnosti řady míst např. v alpské oblasti, zatímco totalitní režimy cestování silně omezovaly a dnes musí leccos „dohánět“.

V Evropě se také zformovaly hlavní zásady, formy a způsoby zabezpečování cestovního ruchu, takže se stala sídlem Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO) v Madridu. Podle metodiky této organizace se region Evropa dělí na pět subregionů: Severní Evropa, Západní Evropa, Střední a východní Evropa, Jižní Evropa a Východostředomořská Evropa.

NÁMĚT NA TUTORIÁL

Podle domluvy připravte geografický profil některého evropského státu, která bude zahrnovat jeho fyzicko-geografickou (povrch, podnebí...) a humánně-geografickou (historický, politický a ekonomický vývoj, obyvatelstvo a sídla...) charakteristiku.

2.6.2 AKTUÁLNÍ SITUACE POPTÁVKY

Mezinárodní cestovní ruch charakterizuje expanze do celého světa. Neexistuje už jen několik vybraných států, mapa turisticky zajímavých regionů se stále rozšiřuje. Vzhledem k tomu musí evropské země hledat stále nové způsoby, jak nalákat turisty popř. i k opakované návštěvě. Na druhé straně se musí pokusit eliminovat faktory, jež cestovní ruch ovlivňují negativně. Velmi složité je to u živelních pohrom, náročné v případě výskytu chorob a nejnověji cíleně ohrožuje cestovní ruch terorismus.

2.6.3 VYBRANÉ TRENDY

Trendy cestovního ruchu v Evropě jsou odrazem společenských změn, k nimž v řadě zemí v posledních desetiletích došlo. Závěry expertů, kteří se vývojem těchto trendů za-

bývají, nejsou zcela jednotné. V minulosti nabídka určovala poptávku, dnes je tomu spíše naopak, řada spotřebitelů dává přednost nezávislému cestování.

V rámci organizovaného cestovního ruchu roste stále podíl seniorů, kteří se dožívají vyššího věku a v lepší kondici, jsou aktivní a mají slušné příjmy. S nimi vzrůstá poptávka po kvalitě a bezpečnosti, po nadstandartních službách, po cestování mimo hlavní sezónu, po relaxačních zařízeních.

Zvyšující se vzdělanost vede k zájmu o specializované cesty za historií a uměním, často s vysoce kvalifikovanými odbornými průvodci, dále k zájmu o pobyty spojené s nějakou výukou, kurzem apod. Roste ale i význam cest s duchovním rozměrem, např. na poutní místa, meditačního charakteru apod.

Speciální skupinou jsou také mladí cestovatelé, kteří vesměs volí individuální turistiku, která je pro ně díky internetu a sociálním sítím snadno realizovatelná, včetně využití různých forem tzv. sdílené ekonomiky.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Vyberte místo (oblast) ve „svých“ zemích a připravte reklamní nabídku imaginární cestovní kanceláře, která k jeho návštěvě naláká a) seniory, b) zájemce o historii a kulturu, c) mladé cestovatele.

Snaha o zvláštní zážitky se neodráží jen v oblibě adrenalinových sportů, ale také v existenci tzv. larpů.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Pokud nevíte, najděte si charakteristiku tohoto fenoménu a přečtěte si v e-learningovém kurzu popis jednoho dne takové akce.

(https://www.respekt.cz/tydenik/2019/14/vyletdostredoveku?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu)

Jaký typ larpu by lákal vás?

SHRNUTÍ TÉMATU

Evropa patří k nejčastějším cílům turistů, což je dáno především její vyspělostí danou historicky a kulturně. Zdánlivě méně má přírodních atraktivit, ale ty (jak si potvrdíme později) dokáží některé z evropských zemí, v nichž je turismus jedním z hlavních ekonomických příjmů, skvěle využít.

Ani Evropě se ale nevyhýbají přírodní katastrofy či společenské hrozby typu terorismu, na které se musí naučit reagovat. Stejně tak musí reagovat rovněž na nové trendy v cestovním ruchu a nabídnout možnosti vyžití např. milovníkům adrenalinových sportů nebo zájemcům o autentické prožitky v rámci tzv. larpů.

2.7 Evropa – cestovatelé a cestopisy

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

V tomto tématu dojde nejdříve k částečnému „matení pojmů“. Cestovatel totiž není běžný termín užívaný ve vědecky pojatém cestovním ruchu, proto se nejdříve podíváme, kdo jsou subjekty cestovního ruchu a jak jsou definovány.

Poté se budeme věnovat trochu literární teorii a zjistíme, co je cestopis. Zamyslíme se nad jeho historií, autory i trendy. Pro zájemce je zde uveden krátký rozbor slavné knihy *Milion* benátského kupce Marka Pola a několik zajímavých informací k němu.

CÍLE TÉMATU

- Rozlišit jednotlivé subjekty cestovního ruchu a objasnit rozdíly mezi nimi.
- Definovat cestopis jako literární žánr.
- Posoudit význam fiktivních cestopisů.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Cestovatel; cestopis; subjekt cestovního ruchu; návštěvník; turista; výletník.

2.7.1 CESTOVATEL

Pokud se podíváme na cestovní ruch jako systém, neboli budeme studovat jeho strukturu, vazby a chování, pak se bude jevit jako systém otevřený a dynamický a v jeho centru budou dva podsystemy: subjekt cestovního ruchu a objekt cestovního ruchu. Oba navazují vazby s jinými systémy, konkrétně politickým, ekonomickým, sociálním, technicko-technologickým a ekologickým.

Subjektem cestovního ruchu (*tourist subjekt*) je účastník cestovního ruchu, který, jak víme z předcházejících témat, uspokojuje svou potřebu spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. V moderní klasifikaci hovoříme o návštěvníkovi, turistovi a výletníkovi.

ÚKOL K ZAMYŠLENÍ

Zkuste předtím, než se podíváte na oficiální klasifikaci, sami charakterizovat jednotlivé účastníky cestovního ruchu. A zamyslete se, proč mezi nimi není (a kdo vlastně je) cestovatel.

Návštěvník (*visitor*) je osoba, která cestuje mimo své trvalé bydliště na kratší dobu (většinou do šesti měsíců) a hlavním účelem cesty není výdělečná činnost.

Turista (*tourist*) splňuje kritéria návštěvníka a minimálně jednou mimo své stálé bydliště přenocuje. Rozlišujeme turisty na dovolené a krátkodobě pobývací turisty.

Výletník (*excursionist*) je návštěvník, který necestuje na kratší dobu než 24 hodin a v navštíveném místě přenocuje.

Výše uvedení cestující jsou zahrnuti do statistiky cestovního ruchu, ale řada jiných tam zahrnuta není. Jsou to např. imigranti, tranzitní cestující, diplomati, příslušníci armády v zahraničních posádkách, kočovníci, studenti na stážích, zahraniční pracovníci.

Pro úplnost dodejme, že objektem cestovního ruchu je cílové místo, podniky a instituce cestovního ruchu.

2.7.2 CESTOPIS

DEFINICE

Cestopis je žánr literatury dokumentární, publicistické nebo umělecké, jehož tématem je popis nebo vylíčení autorovy cesty do cizích zemí nebo krajín a které obsahuje zázna-

my anebo postřehy o jejich zvláštnotech geografických, národopisných, kulturních, sociálních apod. (*Slovník literární teorie*, Praha, Československý spisovatel, 1984.)

Už od svých počátků ve starověku jsou cestopisy poznamenány dvěma tendencemi: jednou je tíhnutí k fakticitě a dokumentární hodnotě, druhou sepsání čisté nebo částečné literární fikce.

SAMOSTATNÝ ÚKOL

Najděte podle svého zaměření v anglické, německé a italské literatuře příklad cestopisu, který je pouhou fikcí, a krátce jej charakterizujte.

Ve druhé polovině 18. století vzniká navíc nový typ literárního uměleckého cestopisu, který je vlastně uměleckou reflexí společenských a kulturních poměrů v zemích již známých. Tento typ cestopisu je populární i ve století následujícím, kdy se sbližuje s publicistikou. Cestopisy jsou velmi oblíbené ve vizuální kultuře a současná moderní komunikační technika umožňuje zážitky z cest předávat téměř zároveň s jejich uskutečněním.

PRO ZÁJEMCE

Jednou z nejzajímavějších knih středověku je bezpochyby *Milion* benátského kupce Marca Pola. Vznikl neplánovaně ve druhé polovině 13. století díky zápisu jistého Rustichella z Pisy, kterému, když spolu pobývali v janovském vězení, Polo vyprávěl své zážitky z obchodních cest po Dálném východě. Nedochoval se ani originální text (nevíme, jakým jazykem byl zapsán) ani název. Obrovské množství opisů ale svědčí o jeho oblibě. Marco Polo neměl v úmyslu ohromovat čtenáře, jeho styl je velmi střízlivý a věcný, jde spíše o příručku potenciálního obchodníka. Ale samotná fakta byla natolik zvláštní, že stačila k ohromení čtenářů. Užívaný titul *Milion* možná souvisí s počtem osob, objektů aj. v dnešní Číně, pro něž do té doby nebyla číslovka. Čtenáře neuchvacoval jen popis přírodních a etnických zvláštností, ale hlavně popis neskutečného bohatství. Je doloženo, že jeden z výtisků *Milionu* vlastnil i Kryštof Kolumbus, který na rozdíl od Marca Pola už nemohl za bohatstvím Asie po souši.

Někteří badatelé popírají věrohodnost Polova vyprávění a domnívají se, že došel do Istanbulu a tam poslouchal vyprávění ostatních obchodníků. Není podle nich totiž možné, aby nezaznamenal takové rarity jako je Velká čínská zeď, pití čaje nebo zvyk svazovat ženám nohy do tzv. lotosového květu.

Přečtěte si některou z českých verzí *Milionu* a vyberte, co z popisovaného bylo nejzajímavější pro vás.

SHRnutí TÉMATU

Tato část kapitoly Geografie cestovního ruchu se věnuje poměrně speciálnímu tématu cestopisů a cestovatelů. Aby byl odlišen cestovatel od oficiálního subjektu cestovního ruchu, je do ní zařazeno i krátké shrnutí této problematiky.

Cestopis je pojednán z hlediska literární teorie. Domníváme se, že zařazení tohoto tématu má své opodstatnění, neboť může přispět k lepšímu pochopení celého fenoménu cest a cestování.

2.8 Velká Británie a Irsko

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma je zpracováno jen nahrubo, neboť základem budou samostatné práce studentů. Ti si připraví po dohodě prezentaci vybrané lokality a představí ji v jednak podrobněji faktograficky s přihlédnutím k poznatkům z geografie cestovního ruchu a jednak s cílem zaujmout, což je důležité např. při práci průvodce (ale při tvorbě prezentací vůbec).

Téma tedy obsahuje jednoduchou charakteristiku vybraných států z hlediska geografie cestovního ruchu.

CÍLE TÉMATU

- Popsat vybranou lokalitu z hlediska geografie cestovního ruchu.
- Aplikovat teoretické znalosti na konkrétní příklad.
- Klasifikovat atraktivitu dané lokality.

- Ocenit atraktivitu a zdůvodnit jejich význam pro cestovní ruch.
- Obhájit význam vybraných atraktivit.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Atraktivita; povrch; klimatické poměry; střediska cestovního ruchu

Britské ostrovy zahrnují dva hlavní ostrovy, Velkou Británii a Irsko, politicky jsou rozděleny na Spojené království a Irskou republiku.

Spojené království bylo spíše místem s pasivní bilancí cestovního ruchu, což bylo dáno i nevlídným klimatem. Koncem 60. let minulého století se naopak stává turisticky velmi zajímavou zemí pro množství kulturněhistorických památek a dochovaných tradic. Svůj význam má také angličtina, která jakožto světový jazyk je zde studována.

Hory nejsou příliš vysoké, zajímavější jsou jezera či letoviska na mořském pobřeží. Zájemci o historii a umění míří do velkých měst, navštěvují skotské hrady či středověké katedrály, popř. tajemný Stonehenge, nejslavnější megalitická památka světa.

Irsko sice neláká svým studeným a deštivým klimatem, ale to na druhé straně zajistilo této zemi přívlastek „zelený ostrov“. Malebné je zejména irské pobřeží s typickými útesy, ale k návštěvě lákají rovněž hrady, megalitické hrobky či sakrální stavby.

SHRNUTÍ TÉMATU

Téma podává stručnou charakteristiku Velké Británie a Irska z hlediska geografie cestovního ruchu, všímá si jejich turistických atraktivit a krátce se také věnuje důvodům, které ovlivňují zájem o jejich zhlédnutí.

2.9 Německo

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma je zpracováno jen nhrubo, neboť základem budou samostatné práce studentů. Ti si připraví po dohodě prezentaci vybrané lokality a představí ji v jednak podrobněji faktograficky s přihlédnutím k poznatkům z geografie cestovního ruchu a jednak s cílem zaujmout, což je důležité např. při práci průvodce (ale při tvorbě prezentací vůbec).

Téma tedy obsahuje jednoduchou charakteristiku vybraného státu z hlediska geografie cestovního ruchu.

CÍLE TÉMATU

- Popsat vybranou lokalitu z hlediska geografie cestovního ruchu.
- Aplikovat teoretické znalosti na konkrétní příklad.
- Klasifikovat atraktivitu dané lokality.
- Ocenit atraktivitu a zdůvodnit jejich význam pro cestovní ruch.
- Obhájit význam vybraných atraktivit.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Atraktivita; povrch; klimatické poměry; střediska cestovního ruchu

Německo je hospodářsky i počtem obyvatel nejvýznamnější zemí Evropské unie. Ekonomická síla také způsobuje, že Němci jsou nejčastěji účastníky dlouhodobých výjezdů do zahraničí.

Morfologicky jde o rozmanité území zahrnující jak pobřežní nížiny Severního moře, tak velehorské Alpy na jihu, kde jsou významná zimní střediska. Oblast kolem velkých řek jako je Rýn nebo Dunaj má zajímavou historii (hrady, vinice) a velký turistický potenciál (cyklostezky, říční doprava).

Kromě konkrétních kulturněhistorických památek láká Německo i na různé zajímavé akce (Oktoberfest v Mnichově, filmový festival v Berlíně, Wagnerův operní festival v Bayreuthu a řada dalších). Mnohá města mají skvěle dochované a udržované středověký vzhled, např. Řezno, Cáchy, osobitý charakter si zachovala severoněmecká hanzovní města se stavbami ve stylu tzv. cihlové gotiky, jako jsou Hamburk, Brémy či Lübeck.

SHRUTÍ TÉMATU

Téma podává stručnou charakteristiku Německa z hlediska geografie cestovního ruchu, všímá si jejich turistických atraktivit a krátce se také věnuje důvodům, které ovlivňují zájem o jejich zhlédnutí.

2.10 Rakousko, Švýcarsko

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma je zpracováno jen nahrubo, neboť základem budou samostatné práce studentů. Ti si připraví po dohodě prezentaci vybrané lokality a představí ji v jednak podrobněji faktograficky s přihlédnutím k poznatkům z geografie cestovního ruchu a jednak s cílem zaujmout, což je důležité např. při práci průvodce (ale při tvorbě prezentací vůbec).

Téma tedy obsahuje jednoduchou charakteristiku vybraných států z hlediska geografie cestovního ruchu.

CÍLE TÉMATU

- Popsat vybranou lokalitu z hlediska geografie cestovního ruchu.
 - Aplikovat teoretické znalosti na konkrétní příklad.
 - Klasifikovat atraktivitu dané lokality.
 - Ocenit atraktivitu a zdůvodnit jejich význam pro cestovní ruch.
 - Obhájit význam vybraných atraktivit.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Atraktivita; povrch; klimatické poměry; střediska cestovního ruchu

Rakousko a Švýcarsko patří k nejvýznamnějším zemím v mezinárodním turistickém ruchu, který zde má dlouhou tradici a postupně vybudovanou komplexní materiální základnu. Přitažlivost obou zemí je dána jejich přírodními podmínkami i množstvím kulturně-historických památek a zachovaným folklorem.

V **Rakousku** zaujímají Alpy asi 60 % území a přitahují nejen horami, ale i jezery a řekami. Z měst je nejnavštěvovanější Vídeň, která jako bývalé hlavní město obrovské monarchie má bezpočet památek. Z dalších měst jmenujme Linec, Innsbruck či Salcburk.

Švýcarsko je zakladatelskou a typickou zemí cestovního ruchu, v níž počet návštěvníků daleko převyšuje počet stálých obyvatel, čemuž odpovídá i rozvinutá infrastruktura služeb.

Alpy zde zabírají 2/3 povrchu, mají většinou vysokohorský charakter a mimořádná vertikální členitost jim dodává jedinečný ráz. Důraz je kladen na ochranu přírody nejen v rámci několika set přírodních rezervací. Četné lázně s léčivými prameny či uzdravujícím klimatem jsou cíli těch, kteří o hory nestojí. Jako sídlo četných mezinárodních organizací má Švýcarsko také dobrou pověst jako organizátor důležitých politických a jiných setkání (kongresová turistika).

SHRNUTÍ TÉMATU

Téma podává stručnou charakteristiku Rakouska a Švýcarska z hlediska geografie cestovního ruchu, všímá si jejich turistických atraktivit a krátce se také věnuje důvodům, které ovlivňují zájem o jejich zhlédnutí.

2.11 Itálie

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma je zpracováno jen nahrubo, neboť základem budou samostatné práce studentů. Ti si připraví po dohodě prezentaci vybrané lokality a představí ji v jednak podrobněji faktograficky s přihlédnutím k poznatkům z geografie cestovního ruchu a jednak s cílem zaujmout, což je důležité např. při práci průvodce (ale při tvorbě prezentací vůbec).

Téma tedy obsahuje jednoduchou charakteristiku vybrané oblasti (severní Itálie) z hlediska geografie cestovního ruchu.

CÍLE TÉMATU

- Popsat vybranou lokalitu z hlediska geografie cestovního ruchu.
 - Aplikovat teoretické znalosti na konkrétní příklad.
 - Klasifikovat atraktivitu dané lokality.
 - Ocenit atraktivitu a zdůvodnit jejich význam pro cestovní ruch.
 - Obhájit význam vybraných atraktivit.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Atraktivita; povrch; klimatické poměry; střediska cestovního ruchu

Rovněž Itálie je klasickou zemí cestovního ruchu jak pro své přírodní krásy, tak kulturněhistorické památky. Kromě toho je Itálie cílem milovníků dobré kuchyně i zajímavých slavností.

Povrch **severní** části Apeninského poloostrova tvoří jak Alpy (zvláště oblíbená je oblast Dolomit), tak Pádská nížina. V oblasti alp jsou slavná jezera ledovcového původu, např. Lago di Garda se středomořskou květenou díky příznivému klimatu. Mořské pobřeží je na mnoha místech využíváno k rekreaci ve východní (Bibione, Rimini) i západní části (ligurská Květinová riviéra). Z měst severní Itálie vybíráme namátkou aspoň některá ze seznamu UNESCO: Benátky, Ferrara, Ravenna, Florencie, Pisa, Siena atd.

SHRNUTÍ TÉMATU

Téma podává stručnou charakteristiku severní Itálie z hlediska geografie cestovního ruchu, všímá si jejich turistických atraktivit a krátce se také věnuje důvodům, které ovlivňují zájem o jejich zhlédnutí.

2.12 Itálie II

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Toto téma je zpracováno jen nahrubo, neboť základem budou samostatné práce studentů. Ti si připraví po dohodě prezentaci vybrané lokality a představí ji v jednak podrobněji faktograficky s přihlédnutím k poznatkům z geografie cestovního ruchu a jednak s cílem zaujmout, což je důležité např. při práci průvodce (ale při tvorbě prezentací vůbec).

Téma tedy obsahuje jednoduchou charakteristiku vybrané oblasti (jižní a ostrovní Itálie) z hlediska geografie cestovního ruchu.

CÍLE TÉMATU

- Popsat vybranou lokalitu z hlediska geografie cestovního ruchu.
- Aplikovat teoretické znalosti na konkrétní příklad.
- Klasifikovat atraktivity dané lokality.
- Ocenit atraktivity a zdůvodnit jejich význam pro cestovní ruch.
- Obhájit význam vybraných atraktivit.

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Atraktivita; povrch; klimatické poměry; střediska cestovního ruchu

Zařadíme-li **Řím** k jižní Itálii, stane se zde turistickým cílem číslo jedna. Ale střední a **jižní Itálie** je stále více objevována těmi, kteří utíkají z turisty přečpaných měst severu. Stejně tak je stále oblíbenější mezi milovníky moře a hor (v tomto případě Apenin), kteří si vychutnávají jejich zatím nižší návštěvnost, s čímž ale také souvisí horší dostupnost a méně rozvinutá infrastruktura.

Sardinie i **Sicílie** nabízejí jedinečnou kulturu a historii stejně jako nebývalé přírodní krásy (např. dokonale průzračné moře u Sardinie, Etna na Sicílii).

SHRnutí TÉMATU

Téma podává stručnou charakteristiku jižní Itálie a dvou největších ostrovů z hlediska geografie cestovního ruchu, všímá si jejich turistických atraktivit a krátce se také věnuje důvodům, které ovlivňují zájem o jejich zhlédnutí.

2.13 Shrnutí, opakování

RYCHLÝ NÁHLED TÉMATU

Poslední téma je volné, bude podle potřeby věnováno opakování, shrnutí či dokončení některého úkolů.

CÍLE TÉMATU

- Zopakovat hlavní pojmy a definice kapitoly.
 - Shrnout jednotlivé poznatky nabyté v průběhu studia.
 - Zdůvodnit význam předmětu Geografie cestovního ruchu.
-

KLÍČOVÁ SLOVA TÉMATU

Geografie cestovního ruchu.

SHRNUTÍ TÉMATU

Geografie cestovního ruchu je široce pojatý předmět, který zahrnuje řadu poznatků z různých vědních oborů. V teoretických částech kapitol jsme se pokusili jej vymezit a doplnit o zajímavá témata jako jsou památky UNESCO či cestopisy. V praktické části studenti museli dokázat aplikovat získané poznatky formou prezentace.

LITERATURA

ad kapitola 1

- [1] ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. 2017. 1. vyd. Praha: C.H.Beck. ISBN 978-80-7400-527-5
- [2] SVOZILOVÁ, Alena. *Projektový management. Systémový přístup k řízení projektů*. 2016. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-271-0075-0
- [3] MAREK, Daniel. KANTOR, Tomáš. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2009. 2. vyd. Barrister & Principal. ISBN 978-80-87029-56-5
- [4] Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva)
- [5] Smlouva o fungování Evropské unie (Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství)
- [6] Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. července 2006 o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti
- [7] Nařízení Evropského parlamentu Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006
- [8] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1299/2013 ze dne 17. prosince 2013 o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce
- [9] Usnesení Evropského parlamentu o úloze „Euroregionů“ v rozvoji regionální politiky ze dne 1. prosince 2005
- [10] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)
- [11] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1302/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a fungování takovýchto seskupení
- [12] Programový dokument INTERREG V-A Česká republika – Polsko, verze 5
- [13] Příručka pro žadatele INTERREG V-A Česká republika – Polsko, verze 4

[14] Příručka pro příjemce dotace INTERREG V-A Česká republika – Polsko, verze 5

ad kapitola 2

Cestovní ruch. Praha, Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3

Regionálna geografia Európy. Bratislava, VEDA, 2013. ISBN 978-80-224-1304-6

Hrala, V. *Geografie cestovního ruchu*. Praha, IDEA SERVIS, 2013. ISBN 978-80-85970-79-1

Jakubíková, D. *Marketing v cestovním ruchu*. Praha, Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3

Nejdl, K. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha, Wolters Kluwer ČR, 2011. ISBN 978-80-7357-673-8

Palatková, M. *Marketingový management destinací*. Praha, Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3749-2

Vavrečková, E., Škrobálková E. *Geografie cestovního ruchu*. Opava, Slezská univerzita, 2013. ISBN 978-80-7248-888-9

PŘEHLED DOSTUPNÝCH IKON

Čas potřebný ke studiu

Klíčová slova

Průvodce studiem

Rychlý náhled

Tutoriály

K zapamatování

Řešená úloha

Kontrolní otázka

Odpovědi

Samostatný úkol

Pro zájemce

Cíle kapitoly

Nezapomeňte na odpočinek

Průvodce textem

Shrnutí

Definice

Případová studie

Věta

Korespondenční úkol

Otázky

Další zdroje

Úkol k zamyšlení

Název: Znalosti a dovednosti pro praxi 4

Autor: Ing. Jana Novotná Galuszková
Mgr. Jaroslava Malá
Mgr. Petr Rotrekl

Vydavatel: Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Určeno: studentům SU FPF Opava

Počet stran: 136

Tato publikace neprošla jazykovou úpravou.